

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 123

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 64

9 kwietnia 2021

Spis treści

III Akty przygotowawcze

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

**557. sesja plenarna Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – JDE62 – Interactio,
27.1.2021–28.1.2021**

2021/C 123/01	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2019” [COM(2020) 302 final]	1
2021/C 123/02	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali” [COM(2020) 569 final – 2020/260 NLE]	7
2021/C 123/03	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro” [COM(2020) 746 final]	12
2021/C 123/04	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący nowego paktu o migracji i azylu” [COM(2020) 609 final]	15
2021/C 123/05	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycz- nego” [COM(2020) 299 final]	22

PL

2021/C 123/06	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu«” [COM(2020) 301 <i>final</i>]	30
2021/C 123/07	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do tymczasowego złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty w związku z pandemią COVID-19” [COM(2020) 818 <i>final</i> – 2020/0358 (COD)]	37
2021/C 123/08	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0. Zaktualizowany plan działania na rzecz zrównoważonej, odpornej i konkurencyjnej niebieskiej gospodarki w regionie Oceanu Atlantyckiego Unii Europejskiej«” [COM(2020) 329]	42
2021/C 123/09	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli«” [COM(2020) 562 <i>final</i>]	59
2021/C 123/10	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1367/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska do instytucji i organów Wspólnoty” [COM(2020) 642 <i>final</i> – 2020/0289 (COD)]	66
2021/C 123/11	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego system dokumentowania połowów tuńczyka błękitnopłetwego (<i>Thunnus thynnus</i>) i uchylającego rozporządzenie Rady (UE) nr 640/2010” [COM(2020) 670 <i>final</i> – 2020/0302 (COD)]	72
2021/C 123/12	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r.” [COM(2020) 652 <i>final</i> – 2020/0300 (COD)]	76
2021/C 123/13	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnego poziomu wykształcenia marynarzy (tekst jednolity)” [COM(2020) 739 <i>final</i> – 2020/0329 (COD)]	80
2021/C 123/14	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad zapewniających podstawowe połączenia w zakresie transportu drogowego towarów i przewozu osób po zakończeniu okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej” [COM(2020) 826 <i>final</i> – 2020/0362 (COD)]	81
2021/C 123/15	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad zapewniających podstawowe połączenia lotnicze po zakończeniu okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej” [COM(2020) 827 <i>final</i> – 2020/0363 (COD)]	82
2021/C 123/16	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów bezpieczeństwa lotniczego w związku z zakończeniem okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej” [COM(2020) 828 <i>final</i> – 2020/0364 (COD)]	83

2021/C 123/17	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego szczególne środki tymczasowe w związku z epidemią COVID-19 dotyczące odnawiania lub przedłużania ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i okresowych szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa dotyczącego transportu, odnośnie do okresów referencyjnych późniejszych od określonych w rozporządzeniu (UE) 2020/698” [COM(2021) 25 <i>final</i> – 2021/0012 (COD)]	84
2021/C 123/18	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/2403 w odniesieniu do upoważnień dla unijnych statków rybackich do połowów na wodach Zjednoczonego Królestwa oraz w odniesieniu do operacji połowowych prowadzonych przez statki rybackie Zjednoczonego Królestwa na wodach Unii” [COM(2020) 830 <i>final</i> – 2020/0366 COD]	85
2021/C 123/19	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzję Rady 2008/971/WE w odniesieniu do równoważności leśnego materiału rozmnożeniowego produkowanego w Zjednoczonym Królestwie z takim materiałem produkowanym w Unii” [COM(2020) 852 <i>final</i> – 2020/0378 (COD)]	86
2021/C 123/20	Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzje Rady 2003/17/WE i 2005/834/WE w odniesieniu do równoważności inspekcji połowowych i równoważności kontroli praktyk dotyczących zachowania odmian gatunków roślin rolniczych przeprowadzanych w Zjednoczonym Królestwie” [COM(2020) 853 <i>final</i> – 2020/0379 (COD)]	87

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

557. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO – JDE62 –
INTERACTIO, 27.1.2021–28.1.2021

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2019”

[COM(2020) 302 final]

(2021/C 123/01)

Sprawozdawca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 12.8.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	11.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	230/0/6
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie Komisji Europejskiej (KE) dotyczące polityki konkurencji za rok 2019, w którym KE przedstawia podejście mające na celu wzmocnienie jednolitego rynku oraz wspieranie rozwoju gospodarczego i celów polityki społecznej, które są niezbędne dla europejskiego procesu rozwoju.

1.2. EKES podkreślił już w kilku wcześniejszych dokumentach i nadal uważa, że skuteczna i oparta na zasadach polityka konkurencji jest jednym z filarów Unii Europejskiej i instrumentem niezbędnym do urzeczywistnienia rynku wewnętrznego w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w zgodności z celami zrównoważonego rozwoju, budową społecznej gospodarki rynkowej i postanowieniami filaru praw socjalnych⁽¹⁾. Punkty te pozostają aktualne.

1.3. EKES zgadza się, że KE powinna przyjąć środki mające pobudzić uczciwą konkurencję na rynkach ważnych dla obywateli i przedsiębiorstw UE, takich jak sektor cyfrowy i telekomunikacyjny, energetyka i środowisko naturalne, produkcja, usługi finansowe, podatki, rolnictwo, żywność i transport. Środki te powinny zapewnić zaufanie konsumentów i jasno określić odpowiednie warunki prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa. Tempo przemian gospodarczych i społecznych jest bardzo szybkie. Ciągłe dostosowywanie się do wymogów nowoczesnej, zrównoważonej, zielonej i cyfrowej gospodarki jest zadaniem pilnym i niezbędnym, a polityka konkurencji ma kluczowe znaczenie w tym zakresie.

⁽¹⁾ Art. 7, 9, 11 i 12 TFUE.

1.4. Nowe i nieustające wyzwania, jakie stwarza korzystanie z danych, algorytmów i rynków, szybko ewoluują w środowisku postępującej cyfryzacji. W związku z tym dla utrzymania uczciwej konkurencji na jednolitym rynku konieczne jest wzmocnienie sieci współpracy między władzami państw członkowskich a KE. UE musi zatem dostosować się do epoki cyfrowej, a EKES ma świadomość potrzeby zmian i wzywa do podjęcia działań, które umożliwią takie dostosowanie. EKES jest głęboko przekonany, że rynek cyfrowy i platformy internetowe są częścią nowej gospodarki, która ma kluczowe znaczenie dla Europy, ale że istnieje również potrzeba ustanowienia jasnych i sprawiedliwych zasad dla wszystkich zainteresowanych stron.

1.5. EKES zwraca uwagę KE na konieczność ciągłego tworzenia warunków gospodarczych i politycznych sprzyjających rozwojowi MŚP na równych warunkach, które umożliwiają również udział dużych przedsiębiorstw w procesie gospodarczym. Europa musi być postrzegana jako silny obszar gospodarczy, w którym możliwa jest uczciwa konkurencja i obowiązują jasne zasady dla wszystkich podmiotów.

1.6. Jeśli chodzi o konkurencję z przedsiębiorstwami spoza UE, EKES wzywa do zagwarantowania stosowania takich samych przepisów socjalnych i środowiskowych, aby zapewnić równe warunki działania. Europa nie może stosować różnych podejść do tych samych wyzwań. Europa nie może być też naiwna w kwestii polityki konkurencji.

1.7. EKES popiera skoordynowane środki wprowadzone przez KE dla przemysłu wytwórczego, ale chciałby, aby UE poszła o krok dalej i zaproponowała trwałe rozwiązanie w celu wzmocnienia równych warunków działania w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi. Tymczasowym środkiem dotyczącym dostaw określonych produktów z rynków spoza UE należy nadać charakter stały, zwłaszcza jeśli chodzi o przywóz niezbędnego sprzętu medycznego i innych kluczowych produktów. Pandemia ujawniła wszystkie słabości niezdecydowanej polityki. Silny i prężny przemysł wytwórczy powinien stanowić jeden z filarów polityki konkurencji.

1.8. W sektorze rolnictwa i żywności ważna jest ochrona produktów z europejską nazwą pochodzenia przed podrabianiem czy kopiowaniem. Sektor nasion i pestycydów ma zasadnicze znaczenie dla rolników i konsumentów, ale budzi również obawy wykraczające poza ochronę konsumentów, bezpieczeństwo żywnościowe i zapewnienie zgodności z normami środowiskowymi i klimatycznymi.

1.9. Transport pozostaje jednym z najtrudniejszych sektorów usługowych, jeśli chodzi o konkurencję między państwami członkowskimi na rynku wewnętrznym. Jasne zasady i potrzeba równowagi muszą stale być priorytetem nie tylko dla przedsiębiorstw, ale również dla użytkowników końcowych.

2. Uwagi ogólne

2.1. Polityka konkurencji ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu, jakim jest skuteczny i sprawiedliwy jednolity rynek, który może przyczynić się do wzmocnienia europejskich wartości oraz projektu europejskiego. W świetle powyższego niezbędne jest lepsze sprecyzowanie całej polityki oraz wytycznych, aby zapewnić postrzeganie jednolitego rynku jako wnoszącego wartość dodaną do globalizacji, a także aby wiodąca rola Europy na drodze do zrównoważonego i sprawiedliwego handlu nie tylko stwarzała możliwości, ale także przynosiła wymierne wyniki oddziałujące na inne regiony gospodarcze.

2.2. Chociaż uruchomienie oceny adekwatności zasad pomocy państwa było znaczącym osiągnięciem w 2019 r., to jednak sposób i tempo jej wdrażania i monitorowania wydają się dalekie od ideału. Procesy te, obejmujące konsultacje publiczne, muszą być przeprowadzane dokładnie i szybciej. EKES uważa, że w ten proces ten można zaangażować organizacje społeczeństwa obywatelskiego, aby ułatwić kontakt z właściwymi zainteresowanymi stronami.

2.3. Dzięki internetowemu narzędziu „eLeniency” przekazywanie Komisji oświadczeń i dokumentów, w tym wniosków o złagodzenie kary w sprawach kartelowych, jest łatwe i mniej uciążliwe. Należy wyciągnąć wnioski, aby zrozumieć znaczenie procedury w odniesieniu do potrzeby zapewnienia sprawiedliwego udziału społeczeństwa i łatwo dostępnych narzędzi i procedur, a także analizy porównawczej z innymi narzędziami.

2.4. EKES podziela obawy KE związane z koniecznością zaradzenia skutkom zakłóceń powodowanych przez subsydia zagraniczne i własność publiczną oraz uważa, że potrzebne są dodatkowe instrumenty, aby zapobiec występowaniu szkodliwych skutków. Te szkodliwe skutki można skutecznie zidentyfikować, po pierwsze poprzez właściwe wykorzystanie Europejskiej Sieci Konkurencji, a po drugie poprzez rozwiązanie kwestii selektywnych systemów pomocy.

2.5. EKES popiera rozwijanie i wzmacnianie usług świadczonych w interesie ogólnym w UE jako skutecznego środka ochrony europejskiego modelu. Jeżeli świadczenie usług w interesie ogólnym ma przebiegać właściwie, należy przyjąć, że infrastruktura cyfrowa jest kluczowym czynnikiem w transformacji cyfrowej. Należy zatem wdrożyć odpowiednią infrastrukturę szerokopasmową. EKES popiera przyjęcie systemu pomocy państwa, który pobudza inwestycje związane z wprowadzaniem wszystkich tych nowych technologii, a jednocześnie przeciwdziała brakowi równowagi terytorialnej na poziomie krajowym.

2.6. Projekty będące przedmiotem wspólnego europejskiego zainteresowania odgrywają ważną rolę w kontekście badań i rozwoju technologicznego oraz stosowania innowacji. Należy wspierać ich rozwój z uwagi na ich wartość dodaną, a EKES ma nadzieję, że komunikat w sprawie ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projektów IPCEI) posłuży jako skuteczne narzędzie umożliwiające ich prawidłowe wdrażanie. Istotną kwestią jest zapewnienie nadzoru nad korektami w zakresie stosowania kryteriów, na podstawie których państwa członkowskie mogą wspierać transnarodowe projekty o strategicznym znaczeniu dla UE.

2.7. EKES uważa, że w ramach polityki konkurencji UE należy przyjąć bardziej perspektywiczne podejście, które umożliwi dostosowanie się zarówno do wyzwań związanych z cyfryzacją, jak i do warunków konkurencji na świecie. Apeluje więc do Komisji o umieszczenie polityki konkurencji wśród najważniejszych priorytetów programu prac platformy ds. dostosowania się do wymogów przyszłości.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Dalsze zwiększenie skuteczności unijnej polityki konkurencji oraz egzekwowania przepisów

3.1.1. Politykę konkurencji UE należy opracowywać i wdrażać w bardziej kompleksowych ramach, uwzględniających jej ścisłe powiązania z innymi kluczowymi obszarami polityki oraz potrzebę wypracowania spójnego podejścia. Unijne reguły konkurencji powinny iść w parze z przepisami podatkowymi (z uwzględnieniem sprawiedliwego opodatkowania, również w sektorze cyfrowym), prawem ochrony konsumentów i przepisami w zakresie ochrony socjalnej oraz prawem pracy. Nie uda się osiągnąć wymiernych rezultatów bez harmonizacji w dziedzinie nieuczciwej konkurencji.

3.1.2. Dla skutecznego zwalczania praktyk nieuczciwej konkurencji EKES proponuje nowy sposób rozwiązywania kwestii pozycji dominującej: nie tylko poprzez ocenę działania dominującego lub nadużycia pozycji dominującej, ale także poprzez monitorowanie całokształtu obecności gospodarczej pracodawcy w wielu różnych sektorach, a nie w poszczególnych sektorach z osobna.

3.1.3. UE powinna również skoncentrować się na innych praktykach antykonkurencyjnych, takich jak drapieżna ekspansja i monopolizacja, ciche zмовы i efekty „lock-in” (uniemożliwiające pracownikom jednocześnie działanie na wielu platformach), które mogą osłabić równowagę na rynku.

3.1.4. MŚP stanowią filar gospodarki europejskiej i dlatego należy je w większym stopniu uwzględniać przy opracowywaniu i wdrażaniu polityki konkurencji. Środki wsparcia ze strony państwa są użytecznym narzędziem, lecz nie wszystkie MŚP są świadome, że mogą po nie sięgać. EKES zaleca poprawę komunikacji z MŚP w celu lepszego wspierania ich działalności.

3.1.5. KE musi zachować czujność, jeśli chodzi o wykrywanie karteli oraz przypadków nadużywania pozycji na rynku, a także prowadzenie postępowań w ich sprawie. Dwa dochodzenia KE mają szczególne znaczenie dla ochrony konsumentów, na których dane sprawy miały ogromny wpływ:

- a) toczące się postępowanie w sprawie kartelu dotyczące BMW, Daimlera i Volkswagen Group, w ramach którego KE przesłała pisemne zgłoszenie zastrzeżeń przedstawiające wstępne ustalenia, zgodnie z którymi w latach 2006–2014 doszło do naruszenia reguł konkurencji w wyniku zмовы mającej na celu utrudnianie przestrzegania zasad w ramach rozwoju technologii mającej na celu ograniczanie emisji z samochodów osobowych napędzanych benzyną i olejem napędowym;
- b) decyzja w sprawie MasterCard, w której KE nałożyła na spółkę wydającą karty płatnicze grzywnę za uniemożliwianie przedsiębiorcom dostępu do transgranicznych usług płatniczych kartą, naruszając tym samym reguły konkurencji UE. Zniesiono przepisy transgraniczne, które przyczyniały się do wyższych cen dla przedsiębiorców i konsumentów, i usunięto tym samym ograniczenia w zakresie konkurencji transgranicznej i sztuczną segmentację rynku. W wyniku tych i innych działań, dzięki szeregowi decyzji KE, wzmocniono sektor finansowy w kontekście unii bankowej.

3.2. Stawianie czoła nowym wyzwaniom w obszarze technologii cyfrowych, telekomunikacji i mediów

3.2.1. EKES uważa, że gospodarka cyfrowa, a w szczególności pozycja tzw. spółek GAFA (Google, Apple, Facebook i Amazon), stanowi poważne wyzwanie dla unijnego prawa konkurencji. Ponieważ spółek tych nie obowiązują te same przepisy, których muszą przestrzegać przedsiębiorstwa europejskie, w ramach zaktualizowanych unijnych reguł konkurencji należy zaproponować nowe skuteczne narzędzia uwzględniające tę sytuację.

3.2.2. Chociaż znajdujemy się wciąż na wczesnym etapie, musimy być przygotowani na skutki stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1150⁽²⁾ z dnia 20 czerwca 2019 r., którym wprowadzono nowe przepisy UE dotyczące przejrzystości dla użytkowników biznesowych korzystających z platform internetowych. Powszechne korzystanie z platform internetowych na rynku oznacza pojawienie się nowych graczy oraz nowy kontekst na rynku wewnętrznym, czego konsekwencje nie są jeszcze całkowicie znane. W celu zwiększenia bezpieczeństwa uczestników rynku i obywateli, zwłaszcza w czasie trwającej obecnie pandemii, konieczne jest stosowanie odpowiednich reguł konkurencji, a jeśli nie są one wystarczające, należy opracować nowe rozwiązania.

⁽²⁾ Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 57.

3.2.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że akt prawny o usługach cyfrowych nie będzie sprzeczny z ewentualnymi ramami prawnymi dotyczącymi warunków pracy za pośrednictwem platform internetowych.

3.2.4. Reguły konkurencji przeznaczone dla tradycyjnych modeli biznesowych nie pasują do realiów platform internetowych. Istnieje pilna potrzeba dostosowania metod i celów, tak by przystawały do zmieniającego się otoczenia biznesowego.

3.2.5. EKES jest przekonany, że rynek cyfrowy i platformy internetowe są częścią nowej gospodarki, która ma kluczowe znaczenie dla Europy, ale że trzeba też ustanowić jasne i sprawiedliwe zasady. Oligopolistyczne struktury rynkowe opierają się na wielu cechach charakterystycznych również dla praktyk monopolistycznych oraz na zagregowanych skutkach ekosystemów tworzonych przez platformy internetowe, a także korporacje mające dominującą pozycję na rynku. Cechy charakterystyczne, takie jak integracja pionowa, brak przejrzystości dla użytkowników, efekt „lock-in” i efekt sieci, w połączeniu z wysokim poziomem koncentracji, powodują problemy strukturalne w dziedzinie konkurencji, dotyczące zarówno konsumentów, jak i pracowników.

3.2.6. Platformy mogą budować swoją pozycję dominującą na treściach tworzonych przez użytkowników, np. danych i zachowaniach konsumentów, lub usługach świadczonych przez poszczególnych pracowników kontraktowych. Użytkownicy nie mają dostępu do informacji i nie mają wpływu na warunki, w jakich działają. Rekomendacje i rankingi prezentowane na platformach charakteryzują się podobnym brakiem przejrzystości. Nieuczciwe i dyskryminujące metody tworzenia rankingów muszą zostać uznane za praktyki nieuczciwej konkurencji.

3.2.7. Korzyści skali są podstawowym źródłem dominującej pozycji platform cyfrowych. Koszty krańcowe związane z rozszerzeniem działalności są – w porównaniu z kosztami ponoszonymi przez tradycyjne przedsiębiorstwa – prawie zerowe, ponieważ platformy świadczące usługi pracochłonne przenoszą dużą część kosztów i ryzyka na pojedynczych pracowników kontraktowych, co stanowi nadużycie. Platformy twierdzą czasem, że korzyści skali ograniczają się do fizycznych możliwości indywidualnych kierowców/pasażerów/pracowników, ale „rekrutacja” (lub „odłączanie”) dodatkowych pracowników kontraktowych w celu rozszerzenia rynku nie wymaga żadnych inwestycji.

3.2.8. Obecne unijne ramy prawne w dziedzinie konkurencji nie uwzględniają w odpowiedni sposób problemów w zakresie konkurencji mających wpływ na rynek pracy, takich jak monopsonistyczne praktyki pracodawców, zaniżanie norm zabezpieczenia społecznego, co ma negatywne skutki zarówno dla pracodawców podlegających destabilizującej presji konkurencyjnej, jak i dla państw członkowskich, które zostają pozbawione dochodów podatkowych i składek na zabezpieczenie społeczne⁽³⁾. Reguły konkurencji nie powinny stanowić przeszkody dla dostępności rokowani zbiorowych dla wszystkich pracowników, w tym dla osób pracujących za pośrednictwem platform internetowych, mających na celu wynegocjowanie innowacyjnych narzędzi i porozumień, jak pokazują różne przykłady na szczeblu krajowym.

3.2.9. Ocena władzy rynkowej w gospodarce cyfrowej musi w większym stopniu uwzględniać zagregowane działania na różnych rynkach oraz ich łączny wpływ na właściwe rynki internetowe i pozainternetowe. W podobny sposób należy wziąć pod uwagę dostęp do algorytmów działających w oparciu o dane podawane przez użytkowników do celów personalizacji produktów, ofert, reklam i cen, z należytym poszanowaniem podstawowych praw osób, których dane dotyczą.

3.3. *Polityka konkurencji wspierająca osiągnięcie unijnych celów dotyczących energii ze źródeł niskoemisyjnych i środowiska*

3.3.1. EKES podziela cel KE, jakim jest zapewnienie długoterminowej konkurencyjności Unii Europejskiej poprzez zrównoważony rozwój i przejście na gospodarkę, która jest bezpieczna, neutralna dla klimatu i bardziej zasobooszczędna, a także poprzez wspieranie i wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym.

3.3.2. EKES wzywa do wzmocnienia Zielonego Ładu jako ważnego europejskiego porozumienia na rzecz osiągnięcia celu zerowej emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. Decydująca w tym względzie może być rola organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. Wskazane byłoby przeprowadzenie oceny adekwatności dyrektyw środowiskowych w kontekście wywiązania się UE z jej zobowiązań.

3.3.3. EKES popiera promowanie środków pomocy państwa w odniesieniu do systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych po 2012 r. (dyrektywy ETS). Popiera przegląd tego systemu pomocy państwa i dostosowanie go do nowego unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji na lata 2021–2030, w którym pokłada się duże nadzieje.

⁽³⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 173.

3.3.4. EKES popiera dążenie do realizacji zasady „zero zanieczyszczeń” w UE oraz przyjęcie i wdrożenie wszystkich planowanych środków w zakresie efektywności energetycznej. Należy wprowadzić ułatwienia w zakresie zrównoważonego inwestowania w UE. W tym celu należy jak najszybciej zastosować kryteria służące ocenie, czy daną działalność gospodarczą uważa się za zrównoważoną pod względem ochrony środowiska, aby móc ustalić stopień zrównoważenia środowiskowego inwestycji ⁽⁴⁾.

3.3.5. Jak stwierdzono we wcześniejszych opiniach, EKES uważa, że konieczne jest zapewnienie wsparcia w zakresie wdrażania odnawialnych źródeł energii. Przy jednoczesnym zagwarantowaniu bezpieczeństwa dostaw pomoc państwa należy skierować na wspieranie odnawialnych źródeł energii, jednocześnie maksymalizując korzyści środowiskowe, społeczne i gospodarcze płynące z funduszy publicznych.

3.4. Ochrona konkurencji w przemyśle wytwórczym

3.4.1. Kryzys związany z COVID-19 obnażył słabości unijnego systemu produkcyjnego, zwłaszcza w sektorze ochrony zdrowia, ponieważ UE jest uzależniona od pozaunijnych źródeł zaopatrzenia w sprzęt medyczny, w tym w środki ochrony indywidualnej, takie jak maski i respiratory oraz inne produkty o kluczowym znaczeniu w walce z pandemią. UE potrzebuje silnego sektora produkcyjnego, w którym europejskie przedsiębiorstwa zaopatrywałyby rynek wewnętrzny, zwłaszcza w kluczowych sektorach. EKES popiera skoordynowane środki wprowadzone przez KE, ale chciałby, aby UE poszła o krok dalej i zaproponowała trwałe rozwiązanie tej kwestii w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi. Tymczasowe środki dotyczące dostaw określonych produktów z rynków spoza UE należy zastąpić stałym rozwiązaniem, zwłaszcza jeśli chodzi o przywóz niezbędnego sprzętu medycznego. Silny i prężny przemysł wytwórczy powinien stanowić jeden z filarów polityki konkurencji.

3.4.2. Jeśli chodzi o konkurencję z przedsiębiorstwami spoza UE, EKES wzywa do zagwarantowania stosowania takich samych przepisów socjalnych i środowiskowych, aby zapewnić równe warunki działania.

3.5. Zapewnienie równych warunków działania w dziedzinie podatków

3.5.1. W dziedzinie podatków EKES z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez KE w 2019 r. Jednocześnie również w tej kwestii ważne jest zapewnienie uczciwej konkurencji między różnymi krajami. W szczególności należy zachować większą czujność w odniesieniu do interpretacji indywidualnych prawa podatkowego i nielegalnych przewag konkurencyjnych uzyskanych dzięki porozumieniom między niektórymi krajami a wielkimi graczami. Takie praktyki zakłócają wolny rynek i powodują szkody dla MŚP, a także prowadzą do nieuczciwej konkurencji między krajami ⁽⁵⁾.

3.5.2. Regulacja usług cyfrowych jest kluczową kwestią, na którą KE powinna położyć nacisk.

3.5.3. Konieczne jest przyjęcie nowego podejścia do firm GAFA, aby zapewnić równe warunki działania i promować sprawiedliwy podział dochodów podatkowych zapewnianych przez te przedsiębiorstwa.

3.6. Wzmacnianie odporności sektora finansowego w kontekście unii bankowej

Kryzys finansowy z 2008 r. oraz jego wpływ na realną gospodarkę i zaufanie do rynków spowodował, że praktyki w sektorze poddawane są ciągłej kontroli z powodu uzasadnionych obaw o ponowne pojawienie się poważnych problemów. Tymczasowa pomoc państwa uratowała sektor finansowy od upadku. Wraz z restrukturyzacją sektora byliśmy świadkami zarówno zanikania niektórych instytucji jak i koncentracji innych. Te zjawiska mogą budzić niepokój, nie tylko z uwagi na stabilność sektora finansowego w wypadku nowego kryzysu, lecz przede wszystkim ze względu na możliwość zakłóceń konkurencji z powodu rozmiaru tych nowych grup. EKES wzywa KE, by zwracała uwagę i wykazała czujność w odniesieniu do ewentualnych nadużyć pozycji dominującej, które mogą działać na niekorzyść interesów konsumentów i finansowania przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP.

3.7. Zapewnianie uczciwej konkurencji w sektorze żywności, sektorze konsumenckim i sektorze zdrowia

3.7.1. W sektorze rolnictwa i żywności ważna jest ochrona produktów z europejską nazwą pochodzenia. Sektor nasion i pestycydów ma zasadnicze znaczenie dla rolników i konsumentów, ale budzi również obawy wykraczające poza ochronę konsumentów, bezpieczeństwo żywnościowe i zapewnienie zgodności z normami środowiskowymi i klimatycznymi.

3.7.2. Ochronę konsumentów należy równoważyć działaniami na rzecz wspierania i promowania przedsiębiorstw innowacyjnych i MŚP za pomocą instrumentów, które nie szkodzą dynamicznej konkurencji na rynku. Jest to najlepszy sposób tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i dynamicznego zrównoważenia systemu produkcji.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 97 z 24.3.2020, s. 62.

3.8. Usługi transportowe i pocztowe

EKES dostrzega znaczenie usług transportowych i pocztowych oraz potrzebę stworzenia równych warunków działania, aby umożliwić tym sektorom świadczenie usług ludności. W odniesieniu do transportu EKES sugeruje, by KE zbadała, czy i w jakim stopniu zwolnienie z podatku od paliw lotniczych mogłoby stanowić nienależną pomoc dla linii lotniczych w porównaniu z transportem kolejowym.

4. Łączenie sił na rzecz promowania kultury globalnej konkurencji

4.1. Międzynarodowy wymiar polityki konkurencji powinien mieć kluczowe znaczenie przy określaniu i egzekwowaniu przepisów. Polityka konkurencji ewoluje na arenie międzynarodowej, gdzie definicje i zasady prawa konkurencji są bardzo różnicowane. To stawia unijne przedsiębiorstwa w niekorzystnej sytuacji.

4.2. Dla wielu MŚP niekorzystna jest nieadekwatność przepisów unijnych w zestawieniu z ich międzynarodowymi odpowiednikami. Nieuczciwa konkurencja jest problemem, któremu trzeba stawić czoła, aby bronić standardów UE. Wpływa wiele skarg od przedsiębiorstw w Europie (brak elastyczności). W niektórych obszarach wytwórstwa w państwach trzecich brak wdrożenia unijnych norm środowiskowych i społecznych prowadzi do zakłóceń na rynku ze szkodą dla europejskich przedsiębiorstw, głównie MŚP. Europa powinna być tym faktem zaniepokojona.

4.3. Trzeba promować unijny model konkurencji na arenie międzynarodowej. UE musi dawać przykład, wspierając globalną kulturę konkurencji, która zapewnia system chroniący zarówno przedsiębiorstwa, jak i pracowników. Potrzebujemy gruntownej dyskusji na temat koncepcji prawa konkurencji w Europie oraz porównania z innymi obszarami gospodarczymi, tj. USA i Chinami, na przykład w odniesieniu do kwestii zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

4.4. Aby zapewnić równowagę między wolnością rynkową a koncentracją, niewystarczające wydaje się odniesienie do konkurencji ze strony innych wielkich graczy globalnych, zwłaszcza z krajów zamkniętych dla zagranicznej konkurencji. Komitet podkreśla, jak ważne jest, by UE miała spójne podejście ukierunkowane na powiązanie poszanowania praw człowieka i praw pracowniczych, realizacji celów zrównoważonego rozwoju, promowania norm środowiskowych i zrównoważonych inwestycji w działalność gospodarczą na całym świecie. Należy dokonać przeglądu systemów handlu na warunkach preferencyjnych i preferencji taryfowych przyznanych różnym państwom trzecim i uzależnić je w większym stopniu od skutecznego wdrożenia norm zrównoważonego rozwoju w celu stworzenia uczciwych i konkurencyjnych równych warunków działania dla europejskich przedsiębiorstw. W związku z tym Komitet sugeruje, by jako alternatywę dla połączeń przedsiębiorstw, które osłabiają konkurencję, wprowadzić środki mające na celu wspieranie przedsiębiorstw w rozwijaniu zrównoważonych inwestycji na rynkach państw trzecich. Środki te mogłyby obejmować zachęty podatkowe na rzecz badań i innowacji oraz zachęcanie do zawierania umów między producentami europejskimi w celu koordynowania strategii eksportowych i inwestycyjnych za granicą zgodnie z unijnymi normami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali”

[COM(2020) 569 final – 2020/260 NLE]

(2021/C 123/02)

Sprawozdawczyni: **Louise GRABO**

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 26.10.2020
Podstawa prawna	Art. 187 i art. 188 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	11.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1./2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	240/0/5
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES potwierdza zasadność tej strategicznej inicjatywy i wartość dodaną wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC (obliczenia wielkiej skali) jako konkretnego kroku w ramach strategii Unii Europejskiej w zakresie chmur obliczeniowych, a także jako integralnej części szerszej strategii UE (obejmującej m.in. cyberbezpieczeństwo, jednolity rynek cyfrowy, europejskie społeczeństwo gigabitowe, otwartą naukę, Program działań Unii w dziedzinie zdrowia i Resc-EU).

1.2. EKES jest zdania, że w porównaniu z inwestycjami konkurentów (USA, Chiny i inni) poziom inwestycji UE poczynionych w ostatnich latach, w tym i po wybuchu pandemii COVID-19, w celu nabycia i wykorzystywania światowej klasy komputerów o dużej mocy obliczeniowej, tzw. superkomputerów, nadal nie jest optymalny. Potrzebne są dodatkowe zasoby i inwestycje, także ze strony państw członkowskich UE, szczególnie tych o niższym stopniu zaawansowania i/lub zaangażowania w tym zakresie. Aby UE mogła konkurować w dziedzinie zastosowań HPC na poziomie światowym, niezbędne jest połączenie tych zasobów ze spójnymi unijnymi programami w zakresie badań naukowych i innowacji i uwzględnienie ich w WRF na lata 2021–2027, w tym w Instrumencie na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

1.3. EKES wspiera podejście przemysłowe, w ramach odnowionej unijnej strategii przemysłowej i strategii na rzecz MŚP, w celu opracowania w Europie mikroprocesorów kolejnej generacji o niskim zużyciu energii, dzięki czemu UE stanie się mniej zależna od importu i zapewni sobie dostęp do najwyższej jakości technologii i know-how HPC.

1.4. EKES wzywa Komisję do wzmożenia wysiłków na rzecz opracowania „wieloletniego planu działania”, który zagwarantuje współudział społeczeństwa obywatelskiego UE i przyczyni się w praktyczny sposób do osiągnięcia odpowiednich poziomów zarządzania wspólnymi przedsięwzięciami w sektorach strategicznych (systemy wczesnego ostrzegania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, gotowość, programy pilotażowe dotyczące szkoleń w zakresie ograniczania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi oraz cyberbezpieczeństwo). W tym celu do istniejących grup doradczych wspólnych przedsięwzięć należy – poza istniejącymi centrami kompetencji HPC i centrami innowacji cyfrowych – pilnie włączyć wartość dodaną i rolę mnożnikową stałego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim. EKES, ze względu na swój charakter, byłby idealnym partnerem przy organizowaniu otwartego corocznego forum dialogu wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, któremu towarzyszyłyby kampanie uświadamiające i edukacyjne, przy aktywnym udziale sieci naukowych i sieci wiedzy, partnerów społecznych i gospodarczych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i mediów.

1.5. EKES uznaje za konieczne pozyskiwanie informacji zwrotnych od społeczeństwa obywatelskiego UE z myślą o lepszym monitorowaniu, wyjaśnianiu i promowaniu przez instytucje UE i państwa członkowskie krótko- i średnioterminowej wartości dodanej wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC oraz korzyści i możliwości sektorowych, jakie stwarza ono jako instrument prawny i strategiczny. Wspólne przedsięwzięcie EuroHPC powinno nie tylko przynosić korzyści społecznościom naukowym/badawczym, lecz także gwarantować wyższy poziom współodpowiedzialności i zaangażowania ze strony zainteresowanych pośredników, takich jak instytucje publiczne, unijni partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, organizacje reprezentujące przedsiębiorstwa przemysłowe oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), a także uczestnicy łańcucha wartości w zakresie tworzenia oprogramowania, zapewniając dostęp do infrastruktury, co ma szczególne znaczenie dla mniejszych krajów, oraz zwiększając wkłady niepieniężne na rzecz wspólnego przedsięwzięcia HPC.

1.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że dwóch spośród partnerów Komisji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (cPPP) mogłoby stać się pierwszymi uczestnikami prywatnymi, co ma kluczowe znaczenie dla zaangażowania podmiotów przemysłu UE od samego początku wspólnego przedsięwzięcia. Dotyczy to w szczególności mikroprzedsiębiorstw i MŚP, które oferują konkurencyjne rozwiązania/zdolności dostosowawcze, ale jednocześnie są narażone na wykluczenie lub gorszą ocenę podczas procedur zamówień publicznych, jeżeli nie są odpowiednio objęte specjalnymi uregulowaniami prawnymi i/lub formą istniejącego konsorcjum. EKES podkreśla, że trzeba unowocześnić definiowanie specjalnych procedur udzielania zamówień publicznych i kryteriów udzielania zamówień, aby istniejącym lub nowym klastrom MŚP ułatwić zaangażowanie w to konkretne rozporządzenie UE w sprawie wspólnego przedsięwzięcia ⁽¹⁾, które obejmuje klasyczne superkomputery i oprogramowanie HPC, ale także zamówienia na komputery/symulatory kwantowe.

1.7. EKES z zadowoleniem przyjmuje możliwość włączenia większej liczby partnerów, jednakże nalega, aby w przypadku nowych partnerów, w szczególności pochodzących spoza UE, spełniony został wymóg wzajemności.

1.8. UE powinna jak najlepiej wykorzystać szansę, jaką jest opracowywanie technologii wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, w celu rozwijania odpowiednich europejskich sektorów przemysłu z myślą o objęciu całego łańcucha produkcji (projektowanie, produkcja, wdrażanie i stosowanie).

1.9. UE powinna ustanowić jako cel średniookresowy osiągnięcie zdolności do planowania i produkcji HPC z wykorzystaniem technologii europejskiej.

2. Uwagi ogólne

2.1. W dniu 10 marca 2020 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat „Nowa strategia przemysłowa dla Europy”, w którym określono ambitną strategię przemysłową dla Europy w celu realizacji dwojakiej transformacji umożliwiającej osiągnięcie neutralności klimatycznej i przywództwa cyfrowego. W komunikacie Komisja podkreśliła potrzebę wzmocnienia opracowywania kluczowych technologii prorozwojowych, mających strategiczne znaczenie dla przyszłości przemysłu europejskiego, w tym technologii kwantowych i komputerów do obliczeń wielkiej skali. W komunikacie z dnia 27 maja 2020 r. „Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację” ⁽²⁾ zastosowania HPC uznano za strategiczny potencjał cyfrowy, który będzie priorytetem dla źródeł inwestycji w odbudowę Europy, takich jak Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Program InvestEU i Instrument na rzecz Inwestycji Strategicznych.

2.2. Zastosowania wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, wykorzystujące tzw. superkomputery o niezwykle dużej mocy obliczeniowej, są w stanie rozwiązać niezwykle złożone i wymagające problemy. Obecnie stanowią one kluczowy aspekt światowego przywództwa w dziedzinie strategii dotyczących zagrożeń naukowych, przemysłowych, biologicznych i (cyber) terroryzmu, a tym samym mają zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa narodowego, obrony i wyzwań geopolitycznych, a ogólniej rzecz biorąc – dla transformacji cyfrowej i ekologicznej naszego społeczeństwa. Zastosowania wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC stanowią również podstawę gospodarki opartej na danych, umożliwiając kluczowym technologiom, takim jak sztuczna inteligencja (AI), analiza danych i cyberbezpieczeństwo, wykorzystanie ogromnych możliwości dużych zbiorów danych.

2.3. Ponadto HPC staje się również coraz ważniejszym narzędziem na poziomie globalnym na rzecz wspierania publicznego procesu decyzyjnego poprzez symulowanie scenariuszy i wspieranie globalnych i regionalnych wspólnych reakcji w zakresie gotowości, a także sieci wiedzy związanych z zagrożeniami naturalnymi (np. tsunami, powódzie, pożary, trzęsienia ziemi itp.) i antropogenicznymi (np. zagrożenia przemysłowe). W tym kontekście systemy wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC mogłyby wykorzystywać i podnosić poziom swojej wartości dodanej w przypadku jednoczesnego wystąpienia wielu rodzajów ryzyka o znacznym negatywnym wpływie na społeczeństwa.

2.4. Wspólne przedsięwzięcie EuroHPC angażuje kilka sektorów przemysłu w celu tworzenia innowacji i opracowywania produktów i usług o wyższej wartości, które mają zostać wprowadzone na rynek wewnętrzny i światowy, otwierając się na nowe zastosowania przemysłowe w połączeniu z innymi zaawansowanymi technologiami cyfrowymi.

2.5. Zastosowania i infrastruktura HPC są niezbędne niemal w każdej dziedzinie badań, od fizyki podstawowej po biomedycynę, w celu osiągnięcia lepszego zrozumienia naukowego i dokonania przełomowych odkryć naukowych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1488 z dnia 28 września 2018 r. w sprawie ustanowienia Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali (Dz.U. L 252 z 8.10.2018, s. 1).

⁽²⁾ „Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację” – COM(2020) 456 final.

2.6. HPC – często w połączeniu ze sztuczną inteligencją – wykorzystuje się w związku z pandemią COVID-19, aby przyspieszyć odkrycie nowych leków, antycypować rozprzestrzenianie się wirusa, zaplanować i rozdysponować ograniczone zasoby medyczne oraz przewidzieć skuteczność środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się i scenariuszy poepidemicznych.

2.7. HPC są również kluczowym narzędziem dla naukowców i decydentów umożliwiającym sprostanie – wspólnie z państwami sąsiadującymi i państwami trzecimi – najważniejszym wyzwaniom społecznym, począwszy od zmiany klimatu, migracji, inteligentnego i ekologicznego rozwoju oraz rolnictwa zrównoważonego, a skończywszy na medycynie personalizowanej i zarządzaniu kryzysowym w UE.

2.8. W dokumencie roboczym służb Komisji (SWD) ⁽³⁾ (...) wskazano, iż Europa była i nadal jest światowym liderem w dziedzinie zastosowań HPC, lecz jej infrastruktura o dużej mocy obliczeniowej pozostaje w tyle w światowym rankingu.

2.9. Powszechnie przyjętym głównym wskaźnikiem regionalnej konkurencyjności w dziedzinie HPC jest liczba systemów wymienionych na listach „top-10” i „top-500” superkomputerów w skali światowej w każdym regionie globu.

2.10. Punkt wyjścia określony w ocenie skutków wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC i analizie EBI ⁽⁴⁾ przedstawia się następująco: Według oceny skutków wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC IA „Problem nr 1 (UE nie posiada najlepszych superkomputerów na świecie...). Obecnie żaden z 10 wiodących superkomputerów na świecie nie znajduje się w UE. W porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi, Chinami czy Japonią – UE i państwa członkowskie łącznie mają znaczący niedobór inwestycji w dostawy i infrastrukturę technologii HPC”.

2.11. W ciągu najbliższych kilku lat wiodąca rola Europy w gospodarce opartej na danych, jej wybitne osiągnięcia naukowe i konkurencyjność przemysłowa będą w coraz większym stopniu zależne od jej zdolności do opracowywania kluczowych technologii HPC, zapewnienia dostępu do światowej klasy obliczeń superkomputerowych i infrastruktur danych oraz do utrzymania obecnego poziomu doskonałości w zakresie zastosowań HPC. Aby było to możliwe, niezbędne jest przyjęcie ogólnoeuropejskiego podejścia strategicznego w formie wspólnych przedsięwzięć.

2.12. W październiku 2018 r. ustanowiono pierwsze wspólne przedsięwzięcie EuroHPC jako ramy prawne i finansowe łączące zasoby z UE, z 32 państw i od dwóch uczestników prywatnych: Europejskiej Platformy Technologicznej na rzecz Wysokowydajnych Systemów Obliczeniowych (ETP4HPC) i stowarzyszenia Big Data Value Association (BDVA).

2.13. Dotychczas wspólne przedsięwzięcie do swoich inwestycji strategicznych wykorzystywało fundusze z wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2014–2020. Po 20 miesiącach funkcjonowania znacznie zwiększyło ogólne inwestycje w HPC na szczeblu europejskim i zaczęło realizować swoją misję przywrócenia Europie pozycji lidera w dziedzinie HPC. Do końca 2020 r. wdroży światowej klasy infrastrukturę danych i obliczeń superkomputerowych dostępną dla użytkowników publicznych i prywatnych w całej Europie. Inwestycje wspólnego przedsięwzięcia wspierają również centra kompetencji w zakresie HPC w całej Europie, które gwarantują szeroką dostępność HPC w Unii oraz zapewniają określone usługi i zasoby na rzecz innowacji przemysłowych (w tym MŚP) i rozwoju umiejętności w zakresie HPC, a także prowadzenia badań naukowych i innowacji w zakresie krytycznych technologii i zastosowań w dziedzinie sprzętu i oprogramowania HPC. Przyczyni się to do zwiększenia zdolności UE do opracowywania innowacyjnej technologii HPC.

2.14. W rozporządzeniu Rady ustanawiającym Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali w 2018 r. ⁽⁵⁾ wyznaczono cel polegający na osiągnięciu kolejnej granicy obliczeń wielkiej skali. Zob. preambuła, sekcja 12: „Wspólne przedsięwzięcie powinno powstać i rozpocząć działalność najpóźniej na początku 2019 r., aby osiągnięty został cel polegający na wyposażeniu Unii do 2020 r. w infrastrukturę przededaskalową i opracowana została technologia i zastosowania potrzebne do uzyskania zdolności eksaskalowych około 2023–2025 r.”. Ten wzrost mocy obliczeniowej wynikałby również z wdrożenia komputerów kwantowych oraz z przejścia na technologie ponadedaskalowe.

2.15. Rozporządzenie, którego dotyczy wniosek, stanowi zasadniczo kontynuację obowiązującej inicjatywy ustanowionej na mocy rozporządzenia Rady (UE) 2018/1488 i wprowadza zmiany mające na celu dostosowanie rozporządzenia z 2018 r. do programów kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF), ale również odzwierciedlenie priorytetów Komisji oraz umożliwienie wspólnemu przedsięwzięciu korzystania z finansowania z nowych programów WRF na lata 2021–2027.

2.16. W dokumencie roboczym służb Komisji (SWD(2020) 179 final) przeprowadzono analizę ewolucji kluczowych czynników społeczno-gospodarczych i technologicznych oraz wymagań użytkowników mających wpływ na przyszły rozwój infrastruktury, technologii i zastosowań w zakresie HPC i danych w UE i na świecie, z uwzględnieniem priorytetów politycznych UE na lata 2020–2025.

⁽³⁾ Equipping Europe for world-class High Performance Computing in the next decade – SWD(2020) 179 final.

⁽⁴⁾ Equipping Europe for world-class High Performance Computing in the next decade – SWD(2020) 179 final.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2018/1488.

2.17. HPC wykorzystywane są w ponad 800 zastosowaniach naukowych, przemysłowych i w sektorze publicznym, które odgrywają istotną rolę w zwiększaniu potencjału innowacyjności przemysłu, rozwoju nauki i poprawie jakości życia ludzi. Europa jest obecnie liderem w zakresie zastosowań HPC w wielu dziedzinach, takich jak medycyna personalizowana, prognozowanie pogody, projektowanie nowych samolotów, samochodów, materiałów i leków oraz energetyka, inżynieria i produkcja.

2.18. Zakres zarządzania wspólnym przedsięwzięciem, którego dotyczy wniosek, i przyznawania praw głosu pozostaje taki sam jak ten określony w rozporządzeniu Rady (UE) 2018/1488. Wspólne Przedsięwzięcie w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali będzie nadal realizować strategiczny plan działania w zakresie HPC określony w wieloletnich strategicznych programach badań i innowacji opracowanych przez Grupę Doradczą ds. Badań i Innowacji EuroHPC (RIAG) i Grupę Doradczą ds. Infrastruktury EuroHPC (INFRAG), uzupełniony strategicznym programem badań uczestników prywatnych wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, w celu stworzenia ekosystemu HPC. Wkład finansowy Unii na rzecz wspólnego przedsięwzięcia, zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2021–2027, wyniósłby [XXX] EUR, a państwa uczestniczące oraz uczestnicy prywatni Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali wnieśli co najmniej równą kwotę całkowitego wkładu. Wspólne przedsięwzięcie wykorzysta te środki głównie w celu realizacji swoich działań w ramach pięciu filarów opisanych powyżej.

2.19. Główne oczekiwane wyniki Wspólnego Przedsięwzięcia w dziedzinie Europejskich Obliczeń Wielkiej Skali, którego dotyczy wniosek, w kolejnym dziesięcioleciu będą następujące:

- sfederowana, bezpieczna i hiperpołączona europejska infrastruktura wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC i danych z superkomputerami średniej klasy oraz co najmniej dwoma najwyższej klasy systemami eksaskalowymi i dwoma najwyższej klasy systemami ponadeksaskalowymi (co najmniej jeden z każdej kategorii zbudowany w technologii europejskiej),
- hybrydowe infrastruktury obliczeniowe integrujące zaawansowane systemy obliczeniowe,
- symulatory kwantowe i komputery kwantowe w infrastrukturze HPC,
- bezpieczna infrastruktura HPC i danych oparta na chmurze przeznaczona dla europejskich użytkowników prywatnych,
- zdolności i usługi w zakresie HPC oparte na europejskich przestrzeniach danych publicznych dla naukowców, przemysłu i sektora publicznego,
- usługi podstawowe technologii kolejnej generacji (sprzęt i oprogramowanie) oraz ich integracja z innowacyjną architekturą HPC dla systemów eksaskalowych i ponadeksaskalowych,
- centra doskonałości w zakresie zastosowań HPC i uprzemysłowienia oprogramowania HPC, z uwzględnieniem nowych algorytmów, kodów i narzędzi zoptymalizowanych dla przyszłych generacji superkomputerów,
- wielkoskalowe, przemysłowe, pilotażowe stanowiska badawcze i platformy dotyczące zastosowań i usług w zakresie HPC i danych w kluczowych sektorach przemysłu,
- krajowe centra kompetencji w zakresie HPC zapewniające szeroki zasięg HPC w UE, z uwzględnieniem określonych usług i zasobów na rzecz innowacji przemysłowych (w tym MŚP),
- znaczący wzrost umiejętności i wiedzy fachowej w zakresie HPC europejskiej siły roboczej,
- wzmocnione zdolności w zakresie przechowywania i przetwarzania danych oraz wzmocnione nowe usługi w dziedzinach będących przedmiotem zainteresowania publicznego w państwach członkowskich.

2.20. Najważniejsze osiągnięcia wspólnych przedsięwzięć:

- Wspólne przedsięwzięcie EuroHPC znacznie zwiększyło poziom i jakość inwestycji w HPC na szczeblu europejskim w ramach wspólnych i skoordynowanych działań z państwami członkowskimi.
- Wspólne przedsięwzięcie EuroHPC zagwarantuje, że do końca 2020 r. UE będzie posiadać najlepsze superkomputery na świecie.
- Wspólne przedsięwzięcie EuroHPC będzie stanowić europejskie źródło kluczowych technologii.
- Dostawa i rynek technologii HPC w Europie.
- Strategia wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC i jej wpływ na łańcuch wartości HPC.

3. Trendy rynkowe i główne wnioski

3.1. W dokumencie roboczym służb Komisji (SWD) przedstawiono najnowsze dane dotyczące rynku wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC oraz przegląd głównych wniosków wyciągniętych z dotychczasowej działalności wspólnego przedsięwzięcia.

3.2. Wnioski dotyczące zarządzania i administrowania wspólnym przedsięwzięciem EuroHPC: wspólne przedsięwzięcie EuroHPC zdobyło już solidne doświadczenie praktyczne, prowadząc wśród zainteresowanych stron szeroko zakrojone dyskusje na temat zarządzania, administracji i innych aspektów operacyjnych. Przykłady obejmują:

- 13 posiedzeń Rady Zarządzającej wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, w których regularnie uczestniczą delegaci z Komisji Europejskiej i 32 państw uczestniczących,
- grupy doradcze wspólnego przedsięwzięcia (RIAG i INFRAG) odbyły już liczne spotkania i otrzymały wsparcie w postaci aktywnego udziału dwóch uczestników prywatnych (ETP4HPC i BDVA),
- wybór ośmiu lokalizacji hostingowych i rozpoczęcie procedury przetargowej na osiem superkomputerów w ramach wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC oraz rozpoczęcie realizacji przetargów wspólnego przedsięwzięcia w latach 2019 i 2020.

3.3. Główne wnioski wyciągnięte dotychczas w kontekście 22 aspektów wdrażania można podsumować w następujący sposób:

- uproszczenie systemu współfinansowania,
- należy uprościć i zoptymalizować łączenie funduszy unijnych i krajowych w ramach różnych działań wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC,
- zalecenia obejmują wspólny zestaw kryteriów kwalifikowalności dotyczących uczestnictwa (zamiast 32 różnych krajowych kryteriów kwalifikowalności),
- wdrożenie centralnego zarządzania wszystkimi wkładami finansowymi (z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków), zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c) projektowanego rozporządzenia ustanawiającego program „Horyzont Europa”, oraz elastyczność we wprowadzaniu różnych wartości procentowych finansowania unijnego i krajowego w celu finansowania uczestników działań w zakresie badań i innowacji,
- zwiększenie elastyczności odnośnie do wkładów uczestników prywatnych i innych podmiotów prywatnych na rzecz działań wspólnego przedsięwzięcia EuroHPC, w szczególności poprzez włączenie nowych form współpracy, na przykład współfinansowania specjalnej infrastruktury HPC do zastosowań przemysłowych.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Partnerzy projektu to w większości organizacje badawcze (75 % całkowitego finansowania projektów w dziedzinie przyszłych i powstających technologii), dla których uprzemysłowienie osiągniętych wyników nie jest głównym motywem działania. Zwiększone i trwałe działania w zakresie szkoleń również będą odgrywać istotną rolę w pełnym wykorzystaniu nie tylko superkomputerów przededekskalowych i eksaskalowych finansowanych w najbliższym czasie przez wspólne przedsięwzięcia EuroHPC, lecz także przyszłych generacji komputerów. Poważnym wyzwaniem jest przejście od symulacji do integracji HPC w pełnym zakresie infrastruktury IT, od Edge do HPC. Będzie ono wymagać wypracowania silnych powiązań między społecznością HPC a pozostałymi ekosystemami, takimi jak duże zbiory danych, SI i internet rzeczy (IoT). Jeżeli utrzymana zostanie dynamika uzyskana dzięki programowi „Horyzont 2020”, Europa może stać się światowym liderem w tym zakresie.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady
w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro”**

[COM(2020) 746 final]

(2021/C 123/03)

Sprawozdawczyni: **Judith VORBACH**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 27.11.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	14.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	234/1/8
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. UE weszła w najgłębszą recesję w swojej historii. Powszechna jest niepewność i należy liczyć się z wystąpieniem poważnych zagrożeń. Kryzys związany z pandemią prawdopodobnie pogłębi też nierówności i zakłócenia równowagi. W tym świetle EKES przyjmuje zalecenia Komisji z zadowoleniem. Opowiada się również za przyjęciem takiego podejścia w zakresie polityki gospodarczej, by wspierać odbudowę, zwiększać inwestycje, kontynuować integrację jednolitego rynku, zapewniać sprawiedliwe warunki pracy i pogłębiać UGW. Stanowczo popiera pakiet Next Generation EU i apeluje, by jak najszybciej osiągnięto niezbędne porozumienia.

1.2. Odbudowa powiedzie się tylko wtedy, gdy będzie jej towarzyszyć restrukturyzacja naszej gospodarki i społeczeństwa. Niezwykle ważne jest przywrócenie zaufania, tak aby można było ustabilizować popyt. Reguły fiskalne należy tak dostosować, aby umożliwiały zarządzanie gospodarcze silniej zorientowane na dobrobyt, przy czym należy także przyjąć złotą regułę; nie powinny one zacząć obowiązywać, zanim nie nastąpi znaczący spadek bezrobocia. Powinno się uważnie przeanalizować wpływ kryzysu na nierówności i na niepewność w życiu społecznym i gospodarczym. Trzeba ulepszyć otoczenie biznesu i środowisko społeczne. EKES apeluje o lepsze włączenie partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w politykę klimatyczną i w krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności, a także o zdecydowaną reformę polityki podatkowej, pozwalającą sprostać wyzwaniom gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Należy dokończyć tworzenie unii bankowej i unii rynków kapitałowych, nadając priorytet stabilności rynków finansowych.

2. Kontekst

Komisja zaleca państwom członkowskim należącym do strefy euro, by podjęły następujące działania:

2.1. Zapewnienie kursu polityki wspierającego odbudowę: Polityka budżetowa powinna przez cały rok 2021 zachować swój wspierający charakter. Gdy pozwolą na to warunki – stopniowe wycofywanie środków wsparcia w sposób, który złagodzi skutki społeczne kryzysu i jego wpływ na rynek pracy. Zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu. Poprawa zarządzania finansami publicznymi oraz ukierunkowanie wydatków publicznych na potrzeby odbudowy i odporności.

2.2. Wdrożenie reform, które zwiększą wydajność i zatrudnienie; zwiększenie poziomu inwestycji w celu wsparcia odbudowy zgodnej ze sprawiedliwą transformacją ekologiczną i cyfrową. Dalsza integracja jednolitego rynku. Zapewnienie aktywnej polityki rynku pracy, sprawiedliwych warunków pracy i zaangażowania partnerów społecznych w kształtowanie polityki. Rozwiązanie problemów podatkowych wynikających z cyfryzacji, zwalczanie agresywnego planowania podatkowego oraz wspieranie opodatkowania środowiskowego i ustalania opłat za emisję dwutlenku węgla.

2.3. Wzmocnienie krajowych ram instytucjonalnych: Przyspieszenie reform w celu zapewnienia wykorzystania funduszy UE, zwiększenie skuteczności administracji, zmniejszenie obciążeń administracyjnych spoczywających na przedsiębiorstwach, wprowadzenie skutecznych ram zwalczania nadużyć finansowych, korupcji i prania pieniędzy. Ulepszenie ram prawnych dotyczących niewypłacalności, wyeliminowanie ekspozycji zagrożonych oraz alokacja kapitału.

2.4. Zapewnienie stabilności makrofinansowej: Utrzymanie kanałów kredytowych dla gospodarki oraz środków mających na celu wspieranie rentownych przedsiębiorstw. Utrzymanie zrównoważonych bilansów w sektorze bankowym, w tym poprzez dalsze działania służące rozwiązaniu problemu kredytów zagrożonych.

2.5. Osiągnięcie postępów w pogłębianiu UGW w celu zwiększenia odporności. Przyczynią się one do wzmocnienia międzynarodowej roli euro i lepszego wspierania interesów gospodarczych Europy na świecie.

3. Uwagi ogólne

3.1. Ponura perspektywa zarysowana w prognozie gospodarczej z wiosny 2020 r., według której w 2020 r. „UE weszła w najgłębszą recesję gospodarczą w swojej historii”, uległa potwierdzeniu. Kryzys związany z COVID-19 wywołał szereg wstrząsów po stronie popytu i podaży, które przekładają się na spodziewany spadek PKB o 7,8 % w 2020 r. Pogorszyła się też sytuacja na rynku pracy, chociaż dzięki ambitnym środkom politycznym – takim jak mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy – spowolnienie gospodarcze nie znajduje pełnego odzwierciedlenia w stopach bezrobocia. Mamy jednak do czynienia ze spadkiem całkowitej liczby przepracowanych godzin i współczynnika aktywności zawodowej, gdyż osoby zniechęcone poszukiwaniem pracy opuściły rynek pracy.

3.2. Według prognoz odbudowa w 2021 r. będzie przebiegała wolniej, niż się spodziewano. Dominuje silna niepewność. EKES podkreśla znaczenie antycypowania szeregu poważnych zagrożeń, takich jak m.in. druga fala recesji, masowe bezrobocie, bankructwa, niestabilność rynków finansowych, deflacja czy ujemny wpływ niepewności na konsumpcję i same inwestycje. Kryzys wywołany pandemią może również zaostrzyć istniejące problemy, wśród których można wymienić niski poziom inwestycji, pogłębiające się rozbieżności między państwami członkowskimi i regionami, nierówności w obrębie społeczeństw i napięcia polityczne. Ponadto rozwój wydarzeń w 2021 r. może pociągnąć za sobą negatywne skutki długofalowe, podczas gdy pilną sprawą będzie w dalszym ciągu rozwiązanie kryzysu klimatycznego.

3.3. W świetle powyższego EKES przyjmuje pakiet zaleceń Komisji z zadowoleniem. W zaleceniach uwzględniono wiele uwag zawartych w opinii dodatkowej EKES-u w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro w 2020 r. ⁽¹⁾. Odbudowa powiedzie się tylko wtedy, gdy będzie jej towarzyszyć restrukturyzacja naszej gospodarki i społeczeństwa, tak aby Unia mogła stać się bardziej zintegrowana, bardziej demokratyczna i lepiej rozwinięta pod względem społecznym. W 2021 r. głównym zadaniem decydentek i decydentów polityki gospodarczej będzie stworzenie środowiska, które będzie wspierało zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy. Wobec tego konieczne jest przywrócenie zaufania.

3.4. EKES stanowczo popiera zdecydowaną reakcję na szczepku UE służącą zwalczaniu kryzysu, w tym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Istnieje pilna potrzeba solidarności, aby umożliwić szybką i skuteczną odbudowę. Europejskie przedsiębiorstwa, pracownicy i społeczeństwo obywatelskie potrzebują zasobów, aby przetrwać kryzys. Dlatego nie należy kwestionować planu naprawy ani opóźniać jego wdrażania. Trzeba jak najszybciej osiągnąć wszystkie niezbędne porozumienia.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES ocenia pozytywnie zalecenie Komisji dotyczące zapewnienia kursu polityki wspierającego odbudowę. Stopniowe wycofywanie środków wsparcia w zbyt wczesnym momencie sprawiłoby, że skutki działań UE mających na celu walkę z kryzysem nie mogłyby się ujawnić w pełni. Rządy powinny mieć możliwość wdrożenia koniecznych środków niezależnie od swojego obecnego poziomu długu. Najlepszym sposobem osiągnięcia stabilności budżetowej jest zapewnienie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Wspierając wydajność, można by przyspieszyć redukcję deficytu w nadchodzących latach ⁽²⁾. Z myślą o tym, by zapobiec powrotowi do starych reguł fiskalnych i dokonać przejścia na zarządzanie gospodarcze ukierunkowane na dobrobyt ⁽³⁾, EKES wzywa do jak najszybszego wznowienia procesu przeglądu. Zmodernizowane reguły fiskalne nie powinny w żadnym wypadku wejść w życie, zanim znacząco nie spadnie bezrobocie.

4.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje zalecenie Komisji dotyczące zwiększenia poziomu inwestycji prywatnych i publicznych. Aby zapewnić odbudowę w perspektywie krótkoterminowej, wzmocnić konkurencyjność, pozostać światową potęgą gospodarczą oraz zagwarantować społeczną i środowiskową podstawę dla dobrobytu przyszłych pokoleń, trzeba niezwłocznie przejść do realizowania zrównoważonych i ekologicznych inwestycji, inwestycji w infrastrukturę i opiekę zdrowotną i/lub inwestycji, które przynoszą większą wydajność. Za inwestycję należy również uznawać wydatki na przekwalifikowanie pracowników. EKES zwraca uwagę na swoje zalecenie, by przyjąć złotą regułę.

⁽¹⁾ Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 79.

⁽²⁾ Narodowy Bank Belgii szacuje, że doraźny deficyt w 2020 r., który jest związany z kryzysem, może mieć potencjalny doraźny skutek w postaci - 4,6 % PKB.

⁽³⁾ Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 227.

4.3. Pandemia pogłębia nierówności i zwiększa wykluczenie społeczne. Wiele kobiet, migrantów, osób z niepełnosprawnościami i młodych ludzi odczuwa główne uderzenie kryzysu. Najmocniej dotyka on zapewne te osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji przed jego nastaniem. Wiele pracowników zajmujących wysokiej jakości miejsca pracy czuje się jednak również zagrożonych pogorszeniem warunków pracy, spadkiem dochodów lub bezrobociem. EKES apeluje, by zwalczanie nierówności stało się priorytetem w obrębie wszystkich planowanych środków naprawczych. Należy uważnie przeanalizować wpływ kryzysu na wykluczenie społeczne, a także na pogłębiającą się niepewność w życiu społecznym i gospodarczym, która dotyka znaczną część ludności. Korzyści płynące z odbudowy powinny zostać równo rozdzielone. Ma to też zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia zaufania i ustabilizowania popytu.

4.4. Jednym z najważniejszych priorytetów powinna pozostać dalsza integracja jednolitego rynku. Obejmuje to również wdrożenie zasad określonych w Europejskim filarze praw socjalnych. Poprawa otoczenia biznesu musi iść w parze z ulepszeniem środowiska społecznego. EKES zwraca uwagę na dokument roboczy służb Komisji w sprawie realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ („Delivering on the UN's Sustainable Development Goals – A comprehensive approach”), w którym stwierdza się: „[...] z myślą o osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju Unia Europejska będzie w dalszym ciągu miała szczególnie na uwadze ścieżkę zrównoważonego wzrostu, która nie narusza ograniczeń planety, dobrobyt, włączenie i sprawiedliwość. Wiąże się to z uznaniem faktu, że gospodarka musi służyć ludziom i planecie”. Inicjatywy na rzecz bardziej socjalnej Europy obejmują m.in. wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych oraz plan działania w celu wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych. EKES przyjął również opinię „W kierunku europejskiej dyrektywy ramowej w sprawie dochodu minimalnego”⁽⁴⁾ oraz opinię w sprawie wspólnych minimalnych norm w dziedzinie ubezpieczenia od utraty pracy⁽⁵⁾.

4.5. EKES pozytywnie ocenia również zalecenia Komisji dotyczące rynku pracy, w tym wspieranie sprawiedliwych warunków pracy, zapewnienie włączenia partnerów społecznych w kształtowanie polityki oraz wzmocnienie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych. Wzywa do przyjęcia wyższych standardów w zakresie zaangażowania partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w politykę klimatyczną. Zmianę strukturalną mającą na celu stworzenie gospodarki bezemisyjnej mógłby wspierać dialog społeczny między zainteresowanymi regionami i partnerami społecznymi w celu ochrony aspektów społecznych. Bardzo istotne będzie również zapewnienie udziału społeczeństwa obywatelskiego w opracowywaniu i wdrażaniu krajowych planów dotyczących Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności monitorowanych w ramach procesu europejskiego semestru.

4.6. Potrzebne są skuteczne ramy w celu zwalczania agresywnego planowania podatkowego, prania pieniędzy, korupcji i uchylania się od opodatkowania. EKES apeluje o zdecydowaną reformę polityki podatkowej, pozwalającą sprostać wyzwaniom gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Obejmuje to przeniesienie obciążeń podatkowych z pracy na podstawy opodatkowania, które są mniej szkodliwe dla podaży siły roboczej, a jednocześnie uwzględnienie związanych z tym skutków dystrybucyjnych oraz unikanie skutków regresywnych. EKES domaga się także pilnego podjęcia działań odnośnie do głosowania większością kwalifikowaną – na zasadach, które zalecił we wcześniejszych opiniach⁽⁶⁾. Należy zbadać koncepcję minimalnego skutecznego opodatkowania zysków przedsiębiorstw oraz jej ewentualne zastosowanie. Wreszcie, EKES wzywa do osiągnięcia znacznych postępów we wprowadzaniu nowych zasobów własnych, jak określono w planie naprawy.

4.7. EKES zgadza się z Komisją, że należy ukończyć tworzenie unii bankowej i unii rynków kapitałowych, przy czym priorytetem powinna być stabilność rynków finansowych. W sektorze bankowym wypłaty dywidend są obecnie ograniczone, przeważnie na zasadzie dobrowolności. Należy rozważyć możliwość utrzymania tych ograniczeń i ponownego wprowadzenia zdecydowanego zawieszenia wypłat dywidend w okresie naprawy dla banków, które korzystają z kilku środków wsparcia publicznego. Zmniejszyłoby to ryzyko niestabilności rynków finansowych, a także mogłoby poprawić oczekiwane zwroty banków.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁴⁾ Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 97 z 24.3.2020, s. 32.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 90, Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 29.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący nowego paktu o migracji i azylu”

[COM(2020) 609 final]

(2021/C 123/04)

Sprawozdawca: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Współsprawozdawca: **Cristian PÎRVULESCU**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 11.11.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	17.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	203/0/19
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. UE musi odpowiednio wyważyć skuteczne i realistyczne zarządzanie migracją, które będzie miało humanitarny i trwały charakter, a jednocześnie zapewnić bezpieczeństwo i kontrolę swoich granic zewnętrznych. Ponadto musi wysłać wyraźny sygnał Europejczykom, że migracją można lepiej zarządzać zbiorowo.

1.2. EKES przyjmuje do wiadomości nowy pakt o migracji i azylu, który zawiera szczegóły dotyczące pięcioletnich planów prac Komisji dotyczących wspólnego zarządzania imigracją i azylem. W tym sensie jest to raczej program prac Komisji niż pakt. Propozycje towarzyszące paktowi są ważne, ale niewystarczające dla rozwoju takich wspólnych europejskich ram zarządzania migracją, które byłyby zarówno skuteczne, jak i zgodne z wartościami i celami UE. EKES wyraża ubolewanie, że w nowym pakcie o migracji i azylu większość propozycji dotyczy zarządzania granicami zewnętrznymi i powrotami, nie zwrócono jednak należytej uwagi na legalne drogi migracji, bezpieczne ścieżki azylu czy włączenie i integrację obywateli spoza UE.

1.3. EKES wyraża ubolewanie, że pakt o migracji i azylu nie wspomina o oenztetowskim Globalnym porozumieniu na rzecz bezpiecznej, uporządkowanej i legalnej migracji (2018) jako wielostronnej umowie poprzedzającej propozycje dotyczące międzynarodowego zarządzania migracją. Popieramy wzmocnienie globalnego, opartego na zasadach systemu multilateralnego⁽¹⁾, także w obszarze mobilności i migracji, i zachęcamy Komisję do koordynowania nowej agendy z globalnymi politykami i instrumentami⁽²⁾. Ponadto zachęcamy instytucje UE i państwa członkowskie do umieszczenia kwestii migracji i mobilności w szerszej perspektywie oenztetowskich celów zrównoważonego rozwoju.

1.4. Pakt o migracji i azylu słusznie podkreśla niespójności między systemami azylu i powrotów państw członkowskich oraz potrzebę wzmocnienia solidarności. Nie jest jednak jasne, czy zasada dobrowolnej i selektywnej solidarności pomoże rozwiązać główne wyzwania związane z koordynacją. Nie wspomina się o zachętach dla państw członkowskich do udziału w tym mechanizmie, zwłaszcza po tym, jak niektóre z nich odmówiły udziału w poprzednim mechanizmie relokacji. Zachęca się je do udziału nie tyle w zakresie relokacji – najbardziej palącej, trudnej i kosztownej kwestii – ale w zakresie budowania zdolności i powrotów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 14 z 15.1.2020, s. 24.

⁽²⁾ W programie prac Komisji na 2021 r. przewidziano przyjęcie w drugim kwartale 2021 r. wspólnego komunikatu dotyczącego zwiększenia wkładu UE w multilateralizm oparty na zasadach.

1.5. EKES uważa, że planowany system kontroli przesiewowych przed wjazdem oraz procedury granicznej są nieodpowiednie. Po pierwsze, system kontroli przesiewowych nie zapewnia wystarczających gwarancji proceduralnych w zakresie poszanowania praw podstawowych osób, które będą tej kontroli poddawane. Obecne zapisy wywierają większą presję na kraje, aby podjęły szybką decyzję, a tym samym nie zważały na prawa jednostki zapisane w konwencji genewskiej z 1951 r., a zwłaszcza na zasadę *non-refoulement*. Po drugie, podobnie jak w przypadku podejścia „Hotspot”, warunki przyjmowania migrantów i osób ubiegających się o azyl są poważnym problemem, którym należy się zająć całościowo⁽³⁾.

1.6. EKES z niecierpliwością oczekuje na przyjęcie strategii UE dotyczącą dobrowolnych powrotów i reintegracji, dokumentu, który, miejmy nadzieję, znacznie przyspieszy zdecydowane środki reintegracyjne, a tym samym odejdzie od podejścia skoncentrowanego głównie na działaniach policyjnych. Powrót powinien obejmować różne podmioty społeczne, gospodarcze i polityczne, które mogą stworzyć bardziej kompleksowe i humanitarne środowisko.

1.7. Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy ratownicze na morzu, które rzeczywiście mają na celu ratowanie życia. Zdaniem EKES-u poszukiwania i ratownictwo na morzu to międzynarodowy obowiązek prawny, który powinny wypełniać państwa członkowskie, zapewniając ku temu skuteczne i odpowiednie mechanizmy publiczne. Dlatego EKES uważa, że konieczne są nieustające wysiłki, aby zapobiegać kryminalizacji podmiotów humanitarnych, które prowadzą bardzo potrzebne akcje poszukiwawcze i ratownicze.

1.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu poprawę współodpowiedzialności i lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi z krajami spoza UE. Niemniej Komitet jest zaniepokojony wykorzystaniem mechanizmów współpracy, które mogłoby prowadzić do uzewnętrznienia zarządzania migracjami UE lub do tego, że stanie się ono dla tych krajów negatywną motywacją, a także pojawieniem się pokusy uzależnienia pomocy rozwojowej i współpracy od opracowania polityki kontroli migracji i/lub polityki readmisji.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje rozwój bezpiecznych i legalnych dróg dostępu do terytorium europejskiego, zwłaszcza poprzez przesiedlenia i programy sponsorowane przez społeczność. Uważa jednak, że kanały te zaspokajają jedynie potrzeby osób o określonym profilu i nie zapewniają kompleksowych, skutecznych ani bezpiecznych odpowiedzi na potrzebę legalnych kanałów imigracji do UE. EKES ubolewa, że środki mające na celu poprawę legalnych dróg wjazdu ograniczają się do przyciągania talentów i przeglądu niebieskiej karty oraz dyrektyw dotyczących studiów i badań. Kompleksowe podejście do mobilności jest niezbędne, aby zaoferować alternatywy wykraczające poza kontrolę graniczną i powroty.

1.10. EKES pragnie zwrócić uwagę na warunki życia i pracy wielu obywateli krajów trzecich, zwłaszcza na warunki pracy w rolnictwie. Państwa członkowskie i ich wyspecjalizowane organy muszą stawiać czoła przypadkom nadużyć i wyzysku, a organizacje społeczeństwa obywatelskiego i związki zawodowe powinny współpracować z obywatelami państw trzecich, niezależnie od ich poziomu zatrudnienia i wynagrodzenia.

1.11. EKES jest zaniepokojony, że walka z sieciami przemytu ludzi i handlu ludźmi może skutkować naruszeniem praw ofiar. Obawy budzi zwłaszcza włączanie w tę walkę państw spoza UE, w których prawa podstawowe takich osób nie są respektowane lub nie mogą one liczyć na godne warunki życia. Widzieliśmy na przykład, jak walka z handlem ludźmi jest wykorzystywana do prób kryminalizacji działań humanitarnych.

1.12. EKES uważa, że należy kontynuować walkę z sieciami przemytu ludzi i handlu ludźmi oraz w pełni uznać, że trzeba zwiększyć skuteczność dyrektywy w sprawie sankcji dla osób zatrudniających nielegalnie.

1.13. EKES oczekuje przedstawienia planu działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027⁽⁴⁾. EKES jest rozczarowany, że kwestii, która ma kluczowe znaczenie dla współistnienia naszych społeczeństw, poświęcono tak niewiele uwagi w pakcie o migracji i azylu. W komunikacie nie określono skali i struktury wsparcia działań integracyjnych. EKES ma bogate doświadczenie w kwestiach związanych z integracją i stwierdza, że nowemu paktowi o migracji i azylu w jego obecnej formie niestety brakuje ambicji i jasności co do narzędzi i zachęt oferowanych różnym zainteresowanym stronom.

2. Kontekst opinii

2.1. Dnia 23 września Komisja Europejska przedstawiła swój nowy program prac dotyczący imigracji i azylu – *nowy pakt o migracji i azylu*. Ten dokument nawiązuje do programów prac w tej dziedzinie, które były opracowywane od 1999 r., w porządku chronologicznym: Tampere (1999), Haga (2004), Sztokholm (2009) oraz Europejski program w zakresie migracji (2015).

⁽³⁾ EKES aktywnie odwiedzał hotspoty i współpracował z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanymi we wszystkie wymiary migracji i integracji.

⁽⁴⁾ Zob. COM(2020) 758 final.

2.2. Nowy pakt o migracji i azylu ma na celu zapewnienie nowych ram działania w celu zapewnienia swobodnego przemieszczania się w strefie Schengen, ochrony praw podstawowych i osiągnięcia skutecznej polityki migracyjnej. Pakt o migracji i azylu jest przygotowywany od grudnia 2019 r. i dla uwzględnienia szeregu różnych perspektyw obejmuje dwie pełne rundy konsultacji ze wszystkimi państwami członkowskimi, Parlamentem Europejskim, parlamentami narodowymi, społeczeństwem obywatelskim, partnerami społecznymi i przedsiębiorstwami. Pakt zostanie wkrótce przedstawiony Parlamentowi i Radzie.

2.3. Europejski program w zakresie migracji z 2015 r. zapewnił natychmiastową reakcję na sytuację kryzysową na Morzu Śródziemnym, ale pakt o migracji i azylu dąży do zapewnienia nowych, trwałych ram europejskich, aby sprostać różnym wyzwaniom, przed którymi stoją państwa członkowskie, zarówno w normalnych sytuacjach, jak i w sytuacjach nadzwyczajnych lub kryzysowych w taki sposób, który zawsze odzwierciedla wartości europejskie.

2.4. Komisja zauważa, że od 2019 r. w Europie mieszka 20,9 mln obywateli spoza UE (4,7 % całej populacji) i że w tym roku w państwach członkowskich wydano około 3 mln pierwszych zezwoleń na pobyt. Kraje UE przyjęły w 2019 r. 2,6 mln uchodźców (0,6 % całej populacji UE), a w tym roku złożono 698 tys. nowych wniosków o azyl. Komisja zauważa również, że w 2019 r. 142 tys. osób próbowało nielegalnie wjechać na terytorium UE i że w rzeczywistości przeprowadzono tylko jedną trzecią powrotów.

2.5. Aby poradzić sobie z tym nowym kontekstem, który bardzo różni się od okresu 2015–2016, pakt o migracji i azylu stara się bardziej równomiernie podzielić odpowiedzialność między państwa członkowskie i zwiększyć solidarność między nimi, czyniąc postępy w skuteczniejszym zarządzaniu migracją, azylem i granicami, dzięki lepszemu zarządzaniu i niwelowaniu obecnych luk.

2.6. Pakt o migracji i azylu koncentruje się na trzech głównych obszarach: (1) poprawie współpracy z krajami pochodzenia i tranzytu spoza UE w celu lepszego zarządzania migracją, (2) usprawnieniu zarządzania zewnętrznymi granicami UE, zacieśnieniu współpracy technicznej i mechanizmów identyfikacji oraz zmianie i aktualizacji procedur w celu zapewnienia większej jasności w podziale obowiązków oraz (3) ustanowieniu nowego stałego mechanizmu solidarności.

2.7. Pakt stara się w szczególności promować solidne i sprawiedliwe zarządzanie granicami zewnętrznymi, w tym kontrole tożsamości, zdrowia i bezpieczeństwa; sprawiedliwe i skuteczne zasady azylowe, usprawnienie procedur azylowych i powrotowych; nowy mechanizm solidarności w sytuacjach poszukiwań i ratownictwa, presji i kryzysów; silniejsze przewidywanie, gotowość i reagowanie na sytuacje kryzysowe; skuteczna polityka powrotowa i skoordynowane na szczeblu UE podejście do powrotów; kompleksowe zarządzanie na szczeblu UE w celu lepszego zarządzania polityką azylową i migracyjną oraz jej wdrażania; partnerstwa korzystne dla obu stron z kluczowymi trzecimi państwami pochodzenia i tranzytu; rozwój zrównoważonych legalnych ścieżek dostępu dla osób potrzebujących ochrony i przyciąganie talentów do UE oraz wsparcie dla skutecznych polityk integracyjnych.

2.8. Prezentacji paktu o migracji i azylu towarzyszą inne nowe dokumenty, które zasługują na dokładniejsze rozważenie, ponieważ zawierają szczegóły programu prac proponowanego w pakcie. Komisja (1) proponuje rozporządzenie w sprawie zarządzania azylem i migracją, w tym nowy mechanizm solidarności; proponuje nowe przepisy w celu ustanowienia procedury kontroli na granicach zewnętrznych; (2) zmienia wniosek dotyczący nowego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych, aby uwzględnić nową procedurę graniczną i zwiększyć skuteczność procedur azylowych; (3) zmienia wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Eurodac, aby zaspokoić zapotrzebowanie na dane w nowych ramach zarządzania azylem i migracją w UE; (4) określa nową strategię dobrowolnego powrotu i reintegracji; (5) przyjmuje zalecenie w sprawie współpracy między państwami członkowskimi w zakresie działań ratowniczych prowadzonych przez podmioty prywatne; (6) przedstawia zalecenie w sprawie legalnych sposobów uzyskania ochrony w UE, w tym przesiedlenia; (7) proponuje przepisy dotyczące sytuacji kryzysowych i siły wyższej oraz uchyla dyrektywę w sprawie tymczasowej ochrony oraz (8) przedstawia plan gotowości do migracji i plan kryzysowy.

3. Uwagi dotyczące prezentacji nowego paktu w sprawie migracji i azylu

3.1. EKES przyjmuje do wiadomości nowy pakt o migracji i azylu, który zawiera szczegóły dotyczące pięcioletnich planów prac Komisji dotyczących wspólnego zarządzania imigracją i azylem. Propozycje towarzyszące paktowi są ważne, ale niewystarczające dla rozwoju wspólnych europejskich ram zarządzania migracjami, które byłyby zarówno skuteczne, jak i zgodne z wartościami i celami UE. Dlatego EKES uważa, że konieczne jest ich szczegółowe zbadanie.

a) Wspólne europejskie ramy w dziedzinie zarządzania migracją i azylem

3.2. Pakt o migracji i azylu słusznie podkreśla niespójności między systemami azylu i powrotów państw członkowskich oraz podkreśla potrzebę wzmocnienia solidarności w UE poprzez przezwycięzenie niedociągnięć we wdrażaniu oraz poprawę i zacieśnienie współpracy z krajami spoza UE. Nie jest jednak jasne, czy zasada dobrowolnej i selektywnej solidarności pomoże rozwiązać główne wyzwania ostatniej dekady związane z koordynacją.

3.3. Pakt o migracji i azylu ma usprawnić procedury wjazdu, ułatwiając szybką identyfikację osób ubiegających się o schronienie oraz przyspieszając procesy powrotów osób próbujących nielegalnie przedostać się na terytorium Europy. Propozycja nowych procedur kontroli przesiewowych przed wjazdem ma na celu ułatwienie szybkiego rozpatrywania wniosków, umożliwienie powrotów do krajów trzecich lub krajów pochodzenia, które są bezpieczne, a jednocześnie indywidualne przeanalizowanie każdego przypadku.

3.4. EKES uważa, że mechanizm kontroli przesiewowych przed wjazdem to nowatorski i warty rozważenia pomysł, ale zastanawia się, jak wykonalne byłoby jego wdrożenie w praktyce. Pięciodniowy okres na zakończenie kontroli nie tylko wydaje się nie pomagać krajom, do których nieregularnie trafia najwięcej ludzi; wygląda również na to, że wywarłoby to większą presję na te kraje, aby podjęły szybką decyzję, i bardzo utrudniłoby cały proces z niezbędnymi gwarancjami i zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i ochrony praw w ramach międzynarodowego systemu azylowego, innymi słowy, z należyтым poszanowaniem praw jednostki zapisanych w konwencji genewskiej z 1951 r. Nie wydaje się też jasne, jak poprawią się procedury powrotu, skoro większość z nich nie działa prawidłowo – jak przyznano w samym pakcie – nie tylko z powodu braku możliwości technicznych w krajach UE, ale także z powodu braku reakcji ze strony krajów przyjmujących.

3.5. Zgodnie z propozycją wnioski o udzielenie azylu składane na granicach zewnętrznych UE muszą być rozpatrywane w ramach unijnych procedur azylowych, zatem nie dają automatycznego prawa do wjazdu na terytorium UE. Procedura ta prawdopodobnie stworzy poważne problemy w miejscach poprzedzających wjazd, w miejscach, które muszą być przygotowane na przyjęcie znacznej liczby osób, oraz dodatkową zachętę do przyspieszania powrotów. Procedura graniczna niesie ze sobą ryzyko ograniczenia zabezpieczeń i wzrostu przypadków zatrzymania lub okoliczności podobnych do zatrzymania. Stosowanie pojęć „informacje o kraju pochodzenia” i „bezpiecznych krajów pochodzenia” przy organizowaniu kontroli przed wjazdem jest szczególnie problematyczne, ponieważ utrudnia indywidualną ocenę każdego przypadku z osobna⁽⁵⁾. Przyznanie ochrony międzynarodowej nie może zależeć obywatelstwa, ale od zagrożenia i ryzyka dla życia, których doświadcza dana osoba.

3.6. W świetle dotychczasowych trudności EKES z zadowoleniem przyjmuje szukanie alternatywnych metod określenia państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. EKES zastanawia się jednak, jakie będą te alternatywy i na czym będzie polegała zmiana, skoro wniosek dotyczący nowego rozporządzenia w sprawie procedur ochrony międzynarodowej obejmujący nową procedurę graniczną i usprawniający procedury azylowe określa po prostu to samo podejście przyjęte przez obecnie obowiązujące rozporządzenie dublińskie.

3.7. W ramach nowego mechanizmu solidarności państwa członkowskie mogłyby uczestniczyć w relokacji lub sponsorowanym powrocie osób o nieregulowanej sytuacji. EKES ma wątpliwości co do wykonalności tego mechanizmu, który ponadto opiera się na hipotetycznej dobrowolnej solidarności. Nie wspomina się o zachętach, których państwa członkowskie potrzebują, aby uczestniczyć w tym mechanizmie, zwłaszcza że niektóre z nich odmówiły udziału w poprzednim programie relokacji⁽⁶⁾, ani o braku wyraźnego obowiązku. Należy zwrócić uwagę, że ten „oparty na solidarności” mechanizm może mieć również odwrotny skutek w postaci relokacji danej osoby do sponsorującego państwa członkowskiego, jeżeli powrót nie zostanie faktycznie przeprowadzony w ciągu ośmiu miesięcy. Może to prowadzić do luk w zakresie rozliczalności w odniesieniu do praw osób powracających. Ponadto w ramach proponowanego nowego mechanizmu solidarności państwa członkowskie zachęca się do nieuczestniczenia w relokacji – a to jest najpilniejsza, najtrudniejsza i kosztowna kwestia – zamiast tego mogą zdecydować się na udział w sponsorowaniu powrotów⁽⁷⁾.

3.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje skrócenie okresu na przyznanie prawa do pobytu długoterminowego z pięciu do trzech lat w przypadku osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jeśli decydują się one pozostać w państwie członkowskim, które zapewniło im taką ochronę. Choć można by to uznać za ograniczenie mobilności w UE, celem jest niewątpliwie ułatwienie integracji ze społecznościami lokalnymi.

3.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje środki mające na celu poprawę koordynacji między strategiami krajowymi w zakresie polityki azylowej i powrotowej, ale ubolewa, że do koordynacji instrumentów powrotów zgłoszono więcej propozycji niż do koordynacji procedur azylowych i przyjmowania uchodźców.

3.10. EKES z zadowoleniem przyjmuje również planowane utworzenie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu, jako niezbędny krok w kierunku osiągnięcia większej konwergencji i lepszego wdrażania wspólnych zasad azylowych.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 71 z 24.2.2016, s. 82.

⁽⁶⁾ Wyrok w sprawach połączonych Komisja/Polska C-715/17, Węgry C-718/17 i Republika Czeska C-719/17.

⁽⁷⁾ Niestety brak zabezpieczeń przed sytuacjami, w których niektóre rządy, w ramach populistycznej mobilizacji przeciwko migrantom i uchodźcom, postanowią wyspecjalizować się w powrotach.

3.11. EKES uważa, że niezbędne są postępy w zakresie ochrony i udzielania pomocy najsłabszym grupom, takim jak małoletni migranci, zwłaszcza podróżujący bez rodziny ⁽⁸⁾. Europejska sieć placówek opiekuńczych powinna odgrywać większą rolę w ochronie takich osób. Należy poprawić ich integrację i włączenie w krajach UE poprzez udostępnienie pomocy prawnej, zakwaterowania, edukacji itp.

3.12. EKES zachęca Komisję i państwa członkowskie do bardziej aktywnego działania na rzecz identyfikacji i ochrony kobiet i dziewcząt, które stają się ofiarami handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego lub innych form przemocy na tle płciowym.

3.13. EKES zwraca uwagę na trudności, jakie napotykają kraje UE w zapewnianiu skutecznych powrotów, a także na gotowość Komisji do przejścia na wspólny i skuteczny europejski system powrotów. Wniosek zakłada poprawę operacyjnego wsparcia powrotów i sugeruje powołanie krajowych koordynatorów ds. powrotów. EKES ubolewa, że nie rozpoznano odpowiednio problemów w funkcjonowaniu programów powrotów ⁽⁹⁾, co uzależnia powodzenie tych programów – uważanych za strategiczne – od chęci współpracy krajów spoza UE, zarówno pochodzenia, jak i tranzytu.

3.14. EKES z niecierpliwością oczekuje na przyjęcie strategii UE w sprawie dobrowolnych powrotów i reintegracji, dokumentu, który, miejmy nadzieję, znacznie przyspieszy zdecydowane środki reintegracyjne, a tym samym odejście od podejścia skoncentrowanego głównie na działaniach policyjnych. Takie ryzyko istnieje, jeżeli Frontex rozszerzy swój mandat, aby pomóc w skuteczniejszych procesach powrotów, a jego działania nie będą powiązane z działaniami różnych podmiotów społecznych, gospodarczych i politycznych, które mogłyby stworzyć bardziej kompleksowe i humanitarne środowisko dla powrotów.

3.15. EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma udoskonalenie mechanizmów odpowiedzialności za działania FRONTEKSU, monitorowanie jego działalności oraz zapewnienie ochrony i zabezpieczenia podstawowych praw człowieka.

3.16. EKES podkreśla znaczenie ochrony danych osobowych zapisanych w Eurodac. Biorąc pod uwagę wrażliwość zawartych danych, zwłaszcza w przypadku osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i poufności procedury, należy w pełni uzasadnić potrzebę i proporcjonalność podjętych środków ⁽¹⁰⁾.

b) Solidny system gotowości na wypadek kryzysu i reagowania kryzysowego

3.17. EKES z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione w zakresie lepszego zapobiegania kryzysom migracyjnym i zarządzania nimi, a także potencjalne środki, które należy przyjąć w celu zapewnienia solidarności między państwami członkowskimi i ochrony praw podstawowych osób, które mogą być dotknięte takimi kryzysami. EKES ubolewa jednak, że podejście to opiera się na koncepcji „hotspotów”, które okazały się miejscami, w których naruszane są prawa osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w UE.

3.18. EKES rozumie potrzebę ulepszenia mechanizmów postępowania w sytuacjach kryzysowych, ale zastanawia się, czemu miałyby służyć np. ponowna analiza dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony, skoro nie została ona odpowiednio wdrożona w ostatnich latach. Jak już wspomniano, EKES wzywa Komisję i inne instytucje UE, aby w żaden sposób nie ograniczały dostępu do ochrony międzynarodowej ani jej treści.

c) Zintegrowany system graniczny

3.19. Zarządzanie granicami zewnętrznymi jest wspólnym obowiązkiem UE i jej państw członkowskich i kluczowe znaczenie ma potrzeba oceny instrumentów wdrażania. EKES zwraca uwagę, że wykorzystanie zasobów ludzkich lub technologicznych musi być zawsze proporcjonalne do realiów i musi bez wyjątku uwzględniać podstawowe prawa i wolności jednostki.

3.20. Osiągnięcie pełnej interoperacyjności systemów informatycznych jest niezbędnym krokiem w kierunku zbudowania spójnej i skutecznej ogólnounijnej polityki. Pełną interoperacyjność trzeba osiągnąć szybko i z należyтым uwzględnieniem ochrony danych osobowych i praw podstawowych.

3.21. W związku z tym Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy ratownicze na morzu, które rzeczywiście mają na celu ratowanie życia, ale wyraża zaniepokojenie zaangażowaniem prywatnych przedsiębiorstw, gdyż ani ich działania, ani przestrzeganie przez nie praw człowieka nie są ściśle monitorowane. Zdaniem EKES-u poszukiwania i ratownictwo na morzu to międzynarodowy obowiązek prawny, który powinny wypełniać państwa członkowskie, zapewniając ku temu skuteczne i odpowiednie mechanizmy publiczne.

⁽⁸⁾ Zob. Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 24.

⁽⁹⁾ Komunikat COM(2017) 200 final.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 144.

3.22. Dlatego EKES uważa, że konieczne są nieustające wysiłki, aby zapobiegać kryminalizacji podmiotów humanitarnych, które prowadzą bardzo potrzebne akcje poszukiwawcze i ratownicze.

3.23. EKES wyraża zaniepokojenie ryzykiem przekształcenia prywatnych łodzi w ośrodki zatrzymań dla osób ubiegających się o azyl w świetle bierności niektórych państw członkowskich.

3.24. EKES z zadowoleniem przyjmuje wysiłki zmierzające do zapewnienia normalizacji swobodnego przemieszczania się w strefie Schengen i oczekuje wkrótce dalszych informacji na temat mechanizmów oceny Schengen. EKES oczekuje także planowanej strategii w sprawie przyszłości Schengen i ma nadzieję, że doprowadzi ona do silniejszej i pełniejszej strefy Schengen.

d) Wzmocnienie walki z przemytem ludzi

3.25. EKES uważa, że należy kontynuować walkę z sieciami przemytu ludzi i handlu ludźmi, i w pełni uznaje potrzebę zwiększenia skuteczności dyrektywy w sprawie sankcji dla osób zatrudniających pracowników nielegalnie. EKES uważa zatem za przydatne ustanowienie mechanizmów zachęcających do zgłaszania sytuacji, w których osoby lub firmy wykorzystują ofiary handlu ludźmi, ofiary przemytu ludzi i osoby nieposiadające pozwoleń na pracę ⁽¹¹⁾.

3.26. EKES jest zaniepokojony, że walka z sieciami przemytu ludzi i handlu ludźmi może skutkować naruszeniem praw ofiar. Obawy budzi zwłaszcza włączanie w tę walkę państw spoza UE, w których prawa podstawowe takich osób nie są respektowane lub nie mogą one liczyć na godne warunki życia. Widzieliśmy na przykład, jak walka z handlem ludźmi jest wykorzystywana do prób kryminalizacji działań humanitarnych.

e) Współpraca z naszymi partnerami międzynarodowymi

3.27. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu poprawę współodpowiedzialności i lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi z krajami spoza UE. Niemniej Komitet jest zaniepokojony wykorzystaniem mechanizmów współpracy, które mogłyby prowadzić do uzewnętrznienia zarządzania migracjami UE lub do tego, że stanie się ono dla tych krajów negatywną motywacją, a także pojawieniem się pokusy uzależnienia pomocy rozwojowej i współpracy od opracowania polityki kontroli migracji i/lub polityki readmisji. Należy powtórzyć, że polityka migracyjna, polityka współpracy i pomocy rozwojowej oraz polityka handlowa muszą być zróżnicowane w działaniach zewnętrznych UE, a wszystko to z punktu widzenia bezwzględnego poszanowania praw człowieka.

3.28. EKES uważa również za konieczne zacieśnienie współpracy z tymi krajami, które przyjmują znaczną liczbę uchodźców, pod warunkiem, że nie oznacza to ograniczania możliwości dotarcia tych osób do terytorium europejskiego, a także pod warunkiem, że UE wykaże aktywne zainteresowanie warunkami ich życia, w tym ochroną ich praw w przyjmujących państwach spoza UE.

3.29. EKES z zadowoleniem przyjmuje wszelkie wspólne inicjatywy mające na celu osiągnięcie postępów w budowaniu spójnych społeczeństw w krajach spoza UE, zmniejszaniu tam ubóstwa i nierówności oraz promowaniu demokracji, pokoju i bezpieczeństwa. Nie uważa jednak, że kwestie te powinny być powiązane ze współpracą w kontrolowaniu przepływów migracyjnych przez zaangażowane kraje. Pomoc we wzmacnianiu zdolności państw spoza UE w zakresie zarządzania migracją jest korzystna, ale nie powinna być powiązana z ich rolą w kontrolowaniu przepływów wychodzących lub umów o readmisji.

3.30. EKES zauważa, że w pakcie o migracji i azylu przywiązuje się dużą wagę do współpracy z państwami spoza UE w kwestiach readmisji. Należy jednak również wziąć pod uwagę ryzyko naruszenia praw wobec osób powracających, oraz zachęty, których mogą wymagać te kraje, aby zaakceptować współpracę z UE.

3.31. EKES z zadowoleniem przyjmuje rozwój bezpiecznych i legalnych dróg dostępu do terytorium europejskiego, zwłaszcza poprzez przesiedlenia i programy sponsorowane przez społeczność. Uważa jednak, że kanały te zaspokajają jedynie potrzeby osób o określonym profilu (szukających międzynarodowej ochrony) i nie zapewniają kompleksowych, skutecznych ani bezpiecznych odpowiedzi na potrzebę regularnych kanałów imigracji do UE.

⁽¹¹⁾ Na przykład hiszpańskie ustawodawstwo zawiera pojęcie „kontaktów roboczych”, zgodnie z którym – pod pewnymi warunkami – jeśli zagraniczny pracownik o nieuregulowanym statusie zgłosi zatrudniającego go nielegalnie pracodawcę, uzyska dokumentację prawną. Podobnie w Portugalii obowiązuje stały proces regulowania indywidualnych przypadków w określonych sytuacjach.

f) Przyciąganie talentów i umiejętności do UE

3.32. Partnerstwa na rzecz talentów są pozytywną inicjatywą zapewniającą legalną ścieżkę i EKES przyjmuje ją z zadowoleniem⁽¹²⁾, mimo że będzie ona miała negatywne konsekwencje dla krajów pochodzenia, zwłaszcza jeśli chodzi o ich zdolność do wdrażania zrównoważonego rozwoju. EKES ubolewa, że środki mające na celu poprawę legalnych dróg wjazdu ograniczają się do przyciągania talentów i rewizji niebieskiej karty oraz dyrektyw dotyczących studiów i badań, ponieważ ich zakres jest ograniczony. Kompleksowe podejście do mobilności jest niezbędne, aby zaoferować alternatywy wykraczające poza kontrolę graniczną i powroty.

3.33. EKES pragnie uczestniczyć w konsultacjach publicznych na temat przyciągania talentów i specjalistów do UE, ale przypomina, że przede wszystkim trzeba wyjść poza ten aspekt, zajmując się rynkami pracy.

3.34. EKES pragnie zwrócić uwagę na warunki życia i pracy wielu obywateli krajów trzecich, zwłaszcza na warunki pracy w rolnictwie. Państwa członkowskie i ich wyspecjalizowane organy muszą stawić czoła przypadkom nadużyć i wyzysku, a organizacje społeczeństwa obywatelskiego i związki zawodowe trzeba zachęcać i motywować do współpracy z obywatelami państw trzecich, niezależnie od ich poziomu zatrudnienia i wynagrodzenia.

g) Wspieranie integracji na rzecz bardziej integracyjnych społeczeństw

3.35. EKES uważa, że integracja i włączenie obywateli spoza UE ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia spójności społecznej w UE i oczekuje przedstawienia planu działania na rzecz integracji i włączenia na lata 2021–2027. EKES jest rozczarowany, że kwestii, która ma kluczowe znaczenie dla współistnienia naszych społeczeństw, poświęcono tak niewiele uwagi w pakcie o migracji i azylu.

3.36. W komunikacie nie określono skali i struktury wsparcia działań integracyjnych. EKES oczekuje, że nowy plan działania na rzecz integracji i włączenia na lata 2021–2027 zajmie się tym niedociągnięciem w pakcie o migracji i azylu. EKES ma bogate doświadczenie w kwestiach związanych z integracją i stwierdza, że paktowi w obecnej formie brakuje niestety ambicji i jasności w zakresie narzędzi i zachęt oferowanych różnym zainteresowanym stronom.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹²⁾ Zob. Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 50 oraz Dz.U. C 458 z 19.12.2014, s. 7.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego”

[COM(2020) 299 final]

(2021/C 123/05)

Sprawozdawca: **Lutz RIBBE**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 23.9.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	14.7.2020
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	16.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	242/3/10
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) popiera zamierzenia Komisji przedstawione w komunikacie. Integracja systemu energii elektrycznej z systemem ogrzewania i transportu ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celu neutralności klimatycznej, celu bezpieczeństwa dostaw, w tym ograniczenia importu energii, oraz celu, jakim jest zapewnienie konsumentom w Europie i gospodarce europejskiej przystępnych cen.

1.2. Mimo to EKES stwierdza jednak, że Komisja w swoim komunikacie nie precyzuje kilku punktów, które mają duże znaczenie dla powodzenia europejskiej transformacji energetycznej.

1.3. Komisja nie wyjaśnia, jak zamierza osiągnąć bezpieczeństwo dostaw w oparciu o bezemisyjne lub niskoemisyjne źródła energii. W komunikacie stwierdza, że 84 % zapotrzebowania na energię elektryczną ma być zaspokajane ze źródeł odnawialnych, ale nie odpowiada, z jakich źródeł ma być produkowana pozostała część energii elektrycznej. Jest to nie do przyjęcia, biorąc pod uwagę fundamentalne znaczenie bezpieczeństwa dostaw dla europejskiej gospodarki i konsumentów, tym bardziej że elektryfikacja dostaw ciepła i sektora transportu najprawdopodobniej zwiększy zapotrzebowanie na energię elektryczną pomimo postępów w zakresie efektywności.

1.4. EKES zgadza się z Komisją, że brak ustalenia opłat za emisje CO₂ w sektorze ogrzewania i transportu lub ich niewłaściwy poziom stanowią poważny problem integracji systemów. Nie wystarczy jednak opisać problem. Potrzeba propozycji konkretnych rozwiązań. Tymczasem w tej kwestii Komisja pozostaje niezdecydowana i mało konkretna.

1.5. Integracja systemu energetycznego wymaga w niektórych obszarach modernizacji i usprawnienia, a czasem nawet wybudowania nowej infrastruktury. Potrzebne będą ogromne inwestycje. Ich realizację mogłyby ułatwić specjalne europejskie ramy finansowe, dostępne dla przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich. Te inwestycje mogą generować znaczące bodźce koniunkturalne dla przezwyciężenia recesji spowodowanej pandemią COVID-19 oraz powinny tworzyć dobre i sprawiedliwe miejsca pracy. Jednak ważne jest zarazem, aby decyzje inwestycyjne wspierały cele polityki energetycznej i klimatycznej. Biorąc pod uwagę konieczność dużych nakładów kapitałowych, trzeba również jak najlepiej wykorzystać istniejącą infrastrukturę. Wymaga to priorytetowego traktowania takich dostępnych już opcji technologicznych, które umożliwiają szybką i skuteczną integrację systemów. Efektywność energetyczna, w szczególności w procesach przemysłowych, powinna być traktowana jako absolutny priorytet względem wszystkich innych koncepcji. Ponadto ustalając hierarchię priorytetów, należy wskazać, które technologie są najodpowiedniejsze do danego zastosowania, które umożliwi integrację systemu. Na tej podstawie można następnie zaplanować odpowiednie inwestycje infrastrukturalne. W tym względzie komunikat Komisji jest zbyt niejasny.

1.6. W komunikacie położono szczególny nacisk na wodór i morską energię wiatrową. Są to ważne technologie, ale powinny być wykorzystywane jedynie jako uzupełnienie – tam, gdzie nie wystarczy energia wiatrowa na lądzie i energia słoneczna, ani krótkoterminowe magazynowanie za pomocą baterii. Energia wiatrowa na lądzie i energia słoneczna to bowiem w przewidywalnej przyszłości nie tylko najtańsze formy wytwarzania energii, lecz również najlepszy sposób osiągnięcia ważnych celów strategicznych unii energetycznej, czyli: decentralizacji umożliwiającej tworzenie bezpiecznych i dobrej jakości miejsc pracy oraz ogólnie wykorzystanie atutów w zakresie polityki społecznej i gospodarki regionalnej, jakie niesie transformacja energetyki, wzmocnienia pozycji konsumentów również jako prosumentów i umieszczenia ich w centrum systemu energetycznego, zwalczania ubóstwa energetycznego, zwiększenia bezpieczeństwa dostaw przy jednoczesnym promowaniu rozwoju regionalnego i zwiększenia akceptacji dla transformacji energetycznej. Energia wiatrowa na lądzie oraz energia fotowoltaiczna umożliwiają przede wszystkim bezpośrednią integrację systemów – na przykład poprzez wykorzystanie energii słonecznej na miejscu do ładowania samochodów elektrycznych lub energii wiatru do zastosowań związanych z wykorzystaniem energii elektrycznej do produkcji ciepła (power-to-heat). Zdaniem EKES-u Komisja robi wielki błąd, ignorując ten ogromny potencjał energii wiatrowej na lądzie i energii fotowoltaicznej.

1.7. Integracja systemów może pobudzić innowacje w gospodarce europejskiej, a tym samym zwiększyć jej międzynarodową konkurencyjność. Jednak uda się to tylko wtedy, gdy wykorzystany zostanie przede wszystkim potencjał cyfryzacji w zakresie integracji systemów. Sztuczna inteligencja i uczenie się maszyn mogą odegrać decydującą rolę w dostarczaniu energii, odpowiednio do potrzeb, sektorom energii elektrycznej, ciepłownictwa i transportu. Jednak ich stosowanie trzeba starannie wyważyć pod kątem przydatności i ewentualnych problemów etycznych, zwłaszcza w odniesieniu do suwerenności danych, a także wcześniej przygotować, szkółić odpowiednich specjalistów. Tym bardziej niezrozumiałe jest, że Komisja nie wspomina o tym w komunikacie.

1.8. Integracja systemu wymaga całkowicie nowej konfiguracji rynków energii, tak aby promowała energię obywateli i wzmacniała pozycję konsumentów. Tylko wówczas możliwe będzie osiągnięcie odpowiednich celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944⁽¹⁾ w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽²⁾ w sprawie energii ze źródeł odnawialnych. Integracja systemu będzie znacznie szybsza, jeżeli konsumenci i konsumenci będą mogli korzystać ze swoich praw, także jako prosumenci, wytwórcy energii lub członkowie społeczności energetycznych działających w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Jednocześnie należy podkreślić rolę podmiotów publicznych w zakresie bezpieczeństwa dostaw. W komunikacie zupełnie pominięto te aspekty.

1.9. EKES popiera pomysł Komisji, by zainicjować ważne wydarzenie na temat integracji systemów energetycznych, i jest gotów zaangażować się w jego organizację. Wydarzenie takie mogłoby być okazją, by dokładniej przeanalizować kwestie poruszone w niniejszej opinii, a które zbyt pobieżnie potraktowano w komunikacie Komisji. Trzeba by zwłaszcza zaakcentować znaczenie aktywnego udziału obywateli w integracji systemu energetycznego. W tym względzie komunikat Komisji szczególnie rozczarowuje, ponieważ obywatela postrzega się w nim jedynie jako konsumenta, któremu brakuje po prostu wystarczających informacji.

2. Uwagi ogólne dotyczące dokumentu Komisji

2.1. Komunikat Komisji został przygotowany w kontekście zobowiązania Rady Europejskiej do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Biorąc pod uwagę, że system energetyczny odpowiada za 75 % emisji gazów cieplarnianych, najważniejszym krokiem w kierunku osiągnięcia tego celu jest stworzenie systemu energetycznego w dużym stopniu bezemisijnego i neutralnego pod względem emisji dwutlenku węgla.

2.2. Decydującą rolę odgrywa tu integracja czy też tzw. łączenie różnych, dotychczas jedynie w ograniczonym stopniu powiązanych ze sobą sektorów energetycznych, tj. sektora energii elektrycznej, transportowego i ciepłownictwa (w tym chłodzenia i ciepła technologicznego). Jest to aspekt, który w pakiecie „Czysta energia” potraktowano bardzo powierzchownie, mimo że istnieją przecież zastosowania, takie jak kogeneracja, które już od dawna urzeczywistniają integrację systemów.

2.3. W swoim opisie status quo Komisja podkreśla, że system energetyczny charakteryzuje się jak dotąd istnieniem kilku równoległych i pionowych łańcuchów wartości.

⁽¹⁾ Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125.

⁽²⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82.

2.4. Takiemu systemowi przeciwstawia się obecnie koncepcję integracji systemu energetycznego. Pod tym pojęciem Komisja rozumie skoordynowane planowanie i skoordynowaną eksploatację systemu energetycznego jako „całości”, w którym nośniki energii, infrastruktura i sektory zużycia energii są ze sobą lepiej powiązane. W komunikacie przedstawiono szereg korzyści takiej integracji systemu, w tym m.in. wkład w osiągnięcie celów klimatycznych, bardziej efektywne korzystanie z zasobów energetycznych, dodatkowa elastyczność samego systemu energetycznego czy wreszcie lepsza pozycja konsumentów, poprawa odporności i większe bezpieczeństwo dostaw, przy czym nie jest jasne, czy ten ostatni element odnosi się do UE jako całości, czy do poszczególnych państw członkowskich. Tymczasem aspekt ten jest istotny, ponieważ różne państwa członkowskie mają w tym zakresie nieraz bardzo odmienne strategie i niekiedy skrajnie różne uwarunkowania w odniesieniu do naturalnie dostępnych źródeł energii.

2.5. W tym celu w komunikacie przedstawiono plan oparty na sześciu filarach:

- 1) „system energetyczny o obiegu zamkniętym”, z wyraźnym naciskiem na efektywność energetyczną (m.in.: wdrażanie podejścia „efektywność energetyczna przede wszystkim”; skorygowanie współczynników energii pierwotnej; wsparcie opartego na odzysku energii podejścia „Waste-to-Energy”);
- 2) zwiększenie elektryfikacji sektorów końcowych (m.in.: rozwój morskiej energii wiatrowej; obowiązkowe uwzględnianie energii odnawialnej w ramach zamówień publicznych; wspieranie elektryfikacji systemów ogrzewania budynków; zwiększenie liczby stacji ładowania pojazdów elektrycznych; przegląd dyrektywy w sprawie energii ze źródeł odnawialnych; nowe normy emisji CO₂ dla samochodów osobowych i lekkich pojazdów dostawczych; przegląd dyrektywy w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych);
- 3) wykorzystywanie biopaliw w określonych obszarach (m.in.: europejski system certyfikacji paliw odnawialnych, niskoemisyjnych i zrównoważonych; możliwe działania dodatkowe, takie jak minimalne udziały lub kwoty w określonych sektorach zużycia energii; rozwój technologii wychwytywania dwutlenku węgla w celu wykorzystywania go w produkcji paliw syntetycznych);
- 4) wzmocnienie rynków z myślą o dekarbonizacji i decentralizacji (m.in.: zapewnienie spójności elementów cenowych niezwiązanych z energią w odniesieniu do różnych nośników energii; harmonizacja podatków energetycznych; ewentualne rozszerzenie systemu handlu emisjami; zniesienie bezpośrednich dopłat do paliw kopalnych; zmiana ram regulacyjnych dotyczących rynku gazu, kampania informacyjna na temat praw odbiorców, lepsze informowanie odbiorców);
- 5) zintegrowana infrastruktura energetyczna (m.in.: nowe regulacje dla sieci transeuropejskich; zwiększenie inwestycji w inteligentne sieci ciepłownicze i chłodnicze);
- 6) cyfryzacja systemu energetycznego i ramy wsparcia dla inwestycji (m.in.: kodeksy sieci dotyczące cyberbezpieczeństwa; akty wykonawcze dotyczące wymogów interoperacyjności).

3. Uwagi ogólne EKES-u

3.1. Analiza aktualnych problemów jest bardzo trafna i z zadowoleniem należy przyjąć ogólne podejście Komisji: konieczne jest forsowanie integracji systemu energetycznego, w szczególności w kontekście pilnej potrzeby przyspieszenia dekarbonizacji sektora transportowego, ciepłowniczego i chłodniczego w Europie. Integracja systemu jest ważna nie tylko dla osiągnięcia neutralności klimatycznej, ale również dla stabilnych i bezpiecznych dostaw oraz dla przystępnych cen dla odbiorców indywidualnych i gospodarki. Dlatego EKES zdecydowanie popiera plan Komisji, jeśli chodzi o przyspieszanie integracji sektorów energii elektrycznej, ogrzewania i transportu. Należy jednak dołożyć starań, aby nie wykorzystywać tego jako pretekstu dla dalszej liberalizacji usług świadczonych w interesie ogólnym, zanim nie przeprowadzi się oceny skutków dotychczasowej liberalizacji. EKES zarazem przypomina, że Komisja powinna zachęcać kraje sąsiadujące z UE, w szczególności kraje Partnerstwa Wschodniego, do przyłączenia się do tego planu i wdrażania go jako własnej polityki. Warto sprawdzić, czy w tym celu przydatny byłby transgraniczny podatek od emisji dwutlenku węgla.

3.2. Sześć wymienionych w punkcie 2.5 koncepcji tworzy słuszne i konsekwentne podejście. Także większość z wymienionych działań jest przekonująca, chociaż w niektórych przypadkach nie jest jasne, na ile rzeczywiście przyczyniają się one do integracji systemu energetycznego.

3.3. Z drugiej strony zastrzeżenia budzi to, że cele polityczne strategii, jej spójność i logiczna struktura nie sięgają wystarczająco daleko. Dodatkowo zupełnie albo przynajmniej w dużym stopniu pomija się rolę, jaką odgrywają lub powinni odgrywać obywatele-konsumenci. Jest to tym bardziej irytujące, jeśli wziąć pod uwagę fakt, że w pakiecie „Czysta energia” Komisja obiecywała, że obywatele znajdą się w centrum transformacji energetycznej.

3.4. Komisja nie określa jasnych, ambitnych i szczegółowych celów częściowych, które wynikają z nadrzędnego celu, jakim jest neutralność klimatyczna. Dotyczy to w szczególności rozwoju energii ze źródeł odnawialnych, który w wielu państwach członkowskich jest opóźniony względem wyznaczonych celów.

3.4.1. Należy przyznać, że Komisja jest dalece (samo)krytyczna, jeśli chodzi o szanse na realizację celów. W komunikacie można przeczytać: „Bez zdecydowanych działań politycznych system energetyczny w 2030 r. – zamiast odzwierciedlać to, co jest konieczne do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. – będzie bardziej zbliżony do systemu z 2020 r. [...] Kroki poczynione w ciągu następnych pięciu do dziesięciu lat będą miały kluczowe znaczenie dla stworzenia systemu energetycznego, który skieruje Europę na drogę ku neutralności klimatycznej w 2050 r.”.

3.4.2. Jak wynika z komunikatu, Komisji brakuje jednak odwagi politycznej. Twierdzenie, że wraz z przewidywalnym wyraźnym wzrostem udziału energii elektrycznej w zużyciu energii końcowej wystarczający powinien być udział 55–60 % energii odnawialnej w koszyku energii elektrycznej do roku 2030 oraz 84 % do roku 2050, nastrocza wiele wątpliwości. Najważniejsza z nich to: jak osiągnąć stabilne bezpieczeństwo dostaw? Biogaz, biopaliwa, w tym biopaliwa syntetyczne, takie jak wodór, oraz w pewnych okolicznościach energia wodna mogą być wykorzystywane do zrekompensowania fluktuacji energii wiatrowej i słonecznej. Ponadto istnieją dwa opcje technologiczne, które mogłyby pokryć pozostałe 16 % i można je uznać za bezemisyjne lub niskoemisyjne: elektrownie jądrowe oraz elektrownie gazowe lub węglowe z technologią wychwytywania i składowania dwutlenku węgla. Wiążą się jednak z nimi poważne wyzwania gospodarcze, środowiskowe i społeczne. Chociaż dokładne określenie koszyka energetycznego leży w gestii państw członkowskich, niezrozumiałe jest to, że Komisja nie wyjaśnia, w jaki sposób zamierza osiągnąć bezemisyjne bezpieczeństwo dostaw.

3.5. Brak odwagi widać także w odniesieniu do innych kwestii. Jak Komisja słusznie sugeruje, jedną z ważnych przyczyn, dla których integracja systemu energetycznego postępuje tak powoli, jest brak ustalenia opłat za emisję gazów cieplarnianych w przypadku paliw kopalnych stosowanych w transporcie, a przede wszystkim przy produkcji ciepła. W wielu państwach członkowskich obowiązują ponadto wysokie opłaty za energię elektryczną nawet wówczas, gdy pochodzi ona ze źródeł odnawialnych. W niektórych państwach członkowskich problemem są również zdecydowanie za wysokie opłaty sieciowe. Takie zakłócenie rynku prowadzi między innymi do tego, że w wielu konstelacjach wykorzystanie nadwyżki energii elektrycznej do produkcji ciepła (Power-to-Heat) – co jest, jak by się wydawało, najprostszą formą integracji systemu – staje się ekonomicznie nieopłacalne.

3.6. Dopiero rozwiązanie problemu tego zakłócenia rynku pozwoli doprowadzić do faktycznej integracji systemu energetycznego. Zapowiedź podjęcia dalszych prac „na rzecz stopniowego znoszenia bezpośrednich dopłat do paliw kopalnych” oraz przedstawienia ewentualnego wniosku dotyczącego „rozszerzenia systemu handlu emisjami na nowe sektory” jest niczym niepoparta i niewystarczająca. Są to puste obietnice, które społeczeństwo od lat słyszy od Komisji, podczas gdy w rzeczywistości nie dochodzi do żadnych istotnych zmian. Wsparcie technologiczne, które Komisja opisuje priorytetowo w pierwszych trzech filarach swojej strategii (patrz punkty od 3.1 do 3.3 komunikatu), straci znacząco na efektywności, jeśli Komisja nie podejmie zdecydowanych działań w celu uniknięcia opisanych wyżej zakłóceń rynku.

3.7. Należy jednak z zadowoleniem przyjąć fakt, że Komisja proponuje cały szereg zadań w zakresie technologii. W tym kontekście Komisja powinna była jednak stwierdzić jednoznacznie, że spalanie paliw z punktu widzenia efektywności nigdy nie może konkurować z bezpośrednim wykorzystaniem energii fotowoltaicznej czy wiatrowej – chyba że będzie się to odbywało w elektrociepłowniach, w których ciepło jest wykorzystywane od razu, na miejscu. Aspekt ten ma szczególne znaczenie dla dekarbonizacji transportu, której w niektórych obszarach nie da się osiągnąć poprzez elektryfikację. Komisja zajmuje się tym pobieżnie w kilku przykładach umieszczonych w komunikacie. Nie czyni jednak z efektywności głównego kryterium oceny różnych opcji technologicznych, co przecież byłoby niezbędne dla integracji systemu energetycznego w sposób sensowny z punktu widzenia technologii i ekonomii produkcji energii.

3.8. Ponadto Komisja nie dostrzega fundamentalnego znaczenia infrastruktury. Efektywne ekonomicznie kształtowanie integracji systemu jest możliwe jedynie wówczas, gdy istniejąca infrastruktura energetyczna będzie traktowana jako ważna podstawa planowania i realizacji integracji systemu, względnie gdy zostanie doceniona waga infrastrukturalnych implikacji różnych opcji technologicznych. Gdyby zastosować takie podejście do tematu, okazałoby się, że:

- a) W przypadku ładowania pojazdów elektrycznych najlepszym wyjściem wydaje się fotowoltaika (zwłaszcza instalacje dachowe), ponieważ systemy fotowoltaiczne najczęściej dostarczają energię elektryczną na niskim poziomie napięcia, na którym właśnie ładowane są pojazdy elektryczne.
- b) Do zastosowań w zakresie „Power-to-Heat”, na przykład przy pomocy pomp ciepła czy akumulatorów ciepła, najlepsze wydają się instalacje wiatrowe lub elektrownie słoneczne, jeśli ciepło ma być przekazywane poprzez sieć ciepłowniczą lokalną lub dalekiego zasięgu. Do eksploatacji pomp oraz akumulatorów ciepła potrzebne są bowiem większe ilości prądu.
- c) Do długoterminowego magazynowania nadmiaru prądu w formie wodoru najlepiej nadają się magazyny gazu.

3.9. Żadna z powyższych form przekształcania energii elektrycznej w inną formę energii nie wiąże się z koniecznością tworzenia zupełnie nowej infrastruktury. Zamiast tego ważne jest inteligentne korzystanie z istniejących technologii oraz ich modernizacja i usprawnianie tam, gdzie konieczne⁽³⁾. W wielu państwach członkowskich polityka oszczędnościowa odbiła się na stanie infrastruktury. Oczywiście oszczędność kosztowa jest ważnym aspektem modernizacji i rozwoju infrastruktury, niemniej także potrzeba tworzenia dobrych miejsc pracy to istotny cel. W tym właśnie kontekście Komisja powinna rozważyć, by przynajmniej w perspektywie krótko- lub średnioterminowej uzależnić wsparcie zastosowań power-to-X od zakresu korzystania z istniejącej infrastruktury, tak aby najpierw wykorzystać istniejący potencjał przy jak najmniejszych nakładach. W związku z tym jednostronny nacisk, jaki położono w komunikacie na technologie produkcji energii na morzu, należy opatrzyć znakiem zapytania.

3.10. W komunikacie wspomina się wprowadzić o cyfryzacji, ale nie dostrzega jej rzeczywistego potencjału. Inteligentne sieci, które wysyłają specjalne sygnały do uczestników rynku, dzięki czemu również rynki stają się inteligentne, są absolutnie niezbędne dla efektywnego i bezpiecznego zaopatrzenia w energię. Jeśli uczestnicy rynku będą za pośrednictwem aplikacji cyfrowych otrzymywać właściwe informacje, wówczas samochody elektryczne, w szczególności typu „Vehicles-to-Grid”, pompy ciepła lub magazyny wodoru będą mogły realizować ważne usługi systemowe i odciążać sieć. Sztuczna inteligencja, uczenie się maszyn i automatyzacja procesów zużycia energii, zarówno na poziomie gospodarstw domowych, jak i przemysłu, umożliwią lepsze przesuwanie obciążeń i zintegrowanie w ramach wirtualnych elektrowni.

3.11. W komunikacie pominięto także wiele zagadnień, które we wcześniejszych komunikatach, na przykład dotyczących ram strategicznych unii energetycznej, były dla Komisji istotne, lub też, będąc częścią pakietu „Czysta energia”, stanowią już obowiązujące prawo unijne. Dotyczy to choćby kwestii aktywnych odbiorców, którzy zgodnie z zapisami dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (2019/944/UE) powinni mieć dostęp do wszystkich istotnych rynków energii elektrycznej. Ta koncepcja nie odgrywa w komunikacie żadnej roli – podobnie zresztą jak aktywność producentów energii na potrzeby własne lub obywatelskich społeczności energetycznych w znaczeniu przyjętym w dyrektywie (UE) 2018/2001 w sprawie energii ze źródeł odnawialnych. Stwierdzenie, że „obywatele odgrywają centralną rolę w integracji systemu. Oznacza to, że powinni oni przyczyniać się do kształtowania realizacji niniejszej strategii” jest puste, skoro jedynym konkretnym środkiem jest kampania informacyjna.

3.12. EKES wielokrotnie już wskazywał, że w wielu państwach członkowskich obywatelki i obywatele natrafiają na istotne przeszkody, które *de facto* uniemożliwiają im współuczestnictwo. Tym bardziej trudno zrozumieć, dlaczego w komunikacie ignoruje się ten problem. Kolejne cele, podnoszone w innych miejscach, a zignorowane w komunikacie, to: redukcja uzależnienia od importu energii, wzmocnienie regionalnych cykli gospodarczych, tworzenie uczciwych i dobrych miejsc pracy itp. Są to kryteria, które trzeba uwzględnić podczas kształtowania integracji energetycznej, ponieważ zwiększają one atrakcyjność jednych opcji technologicznych w stosunku do innych. Komisja powinna również zachęcać państwa trzecie do uwzględnienia tych aspektów w ich polityce energetycznej. I tu opodatkowanie emisji na granicy mogłoby być strategicznym rozwiązaniem.

⁽³⁾ Dla przykładu: chociaż gaz kopalny będzie odgrywał coraz mniejszą rolę, istniejące sieci gazowe mogłyby być wykorzystywane lub współdzielone do dystrybucji gazu ekologicznego lub wodoru.

3.13. Istnieje przy tym ogromna liczba możliwości takiego integrowania sektorów, w którym obywatelki i obywatele sami stawaliby się „graczami” aktywnymi na rynku energii i czerpiącymi ze niego korzyści. Jeden przykład: najnowsze elektrownie wiatrowe dostarczają w warunkach przeciętnych tyle prądu, że mogłyby pokryć zapotrzebowanie około 7 tys. samochodów elektrycznych. W przypadku inwestycji poniżej 10 mln EUR sensowne jest promowanie „obywatelskich turbin wiatrowych jako regionalnych stacji paliwa elektrycznego”. Jednak takie podejście, które w ogromnym stopniu przyczyniłoby się do zwiększenia akceptowalności, ponieważ znacząco zmniejszyłoby koszty ponoszone przez obywateli i miałooby pozytywny wpływ na gospodarkę regionalną, nie zostało uwzględnione w przedłożonym komunikacie nawet w formie wzmianki.

3.14. Aby obywatele mogli czerpać korzyści z integracji systemu, należy wzmocnić ich prawa jako konsumentów. Muszą one uwzględniać ich rolę prosumentów, jak i tradycyjną rolę odbiorców energii. W komunikacie obywatela postrzega się wyłącznie jako klienta tudzież konsumenta, któremu wystarczy po prostu zapewnić lepsze informacje. Dla EKES-u jest to bardziej niż rozczarowujące, zwłaszcza w związku z obietnicami towarzyszącymi europejskiej unii energetycznej.

3.15. Na poziomie abstrakcyjnych założeń Komisja dostrzega wprawdzie potrzebę działań w zakresie praw odbiorców w sektorze gazowym i ciepłowniczym, jednak jako główny środek zapowiedziała zaledwie wzmocnienie pozycji odbiorców gazu w nowych ramach prawnych dla sektora gazu na 2021 r. Brakuje konkretnych propozycji w zakresie systemów ogrzewania lokalnego i dalekiego zasięgu, chociaż właśnie w tym obszarze prawa konsumentów są znacznie gorsze niż w sektorach energii elektrycznej i gazu. Jednakże dla utrzymania istniejącej integracji systemu należy powstrzymać się od dalszej liberalizacji w sektorze grzewczym.

3.16. W tym kontekście EKES przypomina swoje stanowisko, że nie wolno dopuścić do powstania społeczeństwa dwuklasowego pod względem energetycznym⁽⁴⁾. Nie może tak być, że tylko dobrze finansowo sytuowane i dobrze wyposażone technicznie gospodarstwa domowe korzystają z transformacji energetycznej, a wszystkie pozostałe muszą ponosić jej koszty. Potrzebne są konkretne środki, aby reagować na problem ubóstwa energetycznego zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim. Zaliczają się do nich: większa dostępność wsparcia na termomodernizację lub wymianę systemów grzewczych dla gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym, obowiązkowe modele podstawowych dostaw oraz ogólne zabezpieczenia dla konsumentów w sektorze energetycznym, w tym zabezpieczenia przed nadmiernymi opłatami sieciowymi i nadużywaniem monopolu.

4. Uwagi szczegółowe

Odnosnie do systemu energetycznego o obiegu zamkniętym

4.1. EKES przedstawił koncepcję systemu energetycznego o obiegu zamkniętym w swojej opinii z inicjatywy własnej TEN/660 i z zadowoleniem przyjmuje to, że Komisja zajęła się tym zagadnieniem.

4.2. Jednak pojęcie to powinno odnosić się nie tylko do oszczędności i efektywności energetycznej, jak ma to miejsce w komunikacie, lecz także do przepływów energii w ogóle. Jest to szczególnie ważne dla szybkiej integracji systemu energetycznego na miejscu, czyli tam, gdzie energia jest zużywana.

4.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji dotyczącą przeglądu współczynników energii pierwotnej. Ponieważ już dzisiaj widać, że obecna praktyka w wielu państwach członkowskich stawia zastosowania Power-to-Heat oraz biopaliwa w gorszej pozycji. Należy rozważyć także jednoznaczne powiązanie współczynników energii pierwotnej z występującymi emisjami CO₂.

4.4. Realizacja zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, wskazana jako kluczowe działanie w punkcie 3.1 komunikatu, mogłaby sugerować chęć postawienia na wyższe ceny energii. W tym wypadku należy jednak zwrócić uwagę na odbiorców energii w trudniejszym położeniu i unikać poszerzania skali ubóstwa energetycznego. Komitet wielokrotnie wskazywał w tym przypadku na konieczność opracowania odpowiednich strategii, a także przedstawił konkretne propozycje (patrz na przykład SC/53). Jest to szczególnie ważne dla dużej liczby obywateli w Europie Wschodniej i w regionach przechodzących transformację, ale nie tylko dla nich. Dla osiągnięcia celów w zakresie wysokiej efektywności konieczne jest więc podejście zróżnicowane pod względem regionalnym.

Odnosnie do szybszej elektryfikacji zapotrzebowania na energię

4.5. Podejście Komisji jest słuszne: najlepszym sposobem na integrację systemu jest elektryfikacja sektora ciepłowniczego i mobilności. Zapewnienie jej zgodności z celem, jakim jest neutralność klimatyczna, wymaga szybkiego rozwoju odnawialnych źródeł energii, który będzie zarazem odpowiedni do zapotrzebowania i nastawiony na jego pokrycie.

⁽⁴⁾ Zob. Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 85.

4.6. Pożądane byłoby wyjaśnienie przez Komisję, co konkretnie to oznacza dla zapowiedzianego przeglądu dyrektywy (UE) 2018/2001 w sprawie energii ze źródeł odnawialnych. EKES uważa, że wyznaczone cele w zakresie rozbudowy są zdecydowanie zbyt niskie.

4.7. W punkcie 3.2 komunikatu jednoznacznie skoncentrowano się na morskiej energii wiatrowej. Energia słoneczna i lądowe instalacje wiatrowe w ogóle nie są wspomniane. Trudno to zrozumieć, ponieważ, jak wskazano w punkcie 3.7 niniejszej opinii, można tu szybko i efektywnie znaleźć potencjał do integracji systemu, podczas gdy morskie elektrownie wiatrowe dla celów wytwarzania wodoru wymagałyby ogromnych inwestycji w infrastrukturę energetyczną. Dlatego byłoby dobrze, gdyby przy ustalaniu priorytetów swoich działań Komisja stosowała się do zasady „first things first”.

Odnosnie do roli wodoru

4.8. Wodór bez wątpienia będzie nieodłącznym elementem neutralnego dla klimatu koszyka energetycznego. Wodór będzie w szczególności niezbędny w trzech zastosowaniach, gdy bezpośrednia elektryfikacja osiągnie swoje granice:

- w obszarze długoterminowego magazynowania energii elektrycznej niezbędnej do przewyższania okresów ze zbyt niskim promieniowaniem słonecznym i zbyt słabą siłą wiatru,
- jako paliwo lotnicze, jako paliwo dla transportu morskiego, w niektórych szczególnych przypadkach także ciężkiego transportu drogowego, jak również w kilku konkretnych usługach publicznego transportu pasażerskiego,
- w niektórych procesach przemysłowych.

4.9. Niemniej produkcja wodoru jest kosztowna i wiąże się z dużymi stratami energii. Komunikat powinien zatem jasno określić, że wodór może stanowić opcję jedynie wówczas, gdy ogrzewanie bezpośrednie lub elektryfikacja nie są technicznie możliwe (albo są możliwe jedynie przy znacznie wyższych kosztach).

Odnosnie do kształtowania i otwartości rynków

4.10. Występujące w wielu państwach członkowskich sztywne ukierunkowanie na jeden centralny rynek hurtowy w wielu przypadkach uniemożliwia integrację systemu energii. I tak na przykład z technicznego (w celu odciążenia sieci elektroenergetycznej), jak i ekonomicznego (w celu zwiększenia efektywności kosztowej) punktu widzenia może okazać się, że znacznie bardziej sensowne jest wykorzystanie lokalnie wygenerowanej nadwyżki energii elektrycznej do zastosowań transportowych lub power-to-heat, które powodują powstanie także lokalnego zapotrzebowania na energię elektryczną. Taką bezpośrednią integrację różnych sektorów energetycznych w tym samym miejscu, najlepiej z udziałem sprawdzonych przedsiębiorstw użyteczności publicznej i przedsiębiorstw komunalnych oraz ich zrównoważonych sieci, uniemożliwiają często centralne rynki hurtowe.

4.11. To, że Komisja nie dostrzega, w jak wielkim stopniu sztywne nastawienie na niewielką liczbę centralnych rynków hurtowych prądu utrudnia integrację systemową, jest tym bardziej zadziwiające, że w już obowiązujących aktach prawnych inne formy handlu są wspomniane i doceniane; przykładowo w dyrektywie (UE) 2019/944 w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej wprost przewiduje się prawo do handlu „peer-to-peer” oraz podziału energii w ramach obywatelskich społeczności energetycznych. Obie te formy pozwalają zarówno obywatelom, jak i małym i średnim przedsiębiorstwom oraz gminom bardzo efektywnie przyspieszać integrację systemu na miejscu. Dlatego w tym względzie komunikat Komisji rozczarowuje. A to dlatego, że nigdzie nie ma wyjaśnienia, jak należy ukształtować rynek, w którym konsumenci będą mogli odgrywać taką rolę.

Odnosnie do zintegrowanej infrastruktury energetycznej

4.12. Pochwała się zobowiązanie do całościowego planowania infrastruktury, ponieważ należy spodziewać się znacznych potrzeb inwestycyjnych, które będzie można zaspokoić za pomocą ogólnoeuropejskich ram finansowych. Ważne jest jednak przy tym uwzględnianie istniejącej infrastruktury, jej optymalizacji i rozwoju w odniesieniu do opcji wytwarzania energii i struktur konsumpcji, włącznie z jej uelastycznieniem, a także rozważanie, jak kształtują się wzajemnie oddziaływania między strukturami rynku i handlu a infrastrukturą. Tego zadania Komisja nie zrealizowała.

4.13. Komisja nadal nie bierze pod uwagę tego, że to infrastruktura determinuje, jakie technologie należałoby preferować – mianowicie te, które przy identycznych okolicznościach (*ceteris paribus*) najlepiej wykorzystują istniejącą infrastrukturę.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu«”

[COM(2020) 301 final]

(2021/C 123/06)

Sprawozdawca: **Pierre-Jean COULON**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 23.9.2020
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	14.7.2020
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia przez sekcję	16.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	229/4/3
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że Unia Europejska musi przezwyciężyć kryzys COVID-19, budując nowy model społeczeństwa, czyniąc nasze gospodarki bardziej ekologicznymi, sprawiedliwszymi i bardziej odpornymi na przyszłe wstrząsy. Europejskie fundusze odbudowy muszą umożliwić przedsiębiorstwom, innowatorom, pracownikom i inwestorom potwierdzenie ich roli światowych liderów na rozwijających się rynkach czystej energii.

1.2. Dlatego też EKES popiera strategię Komisji Europejskiej mającą na celu stworzenie środowiska umożliwiającego zwiększenie podaży wodoru i popytu na wodór dla neutralnej dla klimatu gospodarki. Podkreśla, że należy nadać priorytet czystemu wodorowi, w tym w ramach europejskiego sojuszu na rzecz czystego wodoru, jako jedynej opcji zgodnej z celami neutralności klimatycznej.

1.3. EKES podkreśla, że stworzenie sektora czystego wodoru w Europie jest tylko jednym z elementów strategii na rzecz lepszego powiązania różnych sektorów energetycznych w UE. EKES podkreśla zatem, że UE powinna zwiększyć swoje ambicje, aby umożliwić powstanie czystego systemu energetycznego, bazującego na przykład na odnawialnych źródłach energii i efektywności energetycznej, w celu zaoferowania europejskim przedsiębiorstwom silnego rynku wewnętrznego, na którym można bezpiecznie wdrażać innowacje, oraz zintegrowanej strategii przemysłowej, mającej na celu eksport czystych rozwiązań energetycznych do reszty świata.

1.4. EKES przypomina, że ze względu na wysokie koszty produkcji i transportu czysty wodór powinien być wykorzystywany wyłącznie w przypadkach, gdy inne istniejące warianty dekarbonizacji nie są możliwe do zastosowania, jak w sektorach „trudnych do zredukowania”⁽¹⁾ lub w niektórych bardzo specyficznych zastosowaniach w sektorach transportu i budownictwa.

1.5. EKES podkreśla, że aby umożliwić rozwój czystego wodoru, fundusze UE nie powinny dotować paliw kopalnych, i wzywa Komisję do stosowania zasady „nie szkodzić” do wszystkich form finansowania publicznego w ramach WRF+, InvestEU, Europejskiego Funduszu Odbudowy i pomocy państwa.

⁽¹⁾ Sektory, w których redukcja emisji jest problematyczna (ang. *hard-to-abate sectors*, np. przemysł stalowy, petrochemiczny, aluminiowy, cementowy i nawozowy), ponieważ rozwiązania w zakresie dekarbonizacji wiążą się z wyższymi kosztami redukcji niż obecne wysokoemisyjne technologie.

1.6. EKES podkreśla, że stworzenie „gospodarki wodorowej” wymaga akceptacji i udziału obywateli europejskich, zarówno jako przedsiębiorców, pracowników, jak i konsumentów. EKES wyraża ubolewanie z powodu braku refleksji nad wdrażaniem strategii w różnych sektorach i wzywa do większego zaangażowania obywateli w ten proces poprzez bezpośrednie i reprezentatywne konsultacje i uczestnictwo. EKES wzywa również Komisję do oceny wpływu rozwoju czystego wodoru na koszty energii dla gospodarstw domowych.

1.7. EKES przypomina, że sukces transformacji energetycznej będzie niepełny, jeśli znajdą się „przegranii” pracownicy lub jeśli najsłabsi nie odczują wynikających z niej korzyści. W kontekście szczególnie wysokiego bezrobocia⁽²⁾, zwłaszcza wśród ludzi młodych, zasadnicze znaczenie ma pełne wykorzystanie potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorach rozwijających się, podobnie jak kluczowe jest uniknięcie sytuacji, w której transformacja ta spowodowałaby spowolnienie gospodarczego w regionach prowadzące do bezrobocia strukturalnego. EKES wzywa Komisję Europejską do przeprowadzenia, w sektorach wykazujących tendencję schyłkową, analizy mającej na celu określenie tych umiejętności pracowników, które byłyby przydatne na nowych stanowiskach pracy.

1.8. EKES podkreśla kluczową rolę europejskiego sojuszu na rzecz czystego wodoru w przyspieszeniu transformacji przemysłu europejskiego⁽³⁾ i zwraca się o włączenie go do niego jako przedstawiciela zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. EKES zaleca również, by Komisja przedstawiła dokładny opis okresów przejściowych dla tego przemysłu, zgodnie ze szczególnymi potrzebami każdego sektora. Należy wspierać przemysł stalowy, cementowy i chemiczny, aby mogły one zmienić swoje metody produkcji; EKES podkreśla, że w przeciwnym razie te gałęzie przemysłu, które w znacznym stopniu przyczyniają się do ograniczenia emisji CO₂, mogą nie przetrwać tej transformacji.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje przyszłe partnerstwa z krajami sąsiednimi. Wzywa jednak Komisję Europejską do większej jasności w kwestii rozmieszczenia elektrolizerów o łącznej mocy 40 GW do produkcji wodoru ze źródeł odnawialnych w krajach sąsiadujących z UE⁽⁴⁾, które obecnie obejmują niestabilne politycznie kraje o bardzo różnej polityce w zakresie transformacji energetycznej i rozwoju energii ze źródeł odnawialnych. EKES podkreśla również, że w swojej strategii ramowej na rzecz stabilnej unii energetycznej⁽⁵⁾ Komisja postawiła sobie za cel zmniejszenie zależności UE od importu energii⁽⁶⁾.

1.10. EKES przypomina, że konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw opiera się na ich zdolności do innowacji. Badania naukowe i innowacje są również kluczowe dla zwiększania odporności naszego społeczeństwa, silnie dotkniętego epidemią COVID-19. W tym celu EKES podkreśla potrzebę zapewnienia wystarczających środków budżetowych na czystą energię w ramach programu „Horyzont Europa” i Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC).

2. Streszczenie komunikatu Komisji Europejskiej

2.1. Komisja potwierdza swoją ambicję przyspieszenia przejścia na suwerenną, konkurencyjną i neutralną dla klimatu gospodarkę, w sytuacji gdy gospodarka europejska jest poważnie dotknięta pandemią COVID-19⁽⁷⁾.

2.2. Komisja Europejska podkreśla kluczową rolę czystego wodoru w tworzeniu inteligentniejszego, bardziej zintegrowanego i zoptymalizowanego suwerennego systemu energetycznego, w którym wszystkie sektory mogą w pełni przyczynić się do dekarbonizacji. Czysty wodór i jego łańcuch wartości mogą odgrywać ważną rolę w kompensowaniu zmian w przepływie energii odnawialnej i zasilaniu sektorów, które nie nadają się do elektryfikacji. Aby wykorzystać ten potencjał, Europa musi stworzyć gospodarkę wodorową.

2.3. W tym celu Komisja przedstawia trzyetapową strategię do roku 2050:

- 2020–2024: 6 GW elektrolizerów do produkcji wodoru odnawialnego w celu dekarbonizacji istniejącej produkcji wodoru,
- 2025–2030: 40 GW w UE i 40 GW w krajach sąsiadujących z UE z eksportem do UE w celu dekarbonizacji nowych zastosowań, takich jak produkcja stali i niektóre rodzaje transportu,

⁽²⁾ Według danych Eurostatu opublikowanych w sierpniu 2020 roku, koronawirus doprowadził w drugim kwartale do zmniejszenia zatrudnienia w UE o 2,6 %.

⁽³⁾ Tzn. tworzenia towarów i usług bez emisji CO₂.

⁽⁴⁾ Włączając Bałkany Zachodnie, Ukrainę i kraje południowego sąsiedztwa.

⁽⁵⁾ Zob. COM(2015) 80.

⁽⁶⁾ Zob. COM(2020) 299 „Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego”.

⁽⁷⁾ Według Eurostatu, urzędu statystycznego Unii Europejskiej, PKB UE skurczył się w drugim kwartale 2020 r. o 11,9 %.

— 2030–2050: masowe zwiększenie zainstalowanej mocy w celu dekarbonizacji przy użyciu wodoru wszystkich sektorów zakwalifikowanych jako „trudne do zredukowania”⁽⁸⁾.

2.4. W swojej strategii na rzecz zwiększenia konkurencyjności wodoru odnawialnego w UE Komisja uwzględniła pięć kluczowych wymiarów:

- inwestycje w UE,
- pobudzanie popytu i zwiększanie produkcji,
- opracowanie właściwej infrastruktury i zasad rynkowych,
- wspieranie badań naukowych i innowacji (B&I),
- wymiar międzynarodowy.

2.5. Mając na uwadze stworzenie tego ekosystemu, Komisja szacuje, że do osiągnięcia celów strategii w zakresie wodoru do 2030 r. potrzeba będzie około 320–458 mld EUR na inwestycje w obecnym dziesięcioleciu: 24–42 mld EUR na elektrolizery, 220–340 mld EUR na zwiększenie produkcji energii słonecznej i wiatrowej (80–120 GW), około 11 mld EUR na modernizację istniejących elektrowni w celu wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) i 65 mld EUR na transport, dystrybucję, magazynowanie wodoru oraz na stacje tankowania wodoru. Od chwili obecnej do 2050 r. niezbędne inwestycje w zdolności produkcyjne w UE wyniosłyby od 180 do 470 mld EUR. Ponadto konieczne będą również inwestycje w celu dostosowania sektorów zastosowań końcowych, takie jak 160–200 mln EUR na przekształcenie typowej huty stali w UE oraz od 850 mln EUR do 1 mld EUR na rozmieszczenie 400 małych stacji tankowania wodoru.

2.6. W tych ramach główne strategiczne środki nacisku, które UE może wykorzystać w celu stymulowania prywatnych inwestycji w czysty wodór, są następujące:

2.6.1. Rozwój zastosowań czystego wodoru w przemyśle i mobilności będzie stymulował popyt. W strategii proponuje się realizację tego celu w dwóch odrębnych fazach: po pierwsze, wodór będzie wykorzystywany do dekarbonizacji produkcji stali i może się rozwijać stosowanie go na wewnętrzne potrzeby, np. w autobusach miejskich lub niektórych pociągach, gdzie elektryfikacja nie jest konkurencyjna pod względem kosztów, oraz w przypadku ciężkich pojazdów drogowych równoległe z elektryfikacją. W przyszłej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju i inteligentnej mobilności (ang. *smart mobility*), która ma zostać opublikowana do końca roku, należy uwzględnić rolę wodoru w transporcie. W tej perspektywie przewidziane zostaną strategie wspierania popytu, które mogą przybrać formę kwot wodoru odnawialnego lub minimalnego udziału w określonych sektorach zastosowań końcowych (takich jak zastosowania chemiczne lub transportowe).

2.6.2. Mając na uwadze zwiększenie produkcji, Komisja podkreśla, że inwestorom i przemysłowi należy zapewnić większą jasność i pewność. W związku z tym zaproponuje wspólną normę w zakresie niskoemisyjności w celu wspierania instalacji do produkcji wodoru w oparciu o ich parametry w zakresie bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia. Mogłaby również zaproponować kompleksową terminologię i ogólnoeuropejskie kryteria certyfikacji wodoru odnawialnego, opierając się w szczególności na istniejących inicjatywach, takich jak CertifHy. Ponadto zbliżający się przegląd unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) powinien wprowadzić dodatkowe mechanizmy zachęcające do produkcji wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego. Ponadto można by rozważyć wykorzystanie CCfD (*Carbon Contract for Difference*), tj. zaproszenia do składania wniosków dotyczących projektów długoterminowych z udziałem podmiotu publicznego, w celu pokrycia różnicy między ustaloną ceną emisji CO₂ (kurs wykonania) (tj. 55-90 EUR/tCO₂) a rzeczywistą ceną emisji. Można też przewidzieć utworzenie bezpośrednich i przejrzystych rynkowych systemów wsparcia na rzecz wodoru odnawialnego, przydzielanych w drodze przetargów.

2.6.3. Komisja proponuje stopniowe uruchamianie infrastruktury jako uzupełnienie wprowadzania oferty urządzeń zasilanych czystym wodorem. Popyt na wodór będzie najpierw zaspokajany przez dostawy na miejscu lub w bliskiej odległości. Następnie powstaną regionalne klastry („doliny wodorowe”), co doprowadzi do rosnącego zapotrzebowania na specjalną infrastrukturę, nie tylko do zastosowań przemysłowych i transportowych oraz bilansowania energii elektrycznej, ale również do ogrzewania budynków mieszkalnych i komercyjnych. Istniejąca sieć gazowa mogłaby być częściowo ponownie wykorzystana do transportu wodoru odnawialnego na dłuższe odległości, a w związku z tym pojawi się zapotrzebowanie na duże instalacje do magazynowania.

2.6.4. W celu promowania wylaniania się europejskich liderów Komisja uruchamia „europejski sojusz na rzecz czystego wodoru”, współpracę między władzami publicznymi, przemysłem i społeczeństwem obywatelskim. Jego misją będzie 1) opracowanie programu inwestycyjnego i wykazu konkretnych projektów, 2) ułatwienie współpracy w ramach sieci regionalnych, krajowych i europejskich projektów inwestycyjnych wzdłuż całego łańcucha wartości wodoru, w tym ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (PIIEC), oraz 3) zwiększenie finansowania w celu wypełnienia luki inwestycyjnej. Sojusz ten powinien stanowić szerokie forum dla koordynacji inwestycji wszystkich zainteresowanych stron.

⁽⁸⁾ Zdefiniowane jako takie, ponieważ koszty redukcji emisji są wysokie, a postępy w ich ograniczaniu są powolne i trudne.

2.6.5. Komisja zamierza wspierać strategiczne inwestycje w czysty wodór w kontekście przedstawionego przez Komisję planu odbudowy i zwiększenia odporności, w szczególności za pośrednictwem strategicznego europejskiego programu inwestycyjnego *InvestEU* (od 2021 r.).

2.6.6. Będzie również wspierać badania naukowe i innowacje (B&R) poprzez zinstytucjonalizowane partnerstwo na rzecz czystego wodoru, jak również ważne partnerstwa w zakresie transportu i przemysłu, takie jak *2Zero* lub *Clean Steel*. Komisja zapewni ukierunkowane wsparcie dla solidnych projektów w państwach członkowskich za pomocą specjalnych instrumentów (np. *InnovFin EDP*, *InvestEU*). W następnym okresie ramowym w kontekście Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego sfinansowany zostanie specjalny międzyregionalny instrument innowacyjno-inwestycyjny obejmujący działania pilotażowe w zakresie technologii wodorowych w regionach o wysokiej emisji dwutlenku węgla.

2.6.7. Wreszcie, w celu aktywnego promowania nowych możliwości współpracy w zakresie czystego wodoru w strategii proponuje się przeprojektowanie partnerstw energetycznych z krajami i regionami sąsiadującymi (na wschód od UE, w szczególności z Ukrainą, i w południowym sąsiedztwie) za pośrednictwem odpowiednich forów międzynarodowych, takich jak Wspólnota Energetyczna lub forum ministerialne dotyczące czystej energii. Towarzyszyć temu będzie wsparcie inwestycyjne poprzez platformę inwestycyjną dla krajów objętych polityką sąsiedztwa oraz ramy inwestycyjne dla Bałkanów Zachodnich. Komisja opracuje wskaźnik dla transakcji denominowanych w euro w dziedzinie wodoru w celu wzmocnienia roli euro w handlu zrównoważoną energią oraz włączy czysty wodór do międzynarodowych, regionalnych i dwustronnych wysiłków dyplomatycznych UE w zakresie energii, klimatu, badań naukowych, handlu i współpracy międzynarodowej.

3. Uwagi ogólne

3.1. Cel Europejskiego Zielonego Ładu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej na kontynencie do 2050 r., wymaga konkretnej polityki, aby stał się rzeczywistością. Ponadto Unia Europejska przeżywa obecnie stan zagrożenia zdrowia i gospodarki spowodowany pandemią koronawirusa. Unia Europejska i państwa członkowskie muszą zatem skoordynować swoją reakcję na te kryzysy, aby ożywienie gospodarcze mogło służyć jako trampolina do czystej i odpornej przyszłości. Przyszłość ta wymaga zwiększenia suwerenności gospodarczej UE, częściowo poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii i związanych z nimi możliwości magazynowania.

3.2. Dlatego też EKES popiera strategię Komisji Europejskiej mającą na celu stworzenie środowiska umożliwiającego zwiększenie podaży wodoru i popytu na wodór dla gospodarki neutralnej dla klimatu. Pragnie jednak podkreślić, że sukces czystego wodoru zależy od znacznego zwiększenia wydajności naszego systemu energetycznego i masowego wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych w celu rozszerzenia elektryfikacji naszych zastosowań.

3.3. Chociaż EKES z zadowoleniem przyjmuje ambitne cele określone w strategii dotyczące stosowania elektrolizerów do produkcji wodoru odnawialnego, podkreśla jednak, że priorytetem musi być zwiększenie zainstalowanej mocy produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Europie w celu zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania na energię elektryczną, które wynika z „elektryfikacji” naszych potrzeb oraz dodatkowo z popytu związanego z produkcją czystego wodoru. Obecnie ścieżka rozwoju energii odnawialnej nie obejmuje produkcji wodoru i tylko około jedna trzecia zużycia energii elektrycznej w UE pochodzi z odnawialnych źródeł energii ⁽⁹⁾.

3.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje wyjaśnienia Komisji dotyczące definicji czystego wodoru, zdefiniowanego jako wodór wytwarzany w drodze elektrolizy z wykorzystaniem energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, z energii wiatrowej, słonecznej i wodnej lub biochemicznego przekształcania odnawialnej biomasy, i wyraża zadowolenie, że czysty wodór stanowi priorytet dla UE jako jedyna opcja zgodna z celami neutralności klimatycznej.

3.5. EKES zauważa jednak, że strategia ta otwiera drzwi dla innych form niskoemisyjnego wodoru w perspektywie krótko- i średnioterminowej, uzyskiwanego z paliw kopalnych za pomocą wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) ⁽¹⁰⁾, technologii, która jest wciąż w fazie wdrażania. EKES zwraca uwagę, że wodoru z CCS w żadnym wypadku nie można uznać za zielone źródło energii, jeżeli jego wykorzystanie wiąże się z bezpośrednim lub pośrednim wytwarzaniem energii ze źródeł kopalnych. EKES podkreśla, że potrzebne są narzędzia analizy emisji dwutlenku węgla dla całego łańcucha wartości wodoru z CCS, tak by był on oznaczany jako niskoemisyjny, a nie zeroemisyjny ⁽¹¹⁾, oraz że należy unikać sytuacji, w której ograniczenia emisji są niewystarczające do osiągnięcia oczekiwanych długoterminowych celów w zakresie emisji.

⁽⁹⁾ Dane Eurostatu, [nrg_ind_peh].

⁽¹⁰⁾ Albo elektrolizy ze znacznym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia.

⁽¹¹⁾ Oszczęda to od 60 do 85 % emisji w cyklu życia w porównaniu z wykorzystaniem gazu ziemnego w kotłach.

3.6. Ponadto EKES wskazuje, że według analiz Europejskiego Trybunału Obrachunkowego istniejące już unijne finansowanie mające na celu wspieranie CCS, takie jak program NER300, nie zapewniło „pomyślnej realizacji żadnego projektu dotyczącego wychwytywania i składowania dwutlenku węgla”⁽¹²⁾. W związku z tym występuje znaczna niepewność w odniesieniu do technicznej wykonalności CCS i ograniczona pewność w odniesieniu do poparcia społecznego dla takich rozwiązań.

3.7. EKES przyjmuje do wiadomości szacunki Komisji, że ceny emisji dwutlenku węgla w przedziale 55–90 EUR za tonę CO₂ będą potrzebne, aby wodór pochodzenia kopalnego z wychwytywaniem CO₂ stał się konkurencyjny w stosunku do wodoru pochodzenia kopalnego, i wzywa Komisję do opisanie modelu finansowego inwestycji, które prowadzą do takiego kosztu kompensacji, w szczególności wpływu kosztu kapitału mobilizowanego przez inwestycje prywatne, które powodują dodatkowe koszty projektów. EKES wzywa Komisję do przedstawienia szczegółowych informacji na temat szacunkowych cen czystego wodoru, które uczyniłyby dotacje zbędnymi, oraz do przeanalizowania mechanizmów niezbędnych do osiągnięcia tych cen, w szczególności w ramach zbliżającego się przeglądu systemu handlu uprawnieniami do emisji UE (EU ETS).

3.8. EKES zwraca również uwagę, że choć odnawialny wodór będzie rzeczywiście musiał być w stanie konkurować z wodorem pochodzącym z paliw kopalnych i wodorem z paliw kopalnych z wychwytywaniem dwutlenku węgla, to przede wszystkim będzie musiał być w stanie konkurować z paliwami kopalnymi. Będzie to wymagało spadku jego kosztu poniżej 1 USD/kg⁽¹³⁾. Zmniejszenie kosztów inwestycyjnych (*capex*) zielonego wodoru jest zatem kluczową kwestią. EKES wyraźnie zwraca się do Komisji Europejskiej o przedstawienie scenariuszy cenowych dotyczących wodoru w powiązaniu z kosztami kapitału finansowego uruchomionego na projekty związane z zielonym wodorem.

3.9. EKES przypomina również, że wcześniejsze próby ożywienia „gospodarki wodorowej” zakończyły się niepowodzeniem, głównie dlatego, że popyt na wodór nigdy się nie zmaterializował. Dlatego też EKES z zadowoleniem przyjmuje jasną definicję Komisji dotyczącą sektorów zastosowań końcowych, które będą musiały korzystać z wodoru: przemysł i niektóre środki transportu, jak również sektor stacjonarnego magazynowania energii elektrycznej, jako wsparcie dla magazynowania w oparciu o akumulatory.

3.10. Czysty wodór powinien być zatem wykorzystywany wyłącznie w przypadkach, gdy inne istniejące warianty dekarbonizacji nie są możliwe, i EKES wzywa Komisję do skoncentrowania inwestycji na zastosowaniach, w których wodór może odgrywać ważną rolę, takich jak przemysł, mobilność (transport morski, lotnictwo) oraz magazynowanie energii ze źródeł odnawialnych. Wszędzie tam, gdzie działają baterie – a w szczególności w samochodach osobowych, taksówkach, flotach autobusowych oraz miejskich furgonetkach i ciężarówkach wymienionych w strategii – wodór prawdopodobnie zapewni mniej opłacalne rozwiązania. Może to być również jeden z wariantów dekarbonizacji długodystansowego transportu drogowego towarów⁽¹⁴⁾.

3.11. Pandemia COVID-19 zwiększyła i pogłębiła nierówności w naszym społeczeństwie, zwiększyło się również ubóstwo w Europie. W związku z tym konieczne jest, aby strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu nie pozostawiła nikogo w tyle. EKES wzywa zatem Komisję do monitorowania i oceny potrzeb w zakresie restrukturyzacji zatrudnienia związanych ze strategią w zakresie wodoru.

4. Uwagi szczegółowe

Wymiar społeczny

4.1. Z powodu pandemii COVID-19 i wynikającego z niej kryzysu bezrobocie w UE ma wzrosnąć do 9 %, uderzając w szczególności w ludzi młodych i pracowników o niskich kwalifikacjach. EKES podkreśla więc znaczenie wysokiej jakości szkoleń dla pracowników oraz potrzebę zwiększenia atrakcyjności sektora energetycznego dla młodych Europejczyków. W tym celu UE może stworzyć europejskie centra doskonałości dla osób przyuczających się do zawodów związanych z transformacją energetyczną (np. w specjalnościach takich jak audyty energetyczne, montaż pomp ciepła). Dzięki dotacjom i rozszerzeniu programu ErasmusPro UE może uczynić z młodych Europejczyków kluczowych graczy w transformacji energetycznej, zwłaszcza w dziedzinie czystego wodoru.

4.2. Wspieranie tworzenia miejsc pracy dzięki wykorzystywaniu odnawialnych źródeł wodoru oznacza wspieranie europejskich małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które tworzą prawie dwie trzecie zatrudnienia w europejskim niefinansowym sektorze prywatnym⁽¹⁵⁾. EKES wzywa Komisję do opracowania specjalnych narzędzi finansowych służących ich wsparciu⁽¹⁶⁾.

⁽¹²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego „Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki” (Dz.U. C 282 z 20.8.2019, s. 51).

⁽¹³⁾ Wodór wytwarzany w procesie reformingu gazu ziemnego kosztuje około 1 USD/kg. Źródło: Platts Hydrogen Assessments.

⁽¹⁴⁾ Zob. sprawozdanie roczne T&E za 2019 r.

⁽¹⁵⁾ <https://www.toutleurope.eu/actualite/les-entreprises-dans-l-union-europeenne.html>

⁽¹⁶⁾ Tzn. terytorialne fundusze inwestycyjne, system gwarancji publicznych na 60 % finansowania ekologicznego przeznaczonego na ich rozwój, systemy ubezpieczeń pokrywające ryzyko ich rozwoju w dziedzinie zielonego wodoru.

4.3. EKES zauważa również, że poprawa konkurencyjności UE i wzmocnienie jej odporności wymagają utrzymania kontroli nad aktywami i przemysłem UE oraz przeciwdziałania dumpingowi przemysłowemu ze strony innych regionów na świecie.

4.4. Wreszcie, EKES wzywa UE do pełnego wykorzystania nowych, bardziej zrównoważonych modeli biznesowych, opartych na dialogu między wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym poprzez silne zaangażowanie pracowników w strategię przedsiębiorstwa ⁽¹⁷⁾.

Potrzeby inwestycyjne w UE

4.5. EKES podkreśla, że fundusze UE nie powinny wspierać paliw kopalnych i wzywa Komisję do stosowania zasady „nie szkodzić” do wszystkich form finansowania publicznego w ramach WRF+, InvestEU, Europejskiego Funduszu Odbudowy i pomocy państwa. W żadnym wypadku wodór wytworzony bezpośrednio lub pośrednio w procesie CCS nie może kwalifikować się do ekologicznej taksonomii finansowania unijnego.

4.6. EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje fakt, że nowy mechanizm naprawy gospodarczej i odporności będzie wspierał inwestycje i reformy państw członkowskich, które są niezbędne dla trwałego ożywienia gospodarczego, zwłaszcza w sektorze wodoru odnawialnego. EKES wzywa Komisję do zapewnienia, by Europejski Zielony Ład i krajowe plany w zakresie energii i klimatu stanowiły wskazówki dla planów naprawy i odporności państw członkowskich. W tym celu musi ona zagwarantować, że wkład w transformację ekologiczną jest warunkiem sine qua non w ocenie projektów państw członkowskich.

4.7. Sojusz na rzecz czystego wodoru będzie odgrywał kluczową rolę we wprowadzaniu wodoru w Europie, w szczególności poprzez opracowanie programu inwestycyjnego oraz tworzenie projektów regionalnych, krajowych i europejskiego. EKES podkreśla zatem znaczenie sprawiedliwej reprezentacji wszystkich zainteresowanych stron, w tym społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich jego aspektach, pracowników i organizacji pozarządowych. Przy obecnym kształcie sojuszu zdecydowana większość jego członków to podmioty prywatne ⁽¹⁸⁾. EKES jako prawdziwy przedstawiciel zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego musi zostać włączony w dyskusje i procesy konsultacji.

Pobudzanie popytu i zwiększanie produkcji

4.8. EKES jest przekonany, że aukcje uprawnień w ramach kontraktów na transakcje różnicowe dotyczące dwutlenku węgla (CCfD) odgrywają ważną rolę w szybkim przechodzeniu procesów przemysłowych na wodór. CCfC mogą stanowić pozytywny sygnał dla inwestorów i przemysłu ⁽¹⁹⁾. EKES pragnie jednak zwrócić uwagę na dwie następujące kwestie.

4.8.1. Podkreślając znaczenie CCfD, Komisja uznaje, że istniejący unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) nie jest w stanie wysłać wystarczająco silnych sygnałów cenowych, aby uruchomić bezsprzecznie niezbędne inwestycje w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej. Z jednej strony wynika to z faktu, że surowce kopalne nadal korzystają z wysokich dotacji w UE. Zgodnie ze sprawozdaniem Komisji Europejskiej w sprawie dotacji energetycznych wzrosły dotacje na gaz ziemny, który jest używany do produkcji wodoru z wykorzystaniem wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) ⁽²⁰⁾. Mamy zatem do czynienia z ogromnym zakłóceniem rynku, które utrudnia inwestycje w technologii służące ochronie klimatu, takie jak ekologiczny wodór, lub sprawia, że są one niepotrzebnie kosztowne. Ponadto nawet po reformie EU ETS nadal nie odzwierciedla rzeczywistej ceny emisji dwutlenku węgla. Bez dotacji dla surowców kopalnych i po udoskonaleniu systemu EU ETS nie byłyby potrzebne żadne CCfD. W związku z tym te dwa zadania powinny stanowić priorytet Komisji.

4.8.2. W zakresie, w jakim CCfD są jednak konieczne, koncepcja przetargu powinna być pomyślana w taki sposób, aby produkcja wodoru za pomocą elektrolizy była finansowana tylko wtedy, gdy do tego celu wykorzystywana jest nadwyżka energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych ⁽²¹⁾. W związku z tym EKES podkreśla, że europejski system finansowania oraz specjalne zaproszenia do składania ofert na odnawialny wodór mają zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania, że rozwój technologii produkcji wodoru z wykorzystaniem CCS nie zostanie spowolniony.

⁽¹⁷⁾ Rezolucja EKES-u z dnia 11 czerwca 2020 r. „Propozycje EKES-u dotyczące odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19” (Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Zob. lista członków sojuszu na rzecz czystego wodoru.

⁽¹⁹⁾ Aukcje te przyczyniły się w szczególności do rozwoju morskiej energii wiatrowej w Zjednoczonym Królestwie, ponieważ pozwoliły uzyskać niskie oferty.

⁽²⁰⁾ Zob. załącznik 2 do COM(2020) 950 final.

⁽²¹⁾ Na przykład jeżeli operator elektrolizerów wykaże, że otrzymuje energię elektryczną do elektrolizy bezpośrednio z nowo wybudowanej elektrowni wytwarzającej energię ze źródeł odnawialnych lub posiada umowę na dostawy energii elektrycznej, która jest aktywowana dopiero wtedy, gdy ceny na rynku hurtowym są negatywne.

Wymiar międzynarodowy

4.9. EKES zastanawia się nad rodzajem przyszłych partnerstw energetycznych służących rozmieszczeniu 40 GW elektrolizerów do produkcji wodoru odnawialnego w krajach sąsiadujących z UE ⁽²²⁾. W czasach, gdy przywódcy państw członkowskich apelują o zwiększenie europejskiej suwerenności, EKES wzywa Komisję do opracowania spójnego podejścia.

4.10. EKES podkreśla również trudności z przyciągnięciem inwestorów europejskich do krajów niestabilnych politycznie. Niemniej jednak EKES zaleca, by kraje Bałkanów Zachodnich zaangażowane w proces przystąpienia do UE zostały uwzględnione we wszystkich rozważaniach i działaniach mających na celu wdrożenie strategii dotyczącej wodoru.

4.11. Ponadto EKES wzywa Komisję do przedstawienia bardziej szczegółowych informacji na temat zdolności tych krajów do rozwijania tych przyszłych partnerstw, ponieważ strategia obejmuje obecnie kraje tak zróżnicowane jak Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna ⁽²³⁾, Syria i Tunezja, o bardzo różnych strategiach transformacji energetycznej i rozwoju energii odnawialnej. W krajach tych środki wsparcia finansowego dla MŚP zalecane przez EKES również powinny być traktowane priorytetowo ze względu na wysoki odsetek MŚP w tych krajach oraz wysoki poziom pośrednictwa bankowego.

4.12. EKES zastanawia się, czy kraje te będą w stanie zainstalować wystarczającą ilość elektrolizerów do produkcji wodoru odnawialnego, aby zaspokoić popyt europejski w uzupełnieniu do popytu krajowego. W Afryce Północnej i na Ukrainie rozmieszczenie 40 GW wymagałoby do 2030 r. 76 GW energii ze źródeł odnawialnych, co oznacza, że zdolności produkcyjne w tych krajach musiałyby potroić się w ciągu 10 lat ⁽²⁴⁾.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽²²⁾ Włączając Bałkany Zachodnie, Ukrainę i kraje południowego sąsiedztwa.

⁽²³⁾ Użycie tej nazwy nie może być traktowane jako uznanie państwa Palestyna i pozostaje bez uszczerbku dla indywidualnych stanowisk państw członkowskich w tej kwestii.

⁽²⁴⁾ https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2020/May/SDG7Tracking_Energy_Progress_2020.pdf

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do tymczasowego złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty w związku z pandemią COVID-19”

[COM(2020) 818 final – 2020/0358 (COD)]

(2021/C 123/07)

Sprawozdawca generalny: **Thomas KROPP**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 18.1.2021 Rada, 21.1.2021
Podstawa prawna	Art. 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	225/1/4
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. W dniu 16 grudnia 2020 r. Komisja Europejska (KE) przedstawiła wniosek dotyczący nowego rozporządzenia zmieniającego⁽¹⁾ w sprawie tymczasowego złagodzenia zasady „wykorzystaj lub strać” na okres po 27 marca 2021 r. Zasadniczo Komisja zaproponowała ponowne stosowanie zasady „wykorzystaj lub strać”, ale przez ograniczony czas próg wykorzystania przydziałów czasu na start lub lądowanie powinien wynosić 40 % zamiast 80 %. Ponadto zgodnie z wnioskiem KE powinna mieć uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych w celu przedłużenia okresu złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie, zgodnie z szeregiem kryteriów związanych z czasem trwania i intensywnością obecnego kryzysu.

1.2. EKES wyraża uznanie dla KE za jej inicjatywę dotyczącą przedłużenia tymczasowego złagodzenia obowiązujących we Wspólnocie Europejskiej przepisów regulujących przydział czasu na start lub lądowanie, a także popiera propozycję upoważnienia Komisji do dostosowywania progu wykorzystania aż do sezonu zimowego 2024/2025.

1.3. Aby jednak stworzyć prawdziwie elastyczny mechanizm reagowania, wniosek powinien również zawierać zapisy, zgodnie z którymi linie lotnicze byłyby uprawnione do zwrotu pełnej serii czasów na start lub lądowanie, w połączeniu ze zmiennym progiem wykorzystania.

1.4. Przedłużenie obowiązywania tego złagodzenia przepisów jest uzasadnione, ponieważ światowy kryzys gospodarczy, z jakim mamy do czynienia na początku 2021 r., jest gorszy niż przewidywano 12 miesięcy temu, tj. w I kwartale 2020 r. Wbrew oczekiwaniom pandemia COVID-19 nie została jeszcze opanowana. W rzeczywistości druga fala gwałtownego wzrostu liczby zakażeń w drugiej połowie 2020 r. miała jak dotąd jeszcze poważniejsze skutki zdrowotne, społeczne, gospodarcze i finansowe niż pierwsza fala w Europie. Do sektorów gospodarki, które najbardziej ucierpiały z powodu pandemii, należą transport, handel i turystyka. Ponadto w Europie rozprzestrzeniła się obecnie wysoce zakaźna mutacja wirusa. Wielka Brytania wprowadziła niedawno po raz trzeci lockdown, aby powstrzymać „trzecią falę” wirusa.

1.5. EKES wzywa KE i współprawodawców do ponownego rozważenia wniosku Komisji w świetle zaleceń opracowanych przez Światową Radę ds. Przydziałów Czasu na Start lub Lądowanie (World Airline Slot Board, WASB), w skład której wchodzi linie lotnicze, porty lotnicze i koordynatorzy przydziałów czasu na start lub lądowanie i która dnia 20 listopada 2020 r. opublikowała zalecenia dotyczące złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie na letni sezon lotniczy 2021⁽²⁾ (IATA, A4E, ACI-Europe i EUACA popierają zalecenie WASB). W zaleceniach przewiduje się połączenie (i) pełnego zwolnienia ze stosowania zasady „wykorzystaj lub strać” w przypadku pełnych serii

⁽¹⁾ COM/2020/818 final.

⁽²⁾ Zalecenie WASB, *Airport slot alleviation measures for Northern Summer 2021*, <https://www.iata.org/contentassets/4820c05b19f148e2855db91f2a579369/wasb-northern-summer-21-recommendation-for-slot-use-relief.pdf>.

czasów na start lub lądowanie, które są zwracane do puli przed rozpoczęciem danego sezonu, oraz (ii) progę wykorzystania wynoszącego 50 % w przypadku serii czasów na start lub lądowanie zachowywanych przez linie lotnicze. Zalecenia zawierają również określone warunki i postanowienia dotyczące uzasadnionego niewykorzystania czasów na start lub lądowanie w związku z COVID-19.

1.6. EKES uważa, że konieczne jest zachowanie równowagi między potrzebą uniknięcia środków, które negatywnie wpływają na zdolność sektora lotnictwa do odbudowy po obecnym kryzysie, długoterminowym celem linii lotniczych, jakim jest utrzymanie kosztownych przydziałów czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych, a potrzebą zapewnienia odpowiedniego poziomu konkurencji w przypadku takich deficytowych przydziałów czasu.

1.7. Ponadto EKES wyraża ubolewanie w związku z tym, że KE wydaje się koncentrować na środkach łagodzących unijne zasady przydzielania czasu na start lub lądowanie, zapominając o tym, że środki te znajdują odzwierciedlenie w innych częściach świata. Preferowanym rozwiązaniem jest zatem wprowadzanie modyfikacji, które są wykonalne po względem operacyjnym i uzgodnione w skali globalnej – jak ma to miejsce w przypadku zaleceń WASB.

2. Uwagi ogólne

2.1. Rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 ⁽³⁾, które zostało częściowo zmienione rozporządzeniem (WE) nr 793/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾, określa procedury i zasady przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych UE. W art. 10 tego rozporządzenia stwierdzono, że w celu utrzymania przydziałów czasu na start i lądowanie w odnośnym sezonie lotniczym następnego roku przewoźnicy lotniczy muszą wykorzystać co najmniej 80 % swoich przydziałów czasu na start lub lądowanie w danym sezonie lotniczym (stąd zasada „wykorzystaj lub strać”).

2.2. W dniu 30 marca 2020 r. Unia Europejska przyjęła zmianę rozporządzenia w sprawie przydzielania czasu na start lub lądowanie ⁽⁵⁾, aby odstąpić od zasady „wykorzystaj lub strać” w odniesieniu do całego letniego sezonu lotniczego 2020, kończącego się dnia 24 października 2020 r. Zmiana ta upoważniła również KE do przedłużenia okresu objętego tym zwolnieniem do dnia 4 kwietnia 2021 r. W dniu 14 października 2020 r. Komisja przyjęła akt delegowany ⁽⁶⁾ przedłużający okres odstąpienia od zasady „wykorzystaj lub strać” do końca zimowego sezonu lotniczego 2020/2021, tj. do dnia 27 marca 2021 r.

2.3. EKES poparł proponowane zawieszenie unijnych zasad dotyczących przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych w swoim stanowisku przyjętym w dniu 25 marca 2020 r. W sprawozdaniu tym zalecono zadbanie o stabilność planowania dla linii lotniczych oraz możliwość szybkiego i elastycznego reagowania na rozwój sytuacji na rynku bez utraty przydziałów czasu na start lub lądowanie potrzebnych do przywrócenia funkcjonujących sieci.

2.4. Powołując się na potrzebę znalezienia sposobu powrotu do normalnego stosowania zasady „wykorzystaj lub strać”, Komisja zaproponowała, aby od letniego sezonu lotniczego 2021 ponownie obowiązywały wymogi dotyczące wykorzystania przydziałów czasu na start lub lądowanie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie przydzielania czasu na start lub lądowanie, ale by próg wykorzystania wynosił 40 % zamiast 80 %. Ponadto Komisja zyskałaby uprawnienia do dalszego przedłużenia okresu złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start i lądowanie aż do sezonu zimowego 2024/2025 włącznie poprzez dostosowywanie wskaźnika wykorzystania przydziałów w oparciu o szereg wskaźników, takich jak realne i prognozowane dane dotyczące ruchu lotniczego, współczynniki obciążenia i wykorzystanie floty. Wniosek zawiera ponadto pewne warunki dotyczące między innymi wyłączeń w przypadku nowo przydzielonych i wymienionych przydziałów czasu na start lub lądowanie, a także terminu zwrotu przydziałów.

2.5. W dniu 20 listopada 2020 r. WASB, w skład której wchodzi linie lotnicze, porty lotnicze i koordynatorzy przydziałów czasu na start lub lądowanie, ogłosiła, że osiągnęła porozumienie w sprawie zaleceń dotyczących złagodzenia zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie na letni sezon lotniczy 2021 ⁽⁷⁾. IATA, A4E ⁽⁸⁾, ACI-Europe i EUACA popierają zalecenie WASB. W przeciwieństwie do wniosku KE w zaleceniach tych przewiduje się

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 z dnia 18 stycznia 1993 r. w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty (Dz.U. L 14 z 22.1.1993, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 793/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty (Dz.U. L 138 z 30.4.2004, s. 50).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/459 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w sprawie wspólnych zasad przydzielania czasu na start lub lądowanie w portach lotniczych Wspólnoty (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/1477 z dnia 14 października 2020 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do tymczasowego przedłużenia obowiązywania nadzwyczajnych środków w celu zaradzenia skutkom pandemii COVID-19 (Dz.U. L 338 z 15.10.2020, s. 4).

⁽⁷⁾ Zalecenie WASB, *Airport slot alleviation measures for Northern Summer 2021*, <https://www.iata.org/contentassets/4820c05b19f148e2855db91f2a579369/wasb-northern-summer-21-recommendation-for-slot-use-relief.pdf>.

⁽⁸⁾ Ryanair, członek A4E, nie podziela tego stanowiska i osobno przekaże swoje opinie.

połączenie (i) pełnego zwolnienia ze stosowania zasady „wykorzystaj lub strać” w przypadku pełnych serii czasów na start lub lądowanie, które są zwracane do puli wystarczająco wcześniej przed rozpoczęciem danego sezonu, oraz (ii) progu wykorzystania wynoszącego 50 % w przypadku serii czasów na start lub lądowanie zachowywanych przez linie lotnicze. Zalecenia zawierają również określone warunki i postanowienia dotyczące uzasadnionego niewykorzystania czasów na start lub lądowanie w związku z COVID-19.

2.6. EKES popiera utrzymanie złagodzenia unijnej zasady „wykorzystaj lub strać”, która reguluje przydzielanie czasu na start lub lądowanie, w sezonie letnim 2021. Uważa jednak, że wniosek KE, oprócz obniżenia progu wykorzystania przydziałów, powinien uwzględniać możliwość zwrotu całej serii przydziałów czasu na start lub lądowanie. Dla jakości sieci połączeń w średnim i długim okresie będzie bowiem korzystniejsze, jeśli linie lotnicze otrzymają wsparcie w odbudowie finansowej i będą w stanie ponownie ustanowić swoje sieci po przywróceniu ruchu. Ponadto zwolnienia ze stosowania zasady wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie w państwach trzecich są często uwarunkowane wzajemnością, co wskazuje na potrzebę globalnie kompatybilnego podejścia.

2.7. EKES popiera istotę zaleceń WASB opublikowanych w dniu 20 listopada 2020 r., które obejmują możliwość zwrotu przez linie lotnicze całych serii przydziałów czasu na start lub lądowanie w czasie kryzysu. Wydaje się, że KE koncentruje się na środkach łagodzących unijne zasady przydzielania czasu na start lub lądowanie, zapominając o tym, że środki te znajdują odzwierciedlenie we wszystkich pozostałych regionach świata. Preferowanym rozwiązaniem jest zatem wprowadzanie modyfikacji, które są wykonalne po względem operacyjnym i uzgodnione w skali globalnej. Komitet wzywa KE i współprawodawców do rozważenia wniosku Komisji w świetle zaleceń WASB.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. W porównaniu z rokiem ubiegłym⁽⁹⁾ ogółem do dnia 31 grudnia 2020 r. w wyniku pandemii COVID-19 utracono 6,1 miliona lotów, czyli 1,7 miliarda podróży pasażerskich, jeśli chodzi o europejski ruch lotniczy.

3.2. Aby ograniczyć tempo rozprzestrzeniania się wirusa, rządy nałożyły surowe ograniczenia, jeśli chodzi o międzynarodowy ruch lotniczy i mobilność obywateli. Przewoźnicy lotniczy musieli znacznie zredukować przepustowość i uziemić statki powietrzne. W kilku państwach członkowskich UE uziemiono tymczasowo całe linie lotnicze.

3.3. Sytuacja ta nie ulega zmianie również w 2021 r., wywierając dużą presję na rentowność wszystkich zainteresowanych stron z sektora lotnictwa, w szczególności partnerów społecznych, którzy mają uzasadnione obawy co do przyszłości swojego zatrudnienia. Chociaż wynaleziono szczepionkę, która jest podawana w UE od 27 grudnia 2020 r., stan zaszczepienia populacji wystarczający do tego, aby znieść ogólne ograniczenia i środki służące zmniejszeniu liczby zakażeń, zostanie osiągnięty nie wcześniej niż pod koniec 2021 r. lub dopiero w 2022 r.⁽¹⁰⁾ Nic nie wskazuje na to, aby popyt w sezonie letnim 2021 powrócił do poziomu choćby zbliżonego do tego, który odnotowywano w ostatnich latach. Dotychczasowa niepewność pozostanie, a być może nawet będzie jeszcze większa w związku z pojawieniem się nowych, jeszcze bardziej zakaźnych lub powodujących większą śmiertelność wariantów COVID-19. Zgodnie z prognozami branżowymi okres odbudowy faktycznie może potrwać co najmniej do roku 2024 lub 2025⁽¹¹⁾.

3.4. Przydziały czasu na start lub lądowanie są niezbędne do wykonywania lotów do lub z przeciążonych portów lotniczych, a także są ważne dla przewoźników lotniczych, którzy mogą dzięki nim uzyskać dostęp do ograniczonej przepustowości portów lotniczych w celu utrzymania swoich sieci i połączeń zapewnianych klientom. Przewoźnicy przez lata rozwijają swoje sieci i zdobywają niezbędne przydziały czasu na start lub lądowanie dla ruchu wewnątrzeuropejskiego, międzykontynentalnego i dowozowego. Aby utrzymać swoje przydziały czasu w przypadku braku klauzuli neutralizującej zasadę „wykorzystaj lub strać”, przewoźnicy lotniczy byłiby zobowiązani do kontynuowania lotów o niezmiernie niskim współczynniku obciążenia, pogłębiając tym samym straty finansowe i stwarzając niepotrzebne obciążenie dla środowiska.

3.5. Wszystkie środki wdrożone w 2020 r. opierały się na założeniu, że w krótkim, a co najmniej dającym się przewidzieć, czasie pomogą one zapewnić skuteczną kontrolę dalszego rozprzestrzeniania się wirusa. Jak dotąd oczekiwania te nie spełniły się; w rzeczywistości nie można jeszcze przedstawić wiarygodnych prognoz dotyczących procesu wychodzenia z tego bezprecedensowego kryzysu.

⁽⁹⁾ Idem.

⁽¹⁰⁾ Pytania i odpowiedzi: Szczepienia przeciwko COVID-19 w UE, 21 grudnia 2020 r., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/qanda_20_2467.

⁽¹¹⁾ Sprawozdanie z okrągłego stołu ds. lotnictwa dotyczącego odbudowy europejskiego lotnictwa, listopad 2019 r., <https://www.aci-europe.org/downloads/resources/Aviation%20Round%20Table%20DECLARATION%20FINAL%2016.11.2020.pdf>.

3.6. Od marca 2020 r., kiedy to UE wdrożyła pierwotne zwolnienie w związku z pandemią COVID-19, popyt na usługi lotnicze nie uległ trwałej poprawie. Chociaż w miesiącach letnich odnotowano niewielki wzrost natężenia ruchu do - 51 % w porównaniu z rokiem poprzednim, po sezonie letnim 2020 ruch zmniejszył się wraz z nadejściem drugiej fali pandemii i wprowadzeniem przez państwa członkowskie nowych ograniczeń w przemieszczaniu się. W dniu 14 września 2020 r. Eurocontrol w sposób istotny skorygował swoje prognozy w dół. Nawet ten zmieniony scenariusz ruchu okazuje się jednak zbyt optymistyczny. W listopadzie ruch utrzymywał się na poziomie - 62 %, a w grudniu - 60 % w porównaniu z rokiem poprzednim, wbrew temu, co prognozował Eurocontrol, tj. odpowiednio - 58 % i - 54 %. Prognoza przedstawiona przez Eurocontrol na styczeń i luty 2021 r. wynosi odpowiednio - 60 % i - 50 % ⁽¹²⁾.

3.7. W związku z tym, że proces rozprzestrzeniania się wirusa ma charakter ciągły i powtarzający się, oraz z uwagi na surowość środków podjętych przez rządy w celu ograniczenia tego procesu popyt na usługi lotnicze wciąż utrzymuje się na bardzo niskim poziomie, przez co sektor lotnictwa nadal znajduje się pod znaczną, jeśli nie zagrażającą egzystencji presją finansową. Zdaniem EKES-u zwolnienie z ciężaru stosowania zasady „wykorzystaj lub strać” jest zatem uzasadnione i konieczne.

3.8. EKES wyraża uznanie dla zainteresowanych stron – linii lotniczych, portów lotniczych i koordynatorów przydziałów czasu na start lub lądowanie – za wspólne wypracowanie kompromisowego rozwiązania na forum WASB. EKES jest świadomy, że ogólne uregulowanie przydziałów czasu na start lub lądowanie jest dla nich kwestią sporną. W opinii EKES-u zalecenie WASB w odpowiedni sposób odnosi się do ogólnych i szczegółowych celów, do których dąży Komisja, zgodnie z dokumentem roboczym służb Komisji towarzyszącym omawianemu wnioskowi ⁽¹³⁾.

3.9. EKES popiera ogólny cel Komisji, jakim jest wyeliminowanie pewnych niedociągnięć i stawienie czoła wyzwaniom związanym ze zwolnieniem na cały sezon, stymulowanie jakości sieci połączeń, pobudzanie konkurencji i ułatwianie stopniowego odchodzenia od złagodzonych zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie. EKES popiera również szczegółowe cele Komisji, w szczególności zminimalizowanie szkodliwego wpływu na środowisko spowodowanego wykonywaniem lotów o bardzo niskich współczynnikach obciążenia.

3.10. Dodając w art. 10a nowego ust. 2a, Komisja proponuje jedynie, że w odniesieniu do serii czasów na start lub lądowanie przydzielonych na okres od dnia 28 marca 2021 r. do dnia 30 października 2021 r. przewoźnicy lotniczy będą uprawnieni do korzystania z tej samej serii czasów na start lub lądowanie w następnym równoważnym sezonie lotniczym, jeżeli wykorzystali 40 % czasów na start lub lądowanie z tej serii. Oznacza to, że przewoźnicy będą musieli obsługiwać nawet nieopłacalne loty o niezwykle niskim współczynniku obciążenia w celu osiągnięcia wskaźnika wykorzystania co najmniej 40 %, zamiast mieć możliwość zwrotu takich przydziałów czasu bez ryzyka ich utraty. Zachęcanie linii lotniczych do wykonywania lotów niemal pustymi samolotami nie jest zgodne z deklarowanym przez Komisję celem zminimalizowania szkodliwego wpływu na środowisko. Można by temu zaradzić, gdyby linie lotnicze miały możliwość zwrócenia pełnych serii przydziałów czasu na start lub lądowanie, w przypadku których wiedzą, że zapotrzebowanie będzie niskie (np. w dni o słabym natężeniu ruchu lub poza okresami szczytu).

3.11. Podobnie wniosek KE nie służy osiągnięciu deklarowanego przez nią celu, jakim jest zapewnienie wydajnych operacji lotniczych i efektywnego wykorzystania przepustowości portów lotniczych. Brak zezwolenia na zwrot pełnych serii przydziałów czasu na start lub lądowanie sprawia, że linie lotnicze nie mają zachęty do wcześniejszego zwracania przydziałów czasu na start lub lądowanie, co pozwoliłoby na zoptymalizowanie procesu realokacji przydziałów i planowania dla portów lotniczych, linii lotniczych i konsumentów. Możliwość zwrotu pełnych serii przydziałów czasu na start lub lądowanie umożliwia portom lotniczym lepsze dostosowanie własnych operacji. Przede wszystkim w wyniku takiego zwrotu przydziały czasu na start lub lądowanie zostają udostępnione do realokacji i doraźnego wykorzystania, na przykład na potrzeby lotów towarowych, w zależności od zmian popytu. Proponowane dodanie w art. 10a rozporządzenia nowego ust. 7, w którym przewiduje się trzytygodniowy termin na zwrot przydziałów czasu na start lub lądowanie, nie może mieć podobnego skutku ⁽¹⁴⁾. Zamiast tego istnieje niebezpieczeństwo, że niższy próg wykorzystania sam w sobie może doprowadzić do znacznego rozdrobnienia rozkładów lotów ze szkodą dla niewielu pozostałych klientów.

3.12. Chociaż EKES popiera ogólne cele Komisji, jakimi są wspieranie jakości sieci połączeń, pobudzanie konkurencji i ułatwianie stopniowego odchodzenia od złagodzonych zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie, uważa, że konieczne jest zachowanie perspektywy bardziej długoterminowej. Dla jakości sieci połączeń i konkurencji (zwłaszcza z przewoźnikami spoza UE) w perspektywie średnio- i długoterminowej najlepsze jest zapewnienie przedsiębiorstwom, które w innych warunkach byłyby rentowne, przetrwania obecnego kryzysu bez utraty aktywów, które będą im potrzebne po przywróceniu ruchu. Jednocześnie regulacje nie mogą stanowić nadmiernej ochrony, aby

⁽¹²⁾ Eurocontrol, *Think Paper #8: What COVID-19 did to European Aviation in 2020, and Outlook 2021*, 1 stycznia 2021 r. <https://www.eurocontrol.int/publication/what-covid19-did-european-aviation-2020-outlook-2021>

⁽¹³⁾ SWD/2020/341 final.

⁽¹⁴⁾ Ponadto ten konkretny przepis jest nieskuteczny, ponieważ jego nieprzestrzeganie nie wiąże się z żadnymi konsekwencjami. Przydział czasu na start lub lądowanie w następnym sezonie zależy od tego, czy linie lotnicze osiągną wyznaczony próg, niezależnie od tego, czy zwróciły przydziały czasu na start lub lądowanie w ciągu trzech tygodni, czy nie.

uniknąć samozadowolenia i chronić konkurencję. Zważywszy na niepewność co do kształtowania się popytu w sezonie letnim i poczynione przez Komisję założenie dotyczące natężenia ruchu na poziomie 50 % w porównaniu z rokiem 2019 ⁽¹⁵⁾, EKES uważa, że jest zbyt wcześnie, aby ponownie stosować wymogi dotyczące wykorzystania przydziałów czasu na start lub lądowanie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie przydzielania czasu na start lub lądowanie, nawet jeśli próg wykorzystania miałby wynosić 40 %. Jednocześnie utrzymanie pełnego zwolnienia nie pozwoliłoby sprostać wyzwaniom ani osiągnąć celów prawidłowo określonych przez Komisję. EKES jest zdania, że zalecenie WASB, które łączy skutki łagodzące uzyskiwane w wyniku pełnego zwolnienia z kontrolnymi skutkami ustanowienia określonego progu, stanowi solidną podstawę, która może stanowić punkt wyjścia, jeśli chodzi o powrót do normalnego stosowania wymogów dotyczących wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie.

3.13. Zaproponowany w art. 10a ust. 4 akt delegowany powinien uprawniać Komisję nie tylko do zmiany wartości procentowych, o których mowa w art. 10 ust. 2a, lecz także do rozszerzenia możliwości zwrotu pełnych serii przydziałów czasu na start lub lądowanie na początku odnośnego sezonu. Chociaż zgodnie z wnioskiem Komisji dopuszcza się pełne zwolnienie z wymogu wykorzystania czasu na start lub lądowanie (tj. 0 %), nie przewidziano w nim możliwości połączenia tych dwóch elementów. Tylko takie rozwiązanie będzie stanowić prawdziwie elastyczny mechanizm reagowania.

3.14. Koordynacja przydziałów czasu na start lub lądowanie to kwestia o wymiarze globalnym. Rozporządzenie UE w sprawie przydzielania czasu na start lub lądowanie musi być zatem zgodne z przepisami państw trzecich, które często wymagają wzajemności. W przypadku pełnego zwolnienia nie stanowi to problemu, ponieważ w ten sposób w możliwie największym stopniu zapewnia się złagodzenie warunków wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie. Prawdopodobnie również zalecenie WASB uzyska globalne uznanie ⁽¹⁶⁾.

3.15. EKES jest zdania, że w interesie odporności i inteligentnych regulacji należy rozważyć wprowadzenie przepisów, które umożliwią złagodzenie zasad wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie zgodnie z rozporządzeniem (EWG) nr 95/93 nie tylko w przypadkach związanych z COVID-19, lecz także w razie przyszłych wydarzeń, które będą miały znaczący wpływ na sektor lotnictwa. Obecna sytuacja nie jest pierwszą, w której konieczne były zmiany w rozporządzeniu (EWG) nr 95/93 w odniesieniu do zasady wykorzystywania przydziałów czasu na start lub lądowanie. Zmiany takie wprowadzono również:

- w 2002 r. w następstwie ataków terrorystycznych z 11 września (rozporządzenie (WE) nr 894/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁷⁾),
- w 2003 r. w następstwie wybuchu epidemii SARS (rozporządzenie (WE) nr 1554/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁸⁾),
- w 2009 r. w czasie światowego kryzysu finansowego (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 545/2009 ⁽¹⁹⁾).

Takie uzgodnienia powinny stwarzać możliwość szybkiego reagowania, bez potrzeby dodatkowych regulacji, oraz umożliwiać elastyczną reakcję, poczynawszy od pełnych zwolnień i dostosowanych progów wykorzystania po połączenie wcześniejszych zwrotów przydziałów czasu na start lub lądowanie i progów wykorzystania, zgodnie z propozycją WASB na sezon letni 2021.

3.16. EKES potwierdza chęć wniesienia wkładu w dalsze dyskusje na temat najlepszego sposobu przywrócenia rentowności i konkurencyjności europejskiego sektora lotnictwa. Takie podejście powinno być kompleksowe i obejmować dyskusje ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w szczególności z partnerami społecznymi, którzy w dotkliwy sposób odczuwają skutki kryzysu związanego z COVID-19. Tego rodzaju wszechstronne podejście powinno obejmować przegląd wszelkich uregulowań lub środków, które nakładają nadmierne obciążenia na sektor lotnictwa.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁵⁾ Zob. przypis 7, motyw 11.

⁽¹⁶⁾ W momencie sporządzania niniejszego sprawozdania Nowa Zelandia, Malezja i Kanada (Vancouver) przyjęły już propozycję WASB na sezon letni 2021. Brazylia przedłużyła dotychczasowe zawieszenie wymogu slotowego na sezon zimowy 2020/2021. Federalna Administracja Lotnictwa Cywilnego w Stanach Zjednoczonych rozpoczęła konsultacje dotyczące (wyłącznie) tych dwóch opcji: przedłużenia istniejącego (pełnego) zwolnienia i propozycji WASB.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. L 142 z 31.5.2002, s. 3.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 221 z 4.9.2003, s. 1.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 167 z 29.6.2009, s. 24.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0. Zaktualizowany plan działania na rzecz zrównoważonej, odpornej i konkurencyjnej niebieskiej gospodarki w regionie Oceanu Atlantyckiego Unii Europejskiej«”

[COM(2020) 329]

(2021/C 123/08)

Sprawozdawca: **Carlos Manuel TRINDADE**

Wniosek o konsultację	Komisja, 23.9.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.1.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	257/0/7
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES zgadza się z oceną Komisji, zgodnie z którą atlantycki obszar morski podlegający jurysdykcji państw członkowskich UE jest kluczowym czynnikiem rozwoju gospodarczego i społecznego tych państw i całej UE. Zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi przedstawionymi w komunikacie Komisji niebieska gospodarka w rejonie Oceanu Atlantyckiego wygenerowała w 2017 r. wartość dodaną brutto w wysokości 73,4 mld EUR i pozwoliła stworzyć 1,29 mln miejsc pracy ⁽¹⁾.

1.2. EKES podkreśla również, że na szczeblu UE i ONZ uznaje się – w odniesieniu do zrównoważenia środowiskowego – kluczową rolę oceanów w dekarbonizacji, produkcji tlenu, zapewnianiu żywności dla ludzi oraz przeciwdziałaniu zmianie klimatu i zakwaszeniu.

1.3. W kontekście kryzysu związanego z COVID-19 rozpoznaje się coraz większe znaczenie niebieskiej gospodarki dla ożywienia gospodarczego w Europie oraz ochrony i tworzenia miejsc pracy.

1.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje stworzenie planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0, gdyż przyczyni się on do ożywienia gospodarczego, utrzymania i tworzenia miejsc pracy, a jednocześnie pomoże lepiej chronić ekosystemy przybrzeżne i morskie oraz wniesie wkład w łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej.

1.5. Powiązanie planu działania 2.0 z zasadami Europejskiego Zielonego Ładu uwypukla kluczową rolę niebieskiej gospodarki w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju.

1.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje również podejście Komisji Europejskiej do Oceanu Atlantyckiego, które obejmuje następujące elementy: rolę portów w zrównoważonym rozwoju turystyki przybrzeżnej, w dziedzinie akwakultury, w odniesieniu do przemysłu stoczniowego, w sektorze energii z morskich źródeł odnawialnych oraz innowacji; rozwój niebieskich umiejętności poprzez położenie nacisku na wysokiej jakości wiedzę na temat oceanów; rolę energii z morskich źródeł odnawialnych jako narzędzia transformacji energetycznej; oraz zaangażowanie na rzecz zdrowych oceanów i odpornych wybrzeży.

1.7. EKES proponuje jednak bardziej kompleksową wizję umożliwiającą projekty pozwalające na naturalną interakcję między obszarami odpowiadającymi poszczególnym filarom.

⁽¹⁾ Opóźnienie w statystykach utrudnia nakreślenie polityk europejskich dostosowanych do realiów państw członkowskich i negatywnie wpływa na ich monitorowanie. Zdaniem EKES-u w tej dziedzinie należy podjąć zdecydowane zobowiązanie.

1.8. Komitet zaleca również położenie nacisku na planowanie przestrzenne obszarów morskich i zarządzanie nimi, ponieważ bez odpowiednio zorganizowanej przestrzeni morskiej trudno będzie zapewnić zrównoważony rozwój niebieskiej gospodarki zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska, jak i inwestycji w projekty. EKES uważa, że właściwe planowanie przestrzenne obszarów morskich (PPOM) sprzyja zrównoważonemu wzrostowi gospodarki morskiej i wykorzystywaniu zasobów morskich poprzez lepsze zarządzanie konfliktami między poszczególnymi rodzajami działalności i większą synergię między różnymi rodzajami działalności morskiej zgodnie z rezolucją przyjętą przez Parlament Europejski 15 stycznia 2020 r. w celu nadania Europejskiemu Zielonemu Ładowi niebieskiego wymiaru.

1.9. Ponieważ basen Oceanu Atlantyckiego ma kilka wybrzeży, a ocean nie ma granic, EKES sądzi, że plan działania powinien zawierać ogólne wytyczne dotyczące partnerstw w kontekście transatlantyckim, mimo że rozwój niebieskiej gospodarki ma na celu promowanie projektów w przestrzeni morskiej pod zwierzchnictwem państw nadbrzeżnych UE.

1.10. EKES negatywnie ocenia brak celów i środków związanych z rybołówstwem i turystyką i zaleca, by Komisja przywiązywała większą wagę do tych działań w swoim planie działania.

1.11. EKES ubolewa również, iż Komisja nie określiła konkretnych środków i celów dla archipelagów, ponieważ są to regiony najbardziej oddalone, w których znaczenie gospodarki morskiej jest jeszcze większe niż w pozostałej części regionu atlantyckiego. W związku z tym zaleca Komisji uwzględnienie takich środków w planie.

1.12. Jeśli chodzi o partnerstwa między państwami członkowskimi i na szczeblu międzynarodowym, zdaniem EKES-u należy jasno określić cele i zasady. Komitet uważa, że oprócz przepisów między państwami członkowskimi należy położyć szczególny nacisk na ramy partnerstwa z europejskimi państwami trzecimi, Zjednoczonym Królestwem, Norwegią i Islandią. Uważa, że zwłaszcza w przypadku Zjednoczonego Królestwa należy zwrócić szczególną uwagę na środki, które pozwolą zapobiec utracie informacji lub które utrudniają współpracę.

1.13. W odniesieniu do finansowania EKES uważa, że w dokumencie strategicznym takim jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego oprócz zwykłego wykazu źródeł finansowania należy również określić ogólne wytyczne dotyczące zatwierdzania projektów.

1.14. EKES proponuje, by przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu rozważać takie elementy jak innowacje, badania naukowe, zrównoważoność ekologiczna, wkład w rozwój społeczny i lokalizacja na właściwie zagospodarowanym obszarze morskim, zgodnie z matrycą zawierającą dobrze zdefiniowane wskaźniki.

1.15. EKES zdecydowanie zaleca ustanowienie specjalnej linii finansowania projektów opracowanych w ramach planu działania 2.0, tak jak ma to miejsce w przypadku innych sektorów działalności korzystających z europejskich środków publicznych. W przeciwnym razie istnieje ryzyko przeniesienia ich do systemów finansowania, w których nie stanowią one trzonu programów.

1.16. EKES jest zdania, że uwzględnienie zawartych w omawianej opinii zaleceń dotyczących oceny i finansowania projektów oraz ich monitorowania i działań następczych przyczyni się do poprawy jakości i skali wyników społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które mają zostać osiągnięte dzięki realizacji planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0.

1.17. EKES uważa ponadto, że zalecenia sformułowane w swoich wcześniejszych opiniach zwiększają szansę powodzenia we wdrażaniu planu, zwłaszcza jeśli chodzi o utworzenie makroregionu atlantyckiego i ożywienie Forum Atlantyckiego.

2. Kontekst opinii

2.1. Strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego ⁽²⁾ została przyjęta w 2011 r. w celu wspierania zrównoważonego rozwoju niebieskiej gospodarki w państwach członkowskich UE leżących na wybrzeżach Atlantyku. Z myślą o wdrożeniu tej strategii Komisja Europejska przedstawiła w 2013 r. plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego ⁽³⁾.

⁽²⁾ COM(2011) 782 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>.

⁽³⁾ COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52013DC0279>.

2.2. EKES przeanalizował każdy z tych instrumentów i wydał dwie opinie zawierające odpowiednie wnioski i zalecenia⁽⁴⁾, z których część ma strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego Europy, np. propozycja utworzenia makroregionu atlantyckiego na wzór regionu Morza Bałtyckiego i regionu Dunaju. Wnioski te są nadal aktualne i istotne.

2.3. Od tego czasu określono szereg strategii sektorowych, które wpłynęły na zdolność do realizacji celów strategii morskiej na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego i na urzeczywistnienie jej planu działania: m.in. Europejski Zielony Ład⁽⁵⁾ przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2019 r.; nowa unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030⁽⁶⁾ oraz strategia „od pola do stołu”⁽⁷⁾.

2.4. W świetle tych wydarzeń oraz w celu zareagowania na bezprecedensowy kryzys społeczno-gospodarczy wywołany pandemią COVID-19 Komisja Europejska uważa za konieczne uaktualnienie priorytetów współpracy regionalnej i nadanie nowego impulsu zrównoważonej gospodarce morskiej zdolnej do generowania zatrudnienia.

2.5. W tym kontekście Komisja przyjęła środki mające na celu naprawę szkód społecznych i gospodarczych, ożywienie gospodarki w Europie oraz ochronę i tworzenie miejsc pracy, a także przedstawiła nowe narzędzie służące odbudowie Next Generation EU⁽⁸⁾.

2.6. EKES podkreśla, że wysiłki UE koncentrują się na koncepcji zrównoważonego rozwoju w celu uczynienia Europy do 2050 r. pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu.

2.7. Nowe strategie sektorowe ukazują centralną rolę niebieskiej gospodarki jako siły napędowej zrównoważonego rozwoju UE i planety oraz dla łagodzenia skutków zmiany klimatu.

2.8. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0” obejmuje zaktualizowany plan działania na rzecz zrównoważonej, odpornej i konkurencyjnej niebieskiej gospodarki w regionie Oceanu Atlantyckiego Unii Europejskiej⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾.

2.9. Ponadto Komisja informuje, że zmieniony plan działania opiera się na ocenie śródkresowej⁽¹¹⁾ poprzedniego planu działania oraz na konsultacjach z zainteresowanymi stronami i państwami członkowskimi rejonu Oceanu Atlantyckiego. Ocena ta wykazała, że w wyniku poprzedniego planu powstało ponad 1200 projektów morskich, a inwestycje – głównie ze środków UE – wyniosły ok. 6 mld EUR.

2.10. EKES z zainteresowaniem odnotowuje, że jednym z wniosków z tej oceny była potrzeba „wprowadzenia ulepszeń dotyczących tematycznego ukierunkowania planu i struktury zarządzania nim oraz opracowania ram monitorowania”⁽¹²⁾, o co Komitet wnioskował we wspomnianych wyżej opiniach.

3. Nowe podejście do strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego – plan działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0

3.1. Komisja Europejska uznaje za główny cel planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego 2.0 wzrost i uwolnienie potencjału niebieskiej gospodarki w obszarze Oceanu Atlantyckiego, mając na uwadze duży potencjał tworzenia miejsc pracy w społecznościach przybrzeżnych, przy jednoczesnej ochronie ekosystemów morskich oraz wniesieniu wkładu w łagodzenie skutków zmiany klimatu zgodnie z globalnymi zobowiązaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju i priorytetami politycznymi na lata 2019–2024, zwłaszcza Europejskim Zielonym Ładem.

3.2. Plan działania 2.0 składa się z czterech filarów tematycznych i dąży do osiągnięcia siedmiu celów poprzez konkretne działania mobilizujące wszystkie zainteresowane strony z regionu Oceanu Atlantyckiego.

3.3. **Filar I** dotyczy promowania portów atlantyckich jako bram i ośrodków niebieskiej gospodarki.

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie strategii morskiej na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego (Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 24) i opinia EKES-u w sprawie planu działania na rzecz strategii morskiej w obszarze Oceanu Atlantyckiego (Dz.U. C 341 z 21.11.2013, s. 77).

⁽⁵⁾ COM(2019) 640 final.

⁽⁶⁾ COM(2020) 380 final.

⁽⁷⁾ COM(2020) 381 final.

⁽⁸⁾ COM(2020) 456 final.

⁽⁹⁾ COM(2020) 329 final.

⁽¹⁰⁾ SWD(2020) 140 final.

⁽¹¹⁾ SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf.

⁽¹²⁾ Tamże.

3.3.1. W tym filarze zakłada się, że porty i operatorzy portów odgrywają ważną rolę w zrównoważonym rozwoju centralnej działalności niebieskiej gospodarki, do której należą turystyka przybrzeżna, akwakultura, przemysł stoczniowy oraz rozwijające się gałęzie przemysłu takie jak sektor energii z morskich źródeł odnawialnych. Porty mogą pełnić ważną funkcję katalizatorów innowacji w tych i innych dziedzinach niebieskiej działalności.

3.3.2. Przyjmuje się, że porty, współpracując ze sobą, będą w stanie zmobilizować środki finansowe na inteligentną infrastrukturę i przyczynić się do obniżenia emisyjności źródeł morskich.

3.3.3. W planie stwierdzono, że poprzez konkretne działania należy osiągnąć dwa cele szczegółowe: „porty jako bramy dla handlu w obrębie Atlantyku” i „porty jako katalizatory działalności gospodarczej”.

3.4. **Filar II** koncentruje się na stworzeniu odpowiedniego zestawu przyszłościowych niebieskich umiejętności oraz wiedzy na temat oceanów jako sposobu na przyciągnięcie młodych talentów do niebieskiej gospodarki oraz zwiększenia konkurencyjności.

3.4.1. Istotą tego filaru jest potrzeba zapewnienia lepiej wykształconych i lepiej poinformowanych pokoleń.

3.4.2. W tym celu plan działania 2.0 określa jako cele szczegółowe dla tego filaru „edukację o wysokiej jakości, szkolenie i uczenie się przez całe życie” oraz „wiedzę na temat oceanów”.

3.5. **Filar III** koncentruje się na energii z morskich źródeł odnawialnych jako głównym elemencie przechodzenia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

3.5.1. W komunikacie stwierdzono, że unijny obszar Oceanu Atlantyckiego jest liderem oraz polem badawczym rozwoju nowych morskich odnawialnych źródeł energii oraz że w celu „osiągnięcia kolejnego etapu rozwoju, mianowicie dojrzałości komercyjnej udanych prototypów, najważniejsze jest utrzymanie wiodącej pozycji technologicznej, zatrzymanie talentów oraz zapewnianie czystej energii po przystępnej cenie przy jednoczesnym uwzględnieniu potencjalnych skutków dla środowiska morskiego oraz sposobu ich łagodzenia”.

3.5.2. Plan działania 2.0 stanowi, że poprzez określone konkretne działania osiągnięty ma zostać cel szczegółowy dotyczący „promowania neutralności emisyjnej dzięki energii z morskich źródeł odnawialnych”.

3.6. **Filar IV** jest ukierunkowany na zdrowe oceany i odporne wybrzeża.

3.6.1. Wybrzeże Atlantyku w UE jest obszarem szczególnie narażonym ze względu na dużą intensywność działalności człowieka.

3.6.2. Sytuację pogarszają negatywne skutki intensywnych burz, powodzi, erozji oraz ciągłego i coraz szybszego podnoszenia się poziomu mórz, które nasilają się w wyniku zmiany klimatu powodującej wzrost ekstremalnych zjawisk pogodowych.

3.6.3. Hałas i zanieczyszczenie mórz, zwłaszcza tworzywami sztucznymi, osiągają bardzo wysokie poziomy, osłabiając kapitał naturalny i działalność gospodarczą.

3.6.4. W planie działania wskazano, jako zasady przewodnie korzystne dla rozwoju i zatrudnienia, na potrzebę przyjęcia środków zarządzania ryzykiem klimatycznym i dostosowania się do niego, jak również środków wspierania gospodarki o obiegu zamkniętym, strategii „zero zanieczyszczeń”, efektywności energetycznej i ochrony różnorodności biologicznej.

3.6.5. W ramach tego podejścia w planie działania 2.0 jako cele szczegółowe tego filaru wskazano „większą odporność wybrzeży” oraz „walkę z zanieczyszczeniem morza”.

3.7. W odniesieniu do **zarządzania planem działania** ustanawia się środki w zakresie zarządzania, wdrażania i sprawozdawczości oraz uruchamiania środków i finansowania.

3.7.1. Jeśli chodzi o **koordynację**, istnieją dwa poziomy: koordynacja polityczna, za którą odpowiadają ministrowie odpowiedzialni za gospodarkę morską wyznaczeni przez państwa w rejonie Oceanu Atlantyckiego, oraz koordynacja regionalna zapewniana przez komitet ds. strategii na rzecz Atlantyku, w którym mogą uczestniczyć przedstawiciele regionów przybrzeżnych lub inne osoby.

3.7.2. W odniesieniu do **wdrażania i sprawozdawczości** ustanawia się zasady mające na celu wyjaśnienie procedur.

3.7.2.1. Przedstawiono zestaw warunków wstępnych dla realizacji planu działania oraz dla mechanizmu monitorowania i udzielania informacji zarówno dla podmiotów publicznych, jak i prywatnych, a także podkreślono wspólną odpowiedzialność UE i zaangażowanych państw członkowskich.

3.7.2.2. Celem mechanizmu monitorowania i oceny jest śledzenie i szacowanie postępów w realizacji planu, co pozwoli na dokonywanie ewentualnych zmian w planie działania w przyszłości.

3.7.3. W odniesieniu do **uruchamiania środków oraz finansowania** poczyniono szereg uwag, na które należy zwrócić uwagę.

3.7.3.1. W budżecie UE nie przydzielono żadnych środków na realizację planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego. Wdrożenie planu będzie zależeć głównie od środków i instrumentów finansowania możliwych do uruchomienia na szczeblu krajowym i unijnym.

3.7.3.2. Wymieniono środki, programy i mechanizmy, z których mogą korzystać państwa członkowskie UE i regiony przybrzeżne.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES docenia przedstawienie przez Komisję zaktualizowanego planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego uwzględniającego różne niedawno przyjęte europejskie strategie sektorowe.

4.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja uwzględniła w zmienionym planie uwagi i zalecenia sformułowane przez Komitet w opiniach w sprawie strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego i poprzedniego planu działania, zwłaszcza w odniesieniu do ukierunkowania tematycznego, struktury zarządzania i ram monitorowania.

4.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje bardziej ustrukturyzowane podejście zawarte w planie działania 2.0 i korzystanie z podejścia tematycznego do określania działań, które należy wdrożyć, w wyniku śródkresowej oceny konsultacji oddolnych.

4.4. EKES podkreśla, że obszary tematyczne są zgodne z europejskimi celami w zakresie zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do rozbudowy działalności w ramach niebieskiej gospodarki, tworzenia miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji i zapewniania wiedzy na temat oceanów, promowania dekarbonizacji i przejścia na czystą energię oraz odbudowy i ochrony kapitału naturalnego i ekosystemów przybrzeżnych.

4.5. EKES zaleca, by w odniesieniu do tworzenia niebieskich umiejętności wprowadzić środki mające na celu lepsze wykorzystanie doświadczenia zawodowego przy określaniu programów nauczania zawodów związanych z morzem.

4.6. Niemniej EKES negatywnie ocenia brak celów i środków związanych z rybołówstwem i turystyką, ponieważ są to dwa rodzaje działalności niebieskiej gospodarki, które w największym stopniu przyczyniają się do wzrostu wartości dodanej brutto i tworzenia miejsc pracy, także ze względu na ich wpływ na ekosystem morski na obszarach bezpośrednio należących do regionu atlantyckiego. Zaleca Komisji większe uwypuklenie w planie działania tych rodzajów działalności w celu zaradzenia temu brakowi.

4.7. EKES ubolewa również, iż Komisja nie określiła konkretnych środków i celów dla archipelagów, ponieważ są to regiony najbardziej oddalone, w których znaczenie gospodarki morskiej jest jeszcze większe niż w pozostałej części regionu atlantyckiego. W związku z tym zaleca Komisji uwzględnienie takich środków i celów w planie.

4.8. Komitet podkreśla wzrost jakości i przejrzystości wynikający z wprowadzenia ram monitorowania, które umożliwią dostosowanie przyszłych zmian planu w świetle rzeczywistej realizacji i stopnia, w jakim cele zostały osiągnięte.

4.9. EKES ubolewa nad tym, że Komisja nie uwzględniła zaleceń zawartych we wcześniejszych opiniach Komitetu dotyczących rozwoju makroregionu atlantyckiego na wzór regionu Dunaju i regionu Morza Bałtyckiego, a także kontynuowania Forum Atlantyckiego.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. Komitet uznaje za konieczne zbadanie zgodności planu działania 2.0 z europejską **strategią morską: zintegrowaną polityką morską Unii Europejskiej** (PMI) ⁽¹³⁾.

5.2. Zintegrowana polityka morska stanowi ramy polityczne mające na celu promowanie zrównoważonego rozwoju wszystkich rodzajów działalności morskiej i działalności regionów przybrzeżnych poprzez poprawę koordynacji polityk dotyczących oceanów, mórz, wysp, regionów przybrzeżnych i najbardziej oddalonych oraz sektorów gospodarki morskiej, a także poprzez opracowanie instrumentów przekrojowych.

5.3. Główne cele i odnośne obszary działań PMI to: poprawa zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów; stworzenie bazy wiedzy i innowacji na potrzeby polityki morskiej; poprawa jakości życia w regionach przybrzeżnych; promowanie przywództwa UE w dziedzinie międzynarodowych spraw morskich dzięki ściślejszej współpracy w zakresie międzynarodowego zarządzania oceanami oraz – na szczeblu europejskim – poprzez europejską politykę sąsiedztwa; zwiększenie widoczności morskiego wymiaru Europy.

5.4. PMI obejmuje następujące zbieżne obszary polityki: niebieski wzrost ⁽¹⁴⁾, wiedza i dane na temat środowiska morskiego ⁽¹⁵⁾, planowanie przestrzenne obszarów morskich i zintegrowany nadzór morski.

5.5. EKES zaleca, by informacje, dane i wiedza opracowane w tym kontekście były swobodnie dostępne i bezpłatne dla organizacji, instytucji nauki i edukacji oraz projektów związanych z morzem, niemniej z zachowaniem kryteriów poufności lub zastrzeżenia w stosownych przypadkach. W tym kontekście zaleca większą koordynację między różnymi organami monitorującymi w regionie atlantyckim w celu stworzenia wydajnych, dostępnych i interoperacyjnych baz danych.

5.6. EKES uważa, że dokument strategiczny taki jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego musi być jasny i zwięzły w odniesieniu do celów i sposobu ich realizacji. W związku z tym zaleca dalsze rozwinięcie tego dokumentu w odniesieniu do kwestii, które wydają się kluczowe dla tego rodzaju dokumentu strategicznego.

5.7. EKES uważa, że plan działania 2.0 kładzie silny nacisk na niebieską gospodarkę i wiedzę, co jest pozytywnym aspektem. Zaleca się jednak zwrócenie należytej uwagi na znaczenie planowania przestrzennego obszarów morskich i zarządzania nimi oraz partnerstw międzynarodowych.

5.8. W odniesieniu do **planowania przestrzennego obszarów morskich i zarządzania nimi** zwiększenie oddziaływania człowieka na oceany, wraz z szybkim wzrostem popytu i konkurencją o przestrzeń morską do różnych celów takich jak działalność połowowa, morskie instalacje energii odnawialnej i ochrona ekosystemu uwypukliły pilną potrzebę zintegrowanego zarządzania oceanami i ustanowienia ram planowania przestrzennego obszarów morskich ⁽¹⁶⁾.

5.8.1. EKES uważa, że właściwe planowanie przestrzenne obszarów morskich (PPOM) sprzyja zrównoważonemu wzrostowi gospodarki morskiej i wykorzystywaniu zasobów morskich poprzez lepsze zarządzanie konfliktami i większą synergię między różnymi rodzajami działalności morskiej, zgodnie z rezolucją przyjętą przez Parlament Europejski 15 stycznia 2020 r. w celu nadania Europejskiemu Zielonemu Ładowi niebieskiego wymiaru.

5.8.2. Stworzenie wspólnych europejskich ram PPOM przynosi szereg korzyści: pomaga ograniczyć konflikty między sektorami i tworzy synergie między różnymi działaniami; zachęca do inwestycji poprzez zapewnienie przewidywalności, przejrzystości i jasnych zasad; zwiększa współpracę transgraniczną między państwami członkowskimi w celu rozwoju sieci i platform produkcji energii, szlaków morskich, rurociągów, podmorskich kabli i innych działań, a także w celu rozwijania spójnych sieci obszarów chronionych; chroni środowisko poprzez wczesne rozpoznanie wpływu i możliwości wielorakiego wykorzystania przestrzeni.

5.8.3. Promowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, poprawa PPOM poprzez dotrzymanie terminu jego opracowania, wyznaczonego na 2021 r., a także koordynacja między poszczególnymi państwami członkowskimi przyczyniają się do realizacji wszystkich celów strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego i zintegrowanej polityki morskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju środowiskowego, społecznego i gospodarczego.

⁽¹³⁾ COM(2007) 575.

⁽¹⁴⁾ COM(2012) 494; COM(2014) 254; COM(2008) 768; COM(2013) 229; COM(2014) 008; COM(2014) 086; strategiczny plan działania „Budowa energii mórz i oceanów dla Europy”.

⁽¹⁵⁾ Plan działania dotyczący strategii „Wiedza o morzu 2020” (SWD(2014) 0149).

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 135).

5.8.4. W tym kontekście EKES jest zdania, że w planie działania 2.0 dotyczącym strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego należy uwzględnić tę kwestię, bez której trudno byłoby zapewnić zrównoważony rozwój niebieskiej gospodarki zarówno z perspektywy ekologicznej i społecznej, jak i z punktu widzenia inwestycji w projekty.

5.8.5. Komitet zaleca, by w planie działania 2.0 położono większy nacisk na znaczenie planowania przestrzennego obszarów morskich dla rozwoju niebieskiej gospodarki, w szczególności w odniesieniu do filarów I, II i IV.

5.8.6. EKES zaleca również, by przewidywane monitorowanie i ocena były przeprowadzane w kontekście PPOM zgodnie z odpowiednimi wskaźnikami, a wstępnym warunkiem przy dostępie do finansowania musi być istnienie projektów zlokalizowanych na odpowiednio zagospodarowanym obszarze morskim.

5.9. Jeśli chodzi o **partnerstwa między państwami członkowskimi i na szczeblu międzynarodowym**, zdaniem EKES-u należy jasno określić cele i zasady.

5.9.1. Basen Oceanu Atlantyckiego ma kilka wybrzeży, a ocean nie ma granic, w związku z czym EKES uważa, że partnerstwa społeczne, środowiskowe i gospodarcze, a także w ramach innowacji i badań naukowych, należy rozpatrywać w ramach czterech filarów planu działania 2.0.

5.9.2. Komitet uważa, że oprócz przepisów między państwami członkowskimi należy położyć szczególny nacisk na ramy partnerstwa z europejskimi państwami trzecimi, Zjednoczonym Królestwem, Norwegią i Islandią. Uważa, że zwłaszcza w przypadku Zjednoczonego Królestwa należy zwrócić szczególną uwagę na środki, które pozwolą zapobiec utracie informacji lub które utrudniają współpracę.

5.9.3. EKES zaleca, by – mimo że rozwój niebieskiej gospodarki ma na celu promowanie projektów w przestrzeni morskiej pod zwierzchnictwem państw nadbrzeżnych UE – plan działania dotyczący strategii morskiej na rzecz Oceanu Atlantyckiego zawierał ogólne wytyczne dla partnerstw transatlantyckich zarówno w zakresie tworzenia partnerstw z państwami przybrzeżnymi na atlantyckich wybrzeżach Ameryk, jak i z krajami afrykańskimi ⁽¹⁷⁾.

5.10. W odniesieniu do **uruchamiania środków i finansowania** EKES zaleca, by plan działania 2.0 jasno i jednoznacznie określał źródła finansowania, zasady przyznawania środków oraz sposób monitorowania i oceny wyników projektów.

5.10.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że – jak stwierdzono w komunikacie Komisji Europejskiej – pomyślnie wdrożenie intencji planu działania będzie wymagało połączenia inwestycji publicznych z budżetów krajowych i unijnych z funduszami prywatnymi.

5.10.2. W tym celu przedstawiono wykaz funduszy i programów dostępnych dla państw członkowskich i ich regionów przybrzeżnych. EKES zaleca, by wykaz ten był wyczerpujący i obejmował inne mechanizmy finansowania, takie jak mechanizm grantów EOG ⁽¹⁸⁾, co będzie szczególnie przydatne w przyszłych partnerstwach z państwami trzecimi w Europie.

5.10.3. EKES uważa, że w dokumencie strategicznym takim jak strategia morska na rzecz Oceanu Atlantyckiego oprócz zwykłego wykazu źródeł finansowania należy również określić ogólne wytyczne dotyczące zatwierdzania projektów.

5.10.4. EKES zaleca ustanowienie matrycy monitorowania i oceny zawierającej dobrze zdefiniowane wskaźniki dotyczące m.in. innowacji, badań naukowych, zrównoważoności ekologicznej, wkładu w rozwój społeczny i lokalizacji na zagospodarowanym obszarze morskim, która będzie punktem odniesienia dla decyzji w sprawie finansowania.

⁽¹⁷⁾ Przykładem dobrych praktyk jest panel wysokiego szczebla ds. zrównoważonej gospodarki oceanicznej składający się z 14 krajów, w tym dwóch europejskich: Portugalii i Norwegii.

⁽¹⁸⁾ Granty EOG – dotacje EOG i Norwegii wynikają z uczestnictwa Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w rynku wewnętrznym w dziedzinach objętych Porozumieniem EOG.

5.10.5. EKES zdecydowanie zaleca utworzenie specjalnej linii finansowania, tak jak ma to miejsce w przypadku innych basenów europejskich i innych sektorów działalności korzystających z europejskich funduszy publicznych. Realizacja planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego nie jest głównym celem żadnego z wymienionych funduszy i programów, co negatywnie wpływa na zdolność do jego urzeczywistnienia.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ZAŁĄCZNIK I

REGION ATLANTYCKI ⁽¹⁾⁽¹⁾ ECO/306 – CESE 1298/2012.

REGION OCEANU ATLANTYCKIEGO – regiony najbardziej oddalone

ZAŁĄCZNIK II

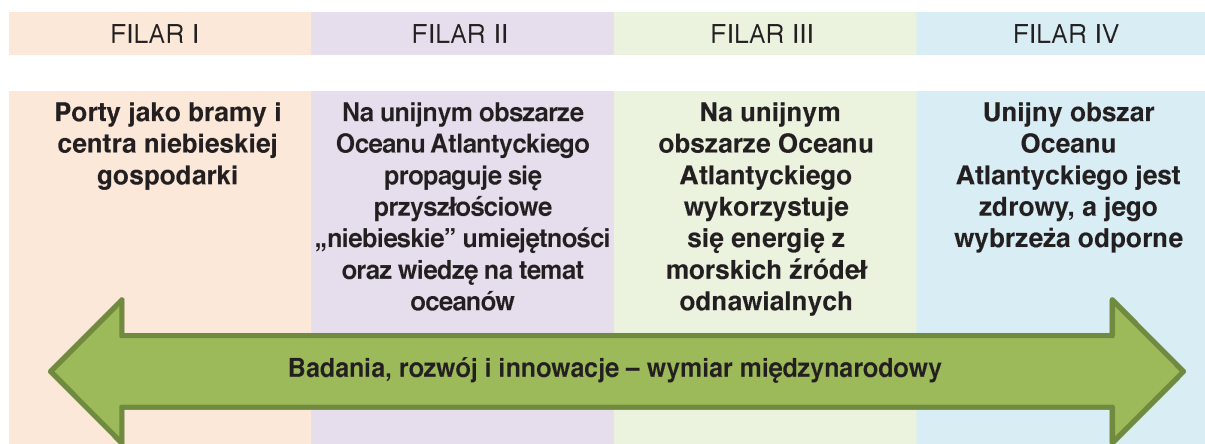
REGIONALNY PKB (NUTS 2) NA MIESZKAŃCA
PPS, UE-28

REGION	2009	2017
PORTUGALIA		
Północ	63,6	65
Algarve	84,6	83
Centrum	66,5	67
Lizbona	112,4	100
Alentejo	72,2	72
Region Autonomiczny Azorów	75,2	68
Region Autonomiczny Madery	104,9	73
HISZPANIA		
Wyspy Kanaryjskie	87,3	75
Andaluzja	79,1	68
Galicja	92,7	82
Asturia	95,8	82
Kantabria	100,0	83
Kraj Basków	134,4	121
FRANCJA		
Akwitania	96,3	91
Poitou-Charentes	86,4	83
Kraj Loary	96,4	94
Bretania	90,5	88
Dolna Normandia	84,1	81
Górna Normandia	93,0	88
ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO		
Kornwalia i Isles of Scilly	71,9	68
Devon	86,5	77

REGION	2009	2017
Hampshire i Isle of Wight	110,3	104
Dorset i Somerset	93,5	81
Wschodnia Walia	99,3	94
Zachodnia Walia i The Valleys	68,4	66
Gloucestershire, Wiltshire i obszar Bristol/Bath	114,1	106
Merseyside	79,2	79
Lancashire	83,4	84
Cheshire	113,1	128
Cumbria	87,6	89
Południowo-Zachodnia Szkocja	99,9	
Highlands i Islands	84,4	93
Irlandia Północna	83,0	81
IRLANDIA		
Border, Midland i Western	88,6	
Southern i Eastern	142,0	

Źródło: Eurostat PKB na mieszkańca, 2009, 2017.

ZAŁĄCZNIK III

PLAN DZIAŁANIA 2.0 – FILARY TEMATYCZNE ⁽¹⁾⁽¹⁾ COM(2020) 329 final.

ZAŁĄCZNIK IV

PLAN DZIAŁANIA 2.0 – CELE I DZIAŁANIA

FILAR I: PORTY JAKO BRAMY I OŚRODKI NIEBIESKIEJ GOSPODARKI

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 1: Porty jako bramy dla handlu w obrębie Atlantyku*Działania*

- Rozwój autostrad morskich TEN-T na Atlantyku
- Utworzenie do 2025 r. sieci zielonych portów
- Promowanie połączeń żeglugi morskiej bliskiego zasięgu na obszarze Oceanu Atlantyckiego w celu lepszego włączenia Irlandii
- Zainicjowanie strategii na rzecz Atlantyku dotyczącej skroplonego gazu ziemnego
- Opracowanie programów zachęt ekologicznych na rzecz modernizacji infrastruktury portowej
- Wspólne opracowywanie planów gospodarki odpadami i przeładunku dla portów w obszarze Oceanu Atlantyckiego

Cel 2: Porty jako katalizatory działalności gospodarczej*Działania*

- Opracowanie „niebieskiego” systemu przyśpieszenia dla portów w obszarze Oceanu Atlantyckiego w celu zwiększenia zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw
- Wymiana najlepszych praktyk i pomysłów oraz wspólne rozwiązywanie problemów
- Rozszerzenie gromadzenia danych poza tradycyjne dane (logistyczne)
- Usprawnienie komunikacji i zwiększenie dostępności danych dotyczących ekonomicznego potencjału portów

FILAR II: PRZYSZŁOŚCIOWE „NIEBIESKIE” UMIEJĘTNOŚCI ORAZ WIEDZA NA TEMAT OCEANÓW

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 3: Edukacja o wysokiej jakości, szkolenie i uczenie się przez całe życie*Działania*

- Identyfikacja niedoborów „niebieskich” umiejętności na unijnym obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Harmonizacja gromadzenia danych w obszarze „niebieskich” karier
- Utworzenie systemu gromadzenia informacji gospodarczych oraz promowanie centrów łączności w celu usprawnienia współpracy między przedsiębiorstwami a organizatorami szkoleń

- Identyfikacja najlepszych praktyk w zakresie dopasowywania pracodawców i osób poszukujących pracy poprzez wzajemne uczenie się, które to praktyki będą służyć jako źródło inspiracji
- Wykorzystanie istniejących platform informacyjnych dotyczących możliwości zatrudnienia oraz ich potencjału „niebieskich” miejsc pracy

Cel 4: Wiedza na temat oceanów

Działania

- Uruchomienie pilotażowego programu w zakresie wiedzy na temat Oceanu Atlantyckiego
- Utworzenie do 2025 r. 25 atlantyckich „niebieskich” szkół
- Wdrażanie komponentu dotyczącego wiedzy na temat oceanów (rozpowszechnianie) w ramach odpowiednich projektów
- Wykorzystanie Transatlantyckiego Forum Młodzieży
- Zaangażowanie obywateli w działania dotyczące oceanu na unijnym obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Zaangażowanie obywateli w działania organizowane w ramach Europejskiego Dnia Morza, Światowego Dnia Oceanów oraz w ramach przyszłej platformy EU4Ocean

FILAR III: ENERGIA Z MORSKICH ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Filar obejmuje **jeden cel szczegółowy** i zestaw działań:

Cel 5: Promowanie neutralności emisyjnej dzięki energii z morskich źródeł odnawialnych

Działania

- Wyznaczenie konkretnych celów związanych z wdrożeniem rozwiązań opartych na energii z morskich źródeł odnawialnych w regionach Oceanu Atlantyckiego z uwzględnieniem ich wpływu na środowisko
- Określenie najlepszych miejsc do budowy elektrowni zasilanych energią z morskich źródeł odnawialnych (w tym morskich farm wiatrowych) oraz przyległych portów na Oceanie Atlantyckim, uwzględniając potencjalne skutki dla środowiska morskiego
- Wdrożenie zachęt w celu budowy innowacyjnych instalacji wytwarzających energię odnawialną
- Łączenie różnych inicjatyw z zakresu energii z morskich źródeł odnawialnych, obejmujących unijny obszar Oceanu Atlantyckiego, na podstawie filozofii przedstawionej w europejskim strategicznym planie w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) i dążenie do osiągnięcia celów określonych we wspomnianym planie
- Rozwijanie świadomości publicznej w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych w obszarze Oceanu Atlantyckiego za pomocą odpowiednich narzędzi komunikacji
- Zacieśnianie współpracy w ramach europejskiej społeczności energii oceanicznej
- Opracowanie szczegółowych ram dotyczących energii oceanicznej dla wysp UE na Oceanie Atlantyckim

FILAR IV: ZDROWY OCEAN I ODPORNE WYBRZEŻA

Filar obejmuje **dwa cele szczegółowe** i zestaw działań:

Cel 6: Większa odporność wybrzeży*Działania*

- Zaprezentowanie kompleksowego systemu ostrzegania i pomiarów dotyczącego nasilających się sztormów i powodzi z powodu zmiany klimatu
- Rozwijanie synergii między istniejącą unijną infrastrukturą obserwacji i ochrony wybrzeży oraz infrastrukturą ostrzegania i monitorowania, a także rozwijanie obserwatoriów oceanu znajdujących się na miejscu
- Rozwijanie przestrzeni badań i obszarów pilotażowych w celu badania metod ochrony wybrzeża oraz propagowania rozwiązań opartych na zasobach przyrody
- Promowanie zrównoważonych praktyk w turystyce przybrzeżnej i morskiej
- Sporządzenie wykazu krajowych i regionalnych strategii i środków przystosowania się do zmiany klimatu w strefach przybrzeżnych powiązanych z ocenami ryzyka i planami zarządzania ryzykiem; wymiana najlepszych praktyk
- Stworzenie kampanii informacyjnych dla społeczności nadbrzeżnych w obszarze Oceanu Atlantyckiego
- Kształcenie osób młodych oraz społeczności nadbrzeżnych w zakresie zmian zachodzących na wybrzeżu oraz sposobów przystosowania się do podnoszenia się poziomu morza
- Wymiana najlepszych praktyk w zakresie stosowania planowania przestrzennego obszarów morskich do celów przystosowania wybrzeża, odporności i mających zastosowanie ocen oddziaływania na środowisko (ocena oddziaływania na środowisko ⁽¹⁾, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko ⁽²⁾, odpowiednia ocena ⁽³⁾)
- Mapowanie przybrzeżnych terenów podmokłych w celu ich ochrony oraz monitorowanie ich roli jako pochłaniaczy dwutlenku węgla

Cel 7: Walka z zanieczyszczeniem morza*Działania*

- Opracowanie projektu pilotażowego obszarów przybrzeżnych wolnych od odpadów
- Korzystanie z dostępnych narzędzi w celu identyfikacji znaczących źródeł odpadów morskich, sposobów dostawiania się tych odpadów do morza i obszarów o wysokim zanieczyszczeniu odpadamiorskimi oraz przypadkowego i zamierzonego zanieczyszczania
- Propagowanie działań biznesowych opierających się na gospodarce o obiegu zamkniętym, rozwijanie zachęt i systemów certyfikacji środowiskowej

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE (Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7), zmieniona dyrektywą Rady 97/62/WE (Dz.U. L 305 z 8.11.1997, s. 42), rozporządzenie (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, s. 1), dyrektywa Rady 2006/105/WE (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, s. 368), dyrektywa Rady 2013/17/UE (Dz.U. L 158 z 10.6.2013, s. 193).

- Uruchamianie wspólnych działań mających na celu zwiększenie świadomości problemu wśród społeczeństwa, np. dni plaży, podczas których mieszkańcy spotykają się w celu sprzątnia plaży
 - Promowanie działań dotyczących połowu odpadów w celu zachęcenia wszystkich rybaków do zabierania na ląd odpadów, które złapią w sieci podczas zwykłych operacji połowowych
 - Zaangażowanie na podstawie konwencji OSPAR we wdrażanie wspólnych działań w ramach regionalnego planu działania dotyczącego odpadów morskich
 - Promowanie skoordynowanego i skutecznego wdrażania działań mających na celu rozwiązanie problemu odpadów morskich oraz podwodnego hałasu, wymaganych od państw członkowskich UE na podstawie dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej
 - Wspieranie prac prowadzonych na podstawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności oraz na podstawie umowy z Bonn i umowy lizbońskiej, mających na celu skuteczne zapobieganie zamierzonemu i przypadkowemu zanieczyszczaniu oraz przygotowanie i reagowanie na takie zanieczyszczanie
 - Promowanie współpracy między sektorami w celu skoordynowanego reagowania na morzu i na wybrzeżu
-

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli«”

[COM(2020) 562 final]

(2021/C 123/09)

Sprawozdawca: **Arnold PUECH D'ALISSAC (FR-I)**

Współsprawozdawca: **Jan DIRX (NL-III)**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 11.11.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.1.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	216/6/3
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES przyjmuje komunikat Komisji „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli” z dużym zadowoleniem. Decyzja Komisji o zwiększeniu celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. do 55 % jest w dużej mierze zgodna z wcześniejszą opinią Komitetu w sprawie Europejskiego prawa o klimacie.

1.2. Zastosowanie założenia zerowych emisji netto już do celów pośrednich jest możliwe tylko pod warunkiem, że zostanie zagwarantowana integralność systemu, w tym sposób dokładnego obliczania emisji i absorpcji dwutlenku węgla.

1.3. EKES uważa, że bardzo istotne jest, aby obywatele i partnerzy społeczni wiedzieli, jak można osiągnąć cele dotyczące ograniczenia emisji i co to oznacza dla ich pracy i życia. Ma to zasadnicze znaczenie dla uzyskania ich poparcia dla wszystkich podejmowanych działań. Wobec tego należy przedsięwziąć środki w celu zagwarantowania równego podziału ryzyka i szans, aby zagwarantować pewność i stabilność tego procesu.

1.4. Komitet zgadza się z Komisją, że wydatki przeznaczone na odbudowę po kryzysie wywołanym przez COVID powinny łączyć się z ambitnymi działaniami w dziedzinie klimatu, aby można było uniknąć marnotrawienia pieniędzy i aktywów osieroconych, co w późniejszym okresie prowadziłoby do dodatkowego zapotrzebowania na zasoby. Należy zadbać o to, aby inwestycje te faktycznie wykorzystywano w duchu zrównoważonej polityki klimatycznej, która w centrum uwagi stawia obywateli.

1.5. Komisja zamierza przedstawić niezbędne szczegółowe wnioski ustawodawcze do czerwca 2021 r. EKES apeluje do współprawodawców, by nie przekraczać tego harmonogramu i zakończyć proces legislacyjny do grudnia 2021 r., gdyż w przeciwnym razie ramy czasowe na osiągnięcie celu na 2030 r. byłyby zbyt krótkie.

1.6. EKES zaleca, aby Komisja nadała priorytet aktualizacji europejskich przepisów dotyczących przejścia na paliwa odnawialne.

1.7. EKES sugeruje, że nowe cele klimatyczne dla rolnictwa w ramach instrumentu odbudowy „Next Generation EU” powinny znaleźć odbicie w akcie delegowanym wydanym na podstawie rozporządzenia w sprawie systematyki, aby zapewnić skalowalną transformację. W obecnym kształcie akt delegowany zawiera narzędzia transformacji tylko dla produkcji niszowej. Tylko całościowe przejście na rolnictwo przyjazne dla klimatu pozwoli zapewnić zrównoważony sektor żywności w przyszłości. Łańcuch żywnościowy musi zwiększać zrównoważone inwestycje i wsparcie, aby przyspieszać tę transformację.

1.8. EKES apeluje o specjalny program UE dotyczący biogospodarki, który ułatwi inwestycje i ustanowi łańcuchy dostaw oparte na społeczności i gospodarstwach rolnych.

1.9. EKES zwraca uwagę na zawartą w ocenie skutków konkluzję, że osiągnięcie redukcji emisji gazów cieplarnianych o 55 % do 2030 r. nie tylko skierowałoby UE na prostą drogę do osiągnięcia neutralności klimatycznej, ale także uczyniłoby unijne przedsiębiorstwa i przemysł światowymi pionierami. W związku z tym UE musi zapewnić, by jej polityka handlowa i umowy handlowe były zgodne z jej ambicjami klimatycznymi. Zalecamy również, by Komisja zwróciła szczególną uwagę na możliwe konsekwencje dla obywateli krajów trzecich o niskich dochodach.

1.10. EKES zdecydowanie popiera stwierdzenie Komisji, że obywatele są „kluczowymi partnerami w walce ze zmianą klimatu”, ponieważ uważamy, że aktywny udział „wszystkich grup społecznych” jest niezbędnym warunkiem powodzenia polityki klimatycznej w UE. Dlatego też ponawiamy naszą propozycję utworzenia platformy zainteresowanych stron Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu.

1.11. EKES wzywa również państwa członkowskie, by dążyły do wprowadzenia wspólnych kryteriów i wspólnych wskaźników na szczeblu europejskim, co będzie pierwszym krokiem w kierunku lepszego pomiaru ubóstwa energetycznego zgodnie z zaleceniem Komisji z dnia 14 października 2020 r. dotyczącym ubóstwa energetycznego (C(2020) 9600 final).

1.12. EKES gratuluje Komisji, że słusznie domaga się, aby transformacji naszej gospodarki towarzyszyły inwestycje w przekwalifikowanie i dalsze szkolenie oraz stałe kształcenie wielu grup zawodowych. Ponadto należy podjąć działania w celu zagwarantowania, że nowe możliwości zatrudnienia będą sprzyjały wzrostowi liczby miejsc pracy, które zapewniają godziwe płace i dobre warunki.

2. Uwagi ogólne

2.1. EKES przyjmuje komunikat Komisji „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli” z dużym zadowoleniem. Decyzja Komisji o zwiększeniu celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. do 55 % jest w dużej mierze zgodna z wcześniejszą opinią Komitetu w sprawie Europejskiego prawa o klimacie⁽¹⁾.

2.2. W przeciwieństwie do tego, co Komisja proponuje teraz po raz pierwszy odnośnie do celu redukcji do 2030 r., cel 55 % wskazany w opinii EKES-u nie był celem netto. Oznacza to, że cel przyjęty przez Komisję nie spełnia naszego zalecenia.

2.3. EKES uważa, że skoro Komisja w Europejskim prawie klimatycznym przyjmuje zerowy cel netto na 2050 r., ostatecznie należy w pełni uwzględnić pochłaniacze dwutlenku węgla. Aby starać się to osiągnąć, należałoby – logicznie rzecz biorąc – zastosować założenie zerowej emisji już do celów pośrednich. Jest to jednak możliwe tylko pod warunkiem, że zostanie zagwarantowana integralność systemu, w tym sposób dokładnego obliczania emisji i absorpcji dwutlenku węgla.

2.4. Komitet popiera konkluzję Komisji, że podniesienie poziomu ambicji UE w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 55 % do 2030 r. jest niezbędne. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych może poprawić warunki życia i stan zdrowia, przyczynić się do stworzenia miejsc pracy i obniżenia rachunków za energię, o ile będzie można dokonać i dokona się niezbędnych inwestycji prywatnych i publicznych odpowiednio ukierunkowanych na zrównoważony rozwój. Zwiększając swe ambicje w dziedzinie klimatu, UE daje dowód globalnej odpowiedzialności. Uważamy jednak, że ważne i konieczne jest wyjaśnienie w perspektywie krótkoterminowej, w jaki sposób można osiągnąć nowy cel w tym stosunkowo krótkim czasie do 2030 r.

2.5. Zauważamy również, że bynajmniej nie jest jasne, jaki społeczny i gospodarczy wpływ realizacja obecnego i nowego celu na 2030 r. będzie miała na poszczególnych obywateli i przedsiębiorstwa Europy. Zdaniem EKES-u, obywatele i partnerzy społeczni powinni wiedzieć, jak można osiągnąć te cele i co to oznacza dla ich pracy i życia. Ma to zasadnicze znaczenie dla uzyskania poparcia społecznego dla wszelkich działań, które mają zostać podjęte, ponieważ będą one wywierały zróżnicowany wpływ na obywateli Europy we wszystkich państwach członkowskich i regionach. Wobec tego należy przedsięwziąć środki w celu zagwarantowania równego podziału ryzyka i szans związanych z tym procesem, aby zagwarantować jego pewność i stabilność.

⁽¹⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 143.

2.6. Zalecamy, by Komisja zwróciła szczególną uwagę na możliwe konsekwencje dla obywateli krajów trzecich o niskich dochodach. UE musi dążyć do złagodzenia wszelkich negatywnych skutków. Powinna wspierać rozwój krajów trzecich w kierunku neutralności klimatycznej, pamiętając o tym, że kraje rozwijające się mają prawo do racjonalnego zwiększenia emisji gazów cieplarnianych zgodnie z porozumieniem paryskim.

2.7. Komitet zgadza się z Komisją, że pandemia, z którą właśnie się zmagamy, nie jest argumentem za powstrzymaniem walki ze zmianami klimatu. Wręcz przeciwnie, jak również Komisja: „[b]ezprecedensowa europejska reakcja gospodarcza na COVID-19 daje wyjątkową możliwość przyspieszenia transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu”. Aby Komisja mogła jak najskuteczniej opracowywać politykę w tej sytuacji, Komitet radzi jej dokładne zbadanie, w jaki sposób mechanizm rezerwy stabilności rynkowej (EU ETS) i podejście oparte na wspólnym wysiłku funkcjonują w kontekście obecnego spadku emisji gazów cieplarnianych, z myślą o tym, by zmniejszyć w pewnym stopniu niewykorzystane możliwości prawne w zakresie emisji.

2.8. Pracując teraz energicznie nad realizacją zwiększonego celu redukcji do 2030 r., ułatwi się przyszłym pokoleniom faktyczne osiągnięcie wyznaczonego celu neutralności klimatycznej na 2050 r.; ponieważ im mniej działań UE podejmie w ciągu najbliższych dziesięciu lat, tym trudniejsza i bardziej wymagająca będzie ścieżka redukcji po 2030 r. Komitet oczekuje zatem z niecierpliwością propozycji dotyczących osiągnięcia celu 55 % do 2030 r., które Komisja przedstawi najpóźniej do czerwca 2021 r. Zalecamy podejście wykorzystujące różnorodny zestaw instrumentów, z uwzględnieniem, oprócz przepisów, również instrumentów finansowych, takich jak rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych i rozporządzenie w sprawie systematyki. Ważne jest, aby uważnie oceniać wpływ tych nowych podejść.

2.9. Komitet zgadza się z Komisją, że „[m]usimy połączyć wydatki przeznaczone na odbudowę z ambitnymi działaniami w dziedzinie klimatu, aby uniknąć marnotrawienia pieniędzy i aktywów osieroconych, co w późniejszym okresie prowadziłoby do dodatkowego zapotrzebowania na zasoby”. Należy zadbać o to, aby inwestycje te faktycznie wykorzystywano w duchu zrównoważonej polityki klimatycznej, która w centrum uwagi stawia obywateli. Komitet odniósł się już do tego szczegółowo w swoich ujętych w rezolucji propozycjach dotyczących odbudowy i naprawy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19 ⁽²⁾.

2.10. Jako jedną z zalet transformacji energetycznej Komisja wskazuje zmniejszenie zależności od importu paliw kopalnych (s. 7). Komitet pragnie jednak rozważyć ten aspekt handlu międzynarodowego w pełnym zakresie. Międzynarodowe umowy handlowe i łańcuchy wartości muszą spełniać wymogi ekologicznego i zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniać wiążące obowiązki dla przedsiębiorstw w zakresie należytej staranności lub, jak stwierdziła Rada Europejska na grudniowym posiedzeniu, „UE zapewni, by jej polityka handlowa i umowy handlowe były zgodne z jej ambicjami klimatycznymi”. Uważamy, że dokładne zbadanie tej kwestii jest wysoce pożądane.

2.11. Dokonując oceny skutków, należy dostrzec, że kryzys związany z COVID-19 ma bezprecedensowe konsekwencje gospodarcze, społeczne i środowiskowe, które z kolei wywierają wpływ na skutki działań, jakie należy podjąć w celu złagodzenia zmiany klimatu.

2.12. EKES podkreśla, że niezwykle ważne jest, aby podwyższenie celu dotyczącego redukcji emisji gazów cieplarnianych było powiązane z odpowiednio finansowanym Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na poziomie europejskim i ze środkami wspierającymi obywateli, pracowników i przedsiębiorstwa w dostosowaniu się do nadchodzących zmian. EKES wyraża wątpliwość, czy finansowanie w wysokości 7,5 mld EUR z WRF i 10 mld EUR z instrumentu odbudowy „Next Generation EU” jest wystarczające.

3. Prawodawstwo

3.1. Komisja zamierza przedstawić niezbędne szczegółowe wnioski ustawodawcze do czerwca 2021 r. EKES apeluje do współprawodawców, by nie przekraczać tego harmonogramu i zakończyć proces legislacyjny do grudnia 2021 r., gdyż w przeciwnym razie ramy czasowe na osiągnięcie celu na 2030 r. byłyby zbyt krótkie. Możliwe są stosunkowo proste zmiany w rozporządzeniach, takie jak zwiększenie współczynnika liniowego redukcji dla EU ETS czy procentowe zmniejszenie uprawnień do emisji na państwo członkowskie w przypadku rozporządzenia ESR.

3.2. Mając na uwadze zasady sprawiedliwej transformacji, EKES zaleca, aby Komisja nadała priorytet aktualizacji europejskich przepisów dotyczących przejścia na paliwa odnawialne. Wydatki na bezpośrednie lub pośrednie dotowanie paliw kopalnych, na przykład poprzez zwolnienia i ulgi podatkowe, powinny być wykorzystywane do przyspieszenia rozwoju zrównoważonych źródeł energii. Inaczej mówiąc, zgodnie z porozumieniem paryskim (art. 2), chodzi o „zapewnienie spójności przepływów finansowych ze ścieżką prowadzącą do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu”. Nalegamy jednak, aby środków tych nie realizowano kosztem produkcji żywności, jak również stanowi porozumienie paryskie (art. 2 ust. 1 lit. b)).

⁽²⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 1.

3.3. Komitet popiera – o ile nie zagraża to niezawodności systemu EU ETS (monitorowanie, sprawozdawczość, weryfikacja) – zamiar Komisji, aby systemem tym objąć wszystkie emisje pochodzące ze spalania paliw kopalnych. Konieczne jest jednak rozważenie, o jaką liczbę należy zmniejszyć uprawnienia do emisji (zmniejszenie pułapu), gdyż dopiero wtedy wspomniany system będzie skuteczny.

3.4. EKES ocenia pozytywnie, że jako punkt wyjścia przyjęto zasadę „nie szkodzić” (s. 4). Podejście to zostało również zaproponowane przez Komisję we wniosku dotyczącym ósmego ogólnego programu działań w zakresie środowiska (COM(2020) 652 final), w którym stwierdza się, że „wszystkie unijne inicjatywy [powinny być] zgodne z ekologiczną zasadą »nie szkodzić«”. Zgodnie z tą zasadą „umacnia się zintegrowane podejście do rozwoju i wdrażania polityki, w szczególności poprzez uwzględnienie zrównoważonego rozwoju we wszystkich istotnych inicjatywach i projektach na szczeblu krajowym i unijnym”. Zgadza się, że uwzględnianie zrównoważonego rozwoju we wszystkich przedsięwzięciach i integracja są potrzebne dla zwiększenia ambicji polityki klimatycznej do roku 2030, ale zastanawiamy się, jakie działania Komisja chciałaby podjąć, aby to urzeczywistnić. Zastanawiamy się również, dlaczego podejście to określa się mianem zasady (podczas gdy w innych dokumentach Komisji jest nazywane przyrzeczeniem) i w jaki sposób ostatecznie ta zasada odnosi się zatem do art. 11 TFUE i do zasad skodyfikowanych w art. 191 TFUE.

3.5. Komitet popiera zamiar Komisji, by zdecydować się na mechanizm dostosowania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, jako na jedno z narzędzi unikania ucieczki emisji – obok tworzenia rynków na niskoemisyjne produkty, dostępności neutralnych pod względem emisji źródeł energii po konkurencyjnych cenach i programów finansowania – w razie braku porównywalnego wzrostu ambicji u naszych partnerów, w miarę jak UE będzie przyjmować ambitniejsze cele klimatyczne. Należy zwrócić uwagę na skuteczność i solidność tego mechanizmu oraz na skutki jego stosowania dla krajów rozwijających się. Jeżeli kroki te doprowadzą do zahamowania rozwoju gospodarczego niektórych krajów, pożądane będą środki kompensacyjne takie jak transfer technologii.

3.6. Komitet zaleca Komisji przedstawienie aktualnych informacji na temat stopnia przestrzegania obecnych przepisów UE dotyczących klimatu i energii oraz na temat postępowań o naruszenie, jakie zostały wszczęte w tym zakresie. Zalecamy również, by Komisja udostępniła na swojej stronie internetowej jasne informacje na temat przestrzegania przez państwa członkowskie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii i dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Czy Komisja mogłaby – z pomocą Europejskiej Agencji Środowiska – dokonać corocznej całościowej aktualizacji danych dotyczących skuteczności wszystkich obecnych przepisów w zakresie klimatu i energii, w tym także wspomnieć o problemach z ich nieprzestrzeganiem?

3.7. W ocenie skutków trzeba zbadać możliwości ulepszenia pochłaniaczy gazów cieplarnianych w glebach rolnych, lasach i biomateriałach. Należy doprecyzować stanowisko Parlamentu w sprawie systemów jednostek emisji dwutlenku węgla, aby można było zwiększyć skalę usuwania dwutlenku węgla. Możliwość tworzenia nowych modeli biznesowych poprzez rynkowe środki na rzecz uprawy sprzyjającej pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę i poprzez systemy jednostek emisji finansowane ze środków prywatnych pozwala na zrównoważone zwiększenie produktywności zgodnie z celami w zakresie klimatu, różnorodności biologicznej i żyzności gleby oraz na ograniczenie ryzyka pustynnienia. Ponadto uważamy, że własność pochłaniaczy i uprawnień do emisji dwutlenku węgla powinna przysługiwać podmiotom, które dokonały niezbędnych inwestycji, a mogą być nimi zarówno podmioty prywatne, jak i publiczne.

4. Rolnictwo

4.1. Należy wzmocnić przystosowanie się do zmiany klimatu, dlatego UE powinna opracować i wdrożyć strategie adaptacyjne. W działaniach przystosowawczych powinna znaleźć odzwierciedlenie podatność leśnictwa, rolnictwa i systemów żywnościowych na niekorzystne skutki zmiany klimatu.

4.2. Zielony Ład UE, strategia „od pola do stołu” i prawo klimatyczne skupiają się na celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., jak to uchwały PE, KE i Rada. Aby do tego celu zmierzać, niezbędne jest jednak udostępnienie wystarczających zasobów w wieloletnich ramach finansowych, budżecie WPR i funduszu odbudowy „Next Generation EU”. W przeciwnym razie nie można oczekiwać, że rolnicy zrobią to, co jest konieczne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Jeżeli finansowanie będzie niedostępne, wartość produktów niskoemisyjnych musi być tworzona za pośrednictwem rynków emisji. Rolnicy mają do odegrania swoją rolę w rozwiązaniu problemu i w razie potrzeby będą domagać się większego finansowania.

4.3. Bieżący kryzys związany z COVID-19 pokazuje, że bezpieczeństwa żywnościowego w UE nie można przyjmować za pewnik, a produkcja żywności wymaga szczególnej uwagi w ambitnych celach klimatycznych na 2030 r. We wspomnianej wyżej rezolucji w sprawie przyszłości po kryzysie związanym z COVID19 stwierdziliśmy, że należy zapewnić „odporność i zrównoważony charakter naszego systemu żywnościowego poprzez odtworzenie bardziej zróżnicowanych modeli rolnictwa, promowanie lokalnych centrów dystrybucji żywności oraz krótszych łańcuchów dostaw, a także poprzez poprawę dostępu do rynku dla drobnych producentów rolnych oraz rybaków i producentów z sektora akwakultury, którzy mają niewielki wpływ na środowisko”. Jednocześnie zrównoważone łańcuchy rolno-spożywcze mają zasadnicze znaczenie dla zwiększenia globalnego bezpieczeństwa żywnościowego rosnącej światowej populacji.

4.4. EKES sugeruje, że nowe cele klimatyczne dla rolnictwa w ramach instrumentu odbudowy „Next Generation EU” powinny znaleźć odbicie w akcie delegowanym wydanym na podstawie rozporządzenia w sprawie systematyki, aby zapewnić skalowalną transformację. W obecnym kształcie akt delegowany zawiera narzędzia transformacji tylko dla produkcji niszowej. Tylko całościowe przejście na rolnictwo przyjazne dla klimatu pozwoli zapewnić zrównoważony sektor żywności w przyszłości. Łańcuch żywnościowy musi zwiększać zrównoważone inwestycje i wsparcie, aby przyspieszać tę transformację. Dla osiągnięcia celów klimatycznych kluczowe znaczenie ma wdrożenie prostych, opłacalnych i łatwo dostępnych środków, takich jak wytwórnie biogazu, gospodarka wodna czy systemy jednostek emisji dwutlenku węgla (żywopłoty, sekwestracja dwutlenku węgla w glebie).

4.5. EKES popiera ramy UE na rzecz systemów jednostek emisji dwutlenku węgla, które mogą zostać wykorzystane do osiągania celów klimatycznych, zgodnie ze sprawozdaniem Parlamentu w sprawie prawa klimatycznego. Dwutlenek węgla musi mieć również swoją cenę w biogospodarce. Ponadto należy wspierać badania i innowacje, aby znaleźć zrównoważone rozwiązania techniczne umożliwiające jak największe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zachęcające do sekwestracji dwutlenku węgla w rolnictwie.

4.6. Obecnie sposób rozliczania metanu nie odzwierciedla stanu najnowszej nauki. Przy ocenie wpływu produkcji żywności na klimat konieczne jest przyjęcie najnowszej metodologii naukowej. Zmniejszenie emisji do zera netto w 2050 r. musi uwzględniać wpływ klimatyczny metanu jako krótkotrwałego gazu cieplarnianego, który nie musi być na poziomie zero netto, aby można było osiągnąć neutralność klimatyczną lub nie wywoływać dodatkowego efektu ocieplenia.

4.7. Należy nadać priorytet odpowiedniemu finansowaniu badań i innowacji w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków w sektorze rolnym. Trzeba zachęcać do inwestowania w innowacyjne praktyki oraz opłacalne i zrównoważone technologie i metody produkcji, aby zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości poprawy potencjału UE w zakresie produkcji zwierzęcej w celu zagwarantowania populacji zrównoważonej diety. W przyszłości jeszcze bardziej potrzebne będą gospodarka wodna i nawadnianie gruntów ornych. Należy zachęcać do nowych inwestycji w systemy, które będą bardziej wydajne i które będą zapobiegać zanieczyszczaniu wody.

4.8. Trzeba zwrócić należytą uwagę na nowe technologie i innowacje, jeśli cele klimatyczne mają zostać osiągnięte. Łańcuch żywnościowy UE jest już konkurencyjny klimatycznie w skali globalnej. Przystosowanie sektora do zmiany klimatu i uodpornienie go na jej negatywne skutki gwarantuje, że ślad węglowy w produkcji żywności w UE będzie się nadal zmniejszał. W tym zakresie kluczowe znaczenie dla uodpornienia systemu żywnościowego UE mają: wykorzystanie m.in. nowych technik hodowlanych, przestawienie produkcji z białka zwierzęcego na białko roślinne, inteligentne i cyfrowe technologie rolne oraz innowacje.

4.9. EKES apeluje o specjalny program UE dotyczący biogospodarki, który ułatwi inwestycje i ustanowi łańcuchy dostaw oparte na społeczności i gospodarstwach rolnych. Wspieranie synergii między źródłami energii odnawialnej poprzez produkcję biogazu i gospodarowanie obornikiem ma ogromne znaczenie dla zdecentralizowanej produkcji energii odnawialnej, która poprawia także źródła utrzymania na obszarach wiejskich.

5. Przemysł, materiały, energia i transport

5.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje zawartą w ocenie skutków konkluzję, że osiągnięcie redukcji emisji gazów cieplarnianych o 55 % do 2030 r. nie tylko skierowałoby UE na prostą drogę do osiągnięcia neutralności klimatycznej, ale także uczyniłoby unijne przedsiębiorstwa i przemysł światowymi pionierami. Obejmuje to zrównoważoną produkcję stali z użyciem wodoru zamiast węgla, przy czym wodór jest wytwarzany przy pomocy zrównoważonej energii elektrycznej. Pierwsza tego rodzaju fabryka pilotażowa powstała niedawno w Szwecji.

5.2. W swych wcześniejszych opiniach, w tym w opinii „Między transeuropejską supersiecią a lokalnymi wyspami energetycznymi”, EKES zwracał uwagę, jak istotne jest uznanie, że transformacja energetyczna to nie tylko problem technologiczny, ale również wyzwanie głęboko społeczne i polityczne. W transformacji energetycznej muszą uczestniczyć nie tylko przedsiębiorstwa, ale także pracownicy, związki zawodowe i konsumenci, zgodnie z obietnicami decydentów politycznych i zdecydowanymi apelami EKES-u. Ale również w tym przypadku Komisja i państwa członkowskie więcej kwestii pozostawiają otwartych niż dają odpowiedzi. Poza tym obecne inicjatywy w zakresie polityki energetycznej raczej utrudnią szeroki udział obywateli, zamiast do niego zachęcać. Transformacja energetyczna w Europie wymaga przecież zwłaszcza bezpieczeństwa inwestycyjnego zarówno dla sektora publicznego, jak i prywatnego, co można osiągnąć wyłącznie dzięki klarowności kluczowych decyzji.

5.3. Komitet popiera podejście Komisji wyrażony w komunikacie „Strategia UE w sprawie integracji systemów energetycznych”, zgodnie z którym integracja systemów elektrycznych z systemami ogrzewania i transportu ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów w zakresie neutralności klimatycznej, bezpieczeństwa dostaw energii – w tym ograniczenia importu energii – oraz przystępnych cen dla konsumentów europejskich i europejskiej gospodarki. Oczywiście w najbliższych latach niezbędne będzie odpowiednie finansowanie publiczne i prywatne, by dokonać koniecznych inwestycji.

5.4. Jeśli idzie o konsekwencje dla polityki gospodarczej i społecznej, EKES podtrzymuje stanowisko, że zdecentralizowane systemy energetyczne będą stanowiły ważny impuls dla rozwoju regionalnego oraz mogą prowadzić do powstania w regionach nowych wysokiej jakości miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji.

5.5. Całkowicie zgadzamy się z Komisją, że sektor budowlany, który odpowiada teraz za 40 % zużycia energii końcowej i 36 % emisji gazów cieplarnianych w UE, ma duży i racjonalny pod względem kosztów potencjał redukcji emisji. Omówimy to zagadnienie bardziej szczegółowo w naszej opinii „Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia”.

5.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje stanowisko Komisji (s. 18–19), zgodnie z którym sektory transportu lotniczego i morskiego należy włączyć do tych działań na skalę ogólnogospodarczą, które są konieczne w świetle porozumienia paryskiego. Te globalne środki transportu, wraz z niektórymi emisjami przemysłowymi, są najbardziej oddalone od stosowania efektywnych kosztowo paliw niekopalnych, choć trwają już obiecujące testy. Ponadto lotnictwo i żegluga z trudem poddają się regulacjom za pomocą przepisów krajowych, a nawet europejskich, a większość ich emisji ma miejsce poza obszarem UE. Ponieważ międzynarodowe emisje UE pochodzące z żeglugi i lotnictwa wzrosły od 1990 r. o ponad 50 %, popieramy dążenie Komisji do znalezienia konstruktywnych sposobów włączenia tych sektorów do unijnej polityki klimatycznej. Transport lotniczy, krajowy i między państwami członkowskimi, jest już objęty unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS) i Komisja analizuje obecnie, czy żeglugę należy włączyć do niego na takich samych zasadach. Jeżeli chodzi o emisje poza obszarem UE, popieramy cel Komisji, by proaktywnie uczestniczyć w pracach oenzetowskich organizacji takich jak Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO) i Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) w celu znalezienia skutecznych i wiążących globalnych systemów redukcji emisji.

5.7. Komitet popiera opublikowaną niedawno przez Komisję strategię na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, ponieważ sektor transportu pozostał w tyle, jeżeli chodzi o redukcję emisji. Pomimo bardziej wydajnych pojazdów i wdrożenia niskoemisyjnych paliw i silników transport drogowy zwiększył emisje o ponad jedną czwartą od 1990 r., głównie ze względu na rosnący popyt na usługi transportowe. Strategia obejmuje szeroki wachlarz działań i inicjatyw niezbędnych, by szybciej przejść od uzależnienia od paliw kopalnych do zrównoważonej mobilności. Podstawowe znaczenie ma zaangażowanie obywateli w inteligentną transformację, ponieważ samochody nadal pozostają ważnym symbolem wolności.

5.8. Jeśli chodzi o bioenergię i biomateriały, to aby w całości uwzględnić pochłaniacze dwutlenku węgla, należy w pełnym zakresie uznać ograniczenie emisji gazów cieplarnianych osiągnięte w rolnictwie i leśnictwie dzięki źródłom biogennym. Zastępowanie paliw i materiałów kopalnych może ograniczyć emisje o więcej niż 100 % w zależności od efektu substytucji kopalnego CO₂ i gazów innych niż CO₂.

6. Udział społeczeństwa, obywatele i konsumenci

6.1. EKES zdecydowanie popiera stwierdzenie Komisji, że obywatele są „kluczowymi partnerami w walce ze zmianą klimatu i mogą ją wspierać poprzez mobilizację polityczną i wybory konsumenckie”, ponieważ uważamy, że aktywny udział „wszystkich grup społecznych” jest niezbędnym warunkiem powodzenia polityki klimatycznej w UE, biorąc pod uwagę, że to podmioty społeczeństwa obywatelskiego (przedsiębiorstwa, pracownicy, konsumenci i obywatele oraz ich organizacje) realizują cele klimatyczne w praktyce.

6.2. Toteż EKES z zadowoleniem przyjmuje, że 29 października Komisja Europejska rozpoczęła konsultacje publiczne, aby wysłuchać opinii na temat przeglądu polityk niezbędnych do zwiększenia celu redukcji emisji na 2030 r.

6.3. Wobec tego ponawiamy naszą propozycję utworzenia platformy zainteresowanych stron Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu – zgodnie z opinią EKES-u w sprawie Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu – w celu zorganizowania i ułatwienia aktywnego udziału wszystkich grup społecznych⁽³⁾.

⁽³⁾ Dz.U. C 364 z 28.10.2020, s. 67.

6.4. EKES sądzi, że szczególną uwagę należy zwrócić na obywateli o niższych dochodach. Często podchodzą oni nieufnie do transformacji energetycznej, gdyż obawiają się, że podroży ona koszty ich życia. Dlatego ważne jest, co mówi na ten temat Komisja: „Aby uniknąć negatywnego wpływu na konsumentów podatnych na zagrożenia, ważną rolę w planowaniu renowacji ich domów i kontrolowaniu wpływu na ich rachunki za ogrzewanie i energię elektryczną odgrywa polityka społeczna i polityka w zakresie efektywności energetycznej”. Omówimy tę kwestię bardziej szczegółowo w naszej opinii „Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia” ⁽⁴⁾.

6.5. EKES wzywa również do wprowadzenia wspólnych kryteriów definicji i wspólnych wskaźników na szczeblu europejskim, co będzie pierwszym krokiem w kierunku lepszego pomiaru ubóstwa energetycznego zgodnie z zaleceniem Komisji z dnia 14 października 2020 r. dotyczącym ubóstwa energetycznego (C(2020) 9600 final ⁽⁵⁾). Aby dostosować tę definicję do różnych kontekstów krajowych, państwa członkowskie muszą opracować więcej narzędzi statystycznych, które pozwolą skutecznie docierać do gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

6.6. Komitet zgadza się z Komisją, że „[o]dnawialne źródła energii doprowadzą do wysokiego stopnia decentralizacji, dając konsumentom okazje do zaangażowania, prosumentom do tego, aby sami wytwarzali, wykorzystywali energię i dzielili się nią, a społecznościom lokalnym, a zwłaszcza wiejskim, do wspierania lokalnych inwestycji w odnawialne źródła energii”. Spowoduje to również powstanie nowych miejsc pracy na szczeblu lokalnym. Chcielibyśmy jednak zaznaczyć, że należy zwrócić uwagę na uzasadnione obawy obywateli dotyczące, na przykład, zniszczenia krajobrazu lub zakłócenia radości życia. Aktywne uczestnictwo i bezpośrednie korzyści z finansowego i/lub energetycznego uzysku instalacji energii odnawialnej, które mają zostać zbudowane, mogą złagodzić te obawy. Ponadto należy podjąć działania w celu zagwarantowania, że nowe możliwości zatrudnienia będą sprzyjały wzrostowi liczby miejsc pracy, które zapewniają godziwe płace i dobre warunki.

6.7. Komisja słusznie domaga się, aby transformacji naszej gospodarki towarzyszyły inwestycje w przekwalifikowanie i dalsze szkolenie oraz stałe kształcenie wielu grup zawodowych. EKES pragnie podkreślić, że pożądane jest, aby młodzi ludzie znów częściej decydowali się na wybór zawodu rolnika, ponieważ starzenie się w rolnictwie stanowi długoterminowe zagrożenie dla zrównoważonych dostaw żywności. Konieczne są dobre warunki wstępne i środki finansowe na szczeblu europejskim i krajowym.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁴⁾ COM(2020) 662 final.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2020/PL/C-2020-9600-F1-PL-MAIN-PART-1.PDF>

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1367/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska do instytucji i organów Wspólnoty”

[COM(2020) 642 final – 2020/0289 (COD)]

(2021/C 123/10)

Sprawozdawca: **Arnaud SCHWARTZ**

Współsprawozdawczyni: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Wnioski o konsultację	Parlament Europejski, 19.10.2020 Rada, 20.10.2020
Podstawa prawna	Art. 192 ust. 1 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Decyzja Prezydium	28.10.2020
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.1.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	254/2/7
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji ⁽¹⁾ dotyczący wzmocnienia mechanizmu wewnętrznej procedury odwoławczej zawartego w rozporządzeniu w sprawie konwencji z Aarhus ⁽²⁾ i docenia jego potencjał.

1.2. EKES popiera cztery działania priorytetowe określone w komunikacie Komisji, mianowicie zobowiązanie państw członkowskich do dokonania pełnej i prawidłowej transpozycji wymogów w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości wynikających z prawa wtórnego UE, potrzebę uwzględnienia przez współprawodawców przepisów dotyczących dostępu do wymiaru sprawiedliwości w nowym i zmienionym prawie UE odnoszącym się do kwestii z zakresu środowiska, przegląd przez państwa członkowskie krajowych przepisów ustawodawczych i wykonawczych, które uniemożliwiają dostęp do wymiaru sprawiedliwości lub go utrudniają, oraz obowiązek zagwarantowania przez sądy krajowe osobom fizycznym i organizacjom pozarządowym prawa do skutecznego środka prawnego na mocy prawa UE.

1.3. EKES zwraca jednak uwagę Komisji, że jej wniosek zawiera luki prawne, które mogą być wykorzystywane przez różne instytucje do uniknięcia odpowiedzialności.

1.4. Na przykład EKES nie popiera propozycji Komisji dotyczącej wyłączenia aktów UE wymagających „krajowych środków wykonawczych”, ponieważ istnieje realna możliwość, że wyłączenie unieważni lub zdevaluuje wniosek Komisji.

1.5. EKES obawia się również, że umożliwienie organizacjom społeczeństwa obywatelskiego przeprowadzania przeglądu dopiero po przyjęciu środków wykonawczych wyłączyłoby wiele – a nawet większość – aktów i zaniechań UE z wewnętrznej procedury odwoławczej.

1.6. Pomimo argumentów przedstawionych przez Komisję EKES zauważa, że niewiążące prawnie akty UE mogą mieć istotny wpływ zarówno na wdrażanie prawodawstwa UE, jak i na jego interpretację przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE).

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/legislative_proposal_amending_aarhus_regulation.pdf

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1367/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie zastosowania postanowień Konwencji z Aarhus o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska do instytucji i organów Wspólnoty (Dz.U. L 264 z 25.9.2006, s. 13).

1.7. Partnerzy społeczni są kluczowymi podmiotami w dziedzinie ochrony środowiska, dlatego też EKES apeluje o ich wyraźne uznanie w odniesieniu do dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

1.8. EKES podkreśla również, że nowe rozporządzenie powinno umożliwiać wewnętrzną procedurę odwoławczą w odniesieniu do decyzji Komisji dotyczących pomocy państwa.

1.9. EKES uważa, że należy zapewnić odpowiednią ochronę organizacji społeczeństwa obywatelskiego przed dodatkowymi obciążeniami (np. dodatkowymi kosztami i środkami biurokratycznymi) zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, tak aby sądowa procedura odwoławcza była dostępna w praktyce.

2. Kontekst

2.1. Wprowadzenie do konwencji z Aarhus i wniosku ustawodawczego Komisji

2.1.1. Konwencja Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (konwencja z Aarhus) została przyjęta w dniu 25 czerwca 1998 r.⁽³⁾ W konwencji tej określono szereg praw przysługujących społeczeństwu (osobom fizycznym i stowarzyszeniom takich osób) w odniesieniu do środowiska. Składa się ona z trzech filarów:

- **prawo każdej osoby do otrzymywania informacji dotyczących środowiska**, które są w posiadaniu władz publicznych („dostęp do informacji dotyczących środowiska”); może to obejmować informacje o stanie środowiska, ale także o polityce lub podjętych środkach, lub o stanie zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, jeśli stan środowiska może mieć na to wpływ; wnioskodawcy są uprawnieni do uzyskania tych informacji w ciągu jednego miesiąca od złożenia wniosku i bez konieczności podawania powodów ich żądania; ponadto władze publiczne są zobowiązane, na mocy konwencji, do aktywnego rozpowszechniania informacji dotyczących środowiska będących w ich posiadaniu,
- **prawo do udziału w podejmowaniu decyzji dotyczących środowiska**; władze publiczne powinny umożliwiać społeczeństwu i organizacjom pozarządowym działającym na rzecz ochrony środowiska zgłaszanie uwag dotyczących na przykład propozycji przedsięwzięć mających wpływ na środowisko lub planów i programów mających znaczenie dla środowiska, należycie uwzględniać te uwagi przy podejmowaniu decyzji oraz zapewniać informacje o ostatecznych decyzjach i ich powodach („udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących środowiska”),
- **prawo dostępu do procedur odwoławczych** od decyzji publicznych, które zostały wydane bez poszanowania dwóch wyżej wymienionych praw lub ogólnie prawa ochrony środowiska („dostęp do wymiaru sprawiedliwości”).

2.1.2. UE jest stroną konwencji z Aarhus. Rozporządzenie w sprawie konwencji z Aarhus przyjęte w 2006 r.⁽⁴⁾ przyczynia się do realizacji zobowiązań instytucji i organów UE wynikających z tej konwencji.

2.1.3. W komunikacie w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu⁽⁵⁾ Komisja zobowiązała się, że „rozważy przegląd rozporządzenia w sprawie konwencji z Aarhus w celu poprawy dostępu do administracyjnej i sądowej kontroli na szczeblu UE dla obywateli i organizacji pozarządowych, które mają obawy co do legalności decyzji wywierających wpływ na środowisko” oraz „podejmie również działania w celu poprawy ich dostępu do wymiaru sprawiedliwości przed sądami krajowymi we wszystkich państwach członkowskich”.

2.1.4. W dniu 14 października 2020 r. Komisja Europejska przyjęła wniosek ustawodawczy zmieniający rozporządzenie w sprawie konwencji z Aarhus⁽⁶⁾, mający na celu „usprawnienie wdrażania konwencji z Aarhus” poprzez zmianę mechanizmu wewnętrznej procedury odwoławczej „na potrzeby organizacji pozarządowych w odniesieniu do aktów administracyjnych i zaniechań instytucji i organów UE”.

2.1.5. W oparciu o wyroki TSUE odnoszące się do znaczenia konwencji z Aarhus w porządku prawnym Unii, Komisja Europejska podkreśliła w swym wniosku, że procedury sądowe i administracyjne dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w zakresie prawa ochrony środowiska są zasadniczo objęte prawem państw członkowskich. Każde usprawnienie dostępu do administracyjnej i sądowej procedury odwoławczej na poziomie UE ma zatem charakter uzupełniający w stosunku do dostępu do wymiaru sprawiedliwości w unijnych sprawach dotyczących środowiska na poziomie sądów krajowych w państwach członkowskich.

⁽³⁾ Tekst konwencji z Aarhus: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/documents/cep43e.pdf>.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1367/2006.

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji „Europejski Zielony Ład” – COM(2019) 640 final.

⁽⁶⁾ COM(2020) 642 final – https://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/legislative_proposal_amending_aarhus_regulation.pdf.

2.1.6. Sądy krajowe mają obowiązek udzielić dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska na podstawie art. 9 ust. 2 i art. 9 ust. 3 konwencji, również przy wdrażaniu unijnego prawa ochrony środowiska. Jeżeli jednak na szczeblu krajowym zainteresowane organizacje pozarządowe odkryją niedociągnięcia w przyjętych procedurach administracyjnych, powinny w pierwszej kolejności wnieść środek zaskarżenia do właściwego sądu krajowego w danym państwie członkowskim. Następnie zyskują one dostęp do TSUE w drodze procedury odesłania prejudycjalnego przewidzianej w art. 267 TFUE. Procedura ta może również dotyczyć ważności aktów przyjętych przez instytucje Unii.

2.2. Streszczenie dokumentu Komisji Europejskiej

2.2.1. Zmiany proponowane przez Komisję mają w szczególności na celu poprawę możliwości zwracania się przez organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony środowiska do instytucji UE o wszczęcie procedury odwoławczej dotyczącej aktów, które ich zdaniem mogą naruszać unijne prawo ochrony środowiska.

2.2.2. Powinno to sprzyjać otwartości i odpowiedzialności w zakresie ochrony środowiska, przyczynić się do większej przejrzystości i skuteczniejszej realizacji celów UE dotyczących ochrony środowiska, a tym samym pomóc w osiągnięciu systemowych zmian społecznych wymaganych w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

2.2.3. Wniosek zmienia rozporządzenie (WE) nr 1367/2006, które zostało przyjęte przez Parlament Europejski i Radę w 2006 r. w następstwie ratyfikowania przez UE konwencji z Aarhus w 2005 r.

2.2.4. W 2017 r. Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus stwierdził, że UE nie wypełniła swoich zobowiązań w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska. Wniosek ustawodawczy Komisji ma zapewnić uwzględnienie tych ustaleń.

2.2.5. Wnioskowi ustawodawczemu towarzyszy komunikat Komisji ⁽⁷⁾ mający na celu ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska osobom fizycznym i organizacjom pozarządowym w państwach członkowskich UE.

2.2.6. Organy krajowe i lokalne podejmują wiele ważnych decyzji podczas stosowania unijnego prawa ochrony środowiska, na przykład przy udzielaniu pozwoleń na projekty infrastrukturalne lub instalacje przemysłowe, które mogą zanieczyszczać środowisko i glebę, powietrze lub wodę.

2.2.7. Ważne jest, aby poprawić również kontrolę publiczną nad tymi decyzjami. Komisja podejmie środki, aby pomóc państwom członkowskim w usprawnieniu ich systemów, takie jak szkolenia, wymiana informacji i budowanie zdolności, ale jest również gotowa podjąć działania prawne w przypadku naruszania prawa UE.

2.3. Dalsze kroki

2.3.1. Wniosek Komisji będzie teraz przedmiotem negocjacji Parlamentu Europejskiego i Rady, a następnie zostanie przez nie przyjęty. Komisja będzie konstruktywnie współpracować z obiema tymi instytucjami, aby ułatwić przyjęcie zmienionego rozporządzenia w sprawie konwencji z Aarhus przed spotkaniem stron konwencji z Aarhus w październiku 2021 r.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES przypomina wnioski ze swojej poprzedniej opinii zatytułowanej „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości na szczeblu krajowym w odniesieniu do środków wykonawczych dotyczących prawa UE w zakresie ochrony środowiska” ⁽⁸⁾:

3.1.1. EKES uznaje, że spójność w dostępie do wymiaru sprawiedliwości w całej UE jest niezbędnym czynnikiem leżącym u podstaw jednolitego rynku i spójnego wdrażania w obrębie UE praw zapisanych w unijnym prawodawstwie. Ponadto spójność ta zapewnia rynkom i inwestorom niezbędną jasność i pewność.

3.1.2. **EKES popiera konwencję z Aarhus oraz jej pełne wdrożenie przez UE i w ramach UE.** W tym celu strony konwencji powinny w pełni zatwierdzić ustalenia dotyczące przestrzegania konwencji, dokonane przez Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus, który został powołany przez te same strony.

⁽⁷⁾ COM(2020) 643 final –https://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/communication_improving_access_to_justice_environmental_matters.pdf.

⁽⁸⁾ Opinia EKES-u „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości na szczeblu krajowym w odniesieniu do środków wykonawczych dotyczących prawa UE w zakresie ochrony środowiska” (komunikat) (Dz.U. C 129 z 11.4.2018, s. 65).

3.1.3. W globalnym kontekście, kiedy dochodzi do nękania i prześladowania obrońców środowiska, UE powinna odgrywać wiodącą rolę w ułatwianiu dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

3.1.4. Ważne jest priorytetowe potraktowanie – wraz z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się środowiskiem oraz społeczeństwem obywatelskim – szerokiego i ambitnego podejścia do sposobów i obszarów możliwej poprawy przez UE wykonywania postanowień konwencji i zapewnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w obrębie instytucji UE i przez te instytucje. Należy również opracować równoległe i komplementarne podejście do kwestii dostępu do wymiaru sprawiedliwości w obrębie instytucji UE i przez te instytucje, wraz z powiązanymi wytycznymi i działaniami wdrażającymi.

3.2. EKES przypomina również swoje stanowisko wyrażone w opinii zatytułowanej „Działania UE na rzecz poprawy przestrzegania prawa ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem”⁽⁹⁾, zgodnie z którym **aktualne braki podważają publiczne zaufanie do skuteczności przepisów UE**, i zwraca się do państw członkowskich i Komisji Europejskiej, by zmobilizowały znaczące środki w celu zatrudnienia dodatkowych pracowników na potrzeby kontroli wdrażania zarządzania środowiskiem i przepisów ochrony środowiska.

3.3. EKES, odnosząc się do swojej opinii zatytułowanej „Bardziej konstruktywna rola społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu prawa ochrony środowiska”⁽¹⁰⁾, ponownie apeluje, by Komisja Europejska:

3.3.1. pracowała nad poprawą dostępu społeczeństwa obywatelskiego do wymiaru sprawiedliwości (np. nad prawem organizacji społeczeństwa obywatelskiego do wniesienia sprawy do Trybunału Sprawiedliwości oraz nad tym, by istnieli wyspecjalizowani sędziowie i prokuratorzy na szczeblu unijnym, krajowym i lokalnym);

3.3.2. zapewniła osobom fizycznym możliwość bezpośredniego zwracania się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – tak jak to się dzieje w przypadku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – w kwestiach dotyczących transpozycji prawa UE do prawa krajowego w razie wyczerpania krajowych środków odwoławczych;

3.3.3. rozważyła ustanowienie wobec państw członkowskich nakazu ochrony środowiska w kwestiach innych niż sytuacje nadzwyczajne; przewidywałby on zawieszenie prac w oczekiwaniu na decyzję sądu pierwszej instancji w przypadku wystąpienia jakichkolwiek bezpośrednich szkód dla środowiska;

3.3.4. stworzyła odpowiedni mechanizm zapewniający inwestowanie środków uzyskiwanych z kar zapłaconych za szkody środowiskowe w działania mające wesprzeć ochronę środowiska.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący wzmocnienia mechanizmu wewnętrznej procedury odwoławczej zawartego w rozporządzeniu w sprawie konwencji z Aarhus i docenia jego potencjał.

4.2. EKES popiera cztery działania priorytetowe określone w **komunikacie Komisji**, mianowicie zobowiązanie państw członkowskich do dokonania pełnej i prawidłowej transpozycji wymogów w zakresie dostępu do wymiaru sprawiedliwości wynikających z prawa wtórnego UE, potrzebę uwzględnienia przez współprawodawców przepisów dotyczących dostępu do wymiaru sprawiedliwości w nowym i zmienionym prawie UE odnoszącym się do kwestii z zakresu środowiska, przegląd przez państwa członkowskie krajowych przepisów ustawodawczych i wykonawczych, które uniemożliwiają dostęp do wymiaru sprawiedliwości lub go utrudniają, oraz obowiązek zagwarantowania przez sądy krajowe osobom fizycznym i organizacjom pozarządowym prawa do skutecznego środka prawnego na mocy prawa UE.

4.3. EKES podkreśla jednak, że działania te nie zastępują odpowiedniego dostępu do TSUE za pomocą wniosku o wszczęcie wewnętrznej procedury odwoławczej ani potrzeby przyjęcia dyrektywy horyzontalnej regulującej dostęp do wymiaru sprawiedliwości na szczeblu państw członkowskich.

4.4. EKES zgadza się z Komisją co do potrzeby poprawy wdrażania i egzekwowania unijnego prawa ochrony środowiska przez państwa członkowskie oraz instytucje UE ze względu na konieczność realizacji celów i obietnic w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

⁽⁹⁾ Opinia EKES-u „Działania UE na rzecz poprawy przestrzegania prawa ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem” (Dz.U. C 283 z 10.8.2018, s. 83).

⁽¹⁰⁾ Opinia EKES-u „Bardziej konstruktywna rola społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu prawa ochrony środowiska” (Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 50).

4.5. EKES ostrzega w związku z tym Komisję, że omawiany wniosek zawiera **problematiczne luki prawne**, które mogą być wykorzystywane przez instytucje do uniknięcia odpowiedzialności.

4.6. EKES przypomina Komisji, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym wszyscy partnerzy społeczni, domagają się od UE zapewnienia solidnych mechanizmów egzekwowania prawa umożliwiających im pociąganie instytucji UE do odpowiedzialności w przypadku, gdy nie realizują one celów w zakresie ochrony środowiska i zdrowia ludzi.

4.7. EKES uważa, że jeżeli do omawianego wniosku nie zostaną wprowadzone odpowiednie zmiany, nie przyczyni się on do pociągania instytucji UE do odpowiedzialności ani nie zapewni przestrzegania zobowiązań UE wynikających z prawa międzynarodowego.

4.8. EKES nie popiera propozycji Komisji, by wyłączyć akty UE wymagające „krajowych środków wykonawczych”. Istnieje realna możliwość, że wyłączenie unieważni lub zdevaluje wniosek Komisji.

4.9. Ponieważ często nie jest jasne, które akty UE będą wymagały środków wykonawczych, EKES uważa, że można by uniknąć opóźnień i niepewności prawa, gdyby we wniosku umożliwiono organizacjom społeczeństwa obywatelskiego zwracanie się o wszczęcie procedury odwoławczej dotyczącej takich aktów nie tylko dopiero po przyjęciu środków wykonawczych. EKES obawia się, że sformułowanie to spowoduje wykluczenie wielu, a nawet większości, aktów i zaniechań UE z wewnętrznej procedury odwoławczej. EKES podkreśla w związku z tym, że dostęp do sądów krajowych, z możliwością odesłania prejudycjalnego, nie zastępuje dostępu do mechanizmu wewnętrznej procedury odwoławczej.

4.10. EKES uważa, że definicja aktów administracyjnych powinna być zgodna z od dawna utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), tak aby wszystkie prawnie wiążące akty były objęte mechanizmem wewnętrznej procedury odwoławczej, w tym akty przygotowawcze stanowiące podstawę rozporządzeń, a tym samym by były zgodne z zasadą ostrożności, która ma zasadnicze znaczenie dla sporów dotyczących środowiska.

4.11. EKES uważa również, że definicja aktów administracyjnych podlegających kontroli administracyjnej i sądowej nie jest wyczerpująca i wymaga zdecydowanego wyjaśnienia w tym sensie, że wszystkie akty administracyjne **dotyczące środowiska** mogą być analizowane.

4.12. EKES jest również zdania, że niewiążące prawnie akty UE mogą mieć istotny wpływ zarówno na wdrażanie prawodawstwa UE, jak i na jego interpretację przez TSUE. Tego rodzaju akty powinny zatem również podlegać wewnętrznej procedurze odwoławczej.

4.13. EKES podkreśla również, że wniosek powinien umożliwiać wewnętrzną procedurę odwoławczą w odniesieniu do decyzji Komisji dotyczących pomocy państwa. Jak potwierdził TSUE ⁽¹¹⁾, Komisja Europejska musi przestrzegać unijnego prawa ochrony środowiska podczas przyjmowania decyzji dotyczących pomocy państwa, dlatego też kluczowe znaczenie ma możliwość zakwestionowania tych decyzji przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jeżeli uznają one, że Komisja nie spełniła tego wymogu.

4.14. EKES uważa, że należy zapewnić odpowiednią ochronę organizacji społeczeństwa obywatelskiego przed dodatkowymi obciążeniami (np. dodatkowymi kosztami i środkami biurokratycznymi) zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, tak aby sądowa procedura odwoławcza była dostępna w praktyce.

4.15. Rozporządzenie w sprawie konwencji z Aarhus powinno stanowić, że TSUE podczas przeprowadzania sądowej procedury odwoławczej w odniesieniu do decyzji dotyczącej wewnętrznej procedury odwoławczej musi zbadać zgodność z prawem materialnym i formalnym tej decyzji.

4.16. EKES podkreśla potrzebę spójnego uregulowania w tym sensie, że wszelkie proceduralne terminy kontroli administracyjnej lub sądowej mają zastosowanie dopiero wtedy, gdy znana jest treść zaskarżonego aktu administracyjnego dotyczącego ważnego interesu publicznego chronionego prawem ochrony środowiska i nieodwracalności szkód ekologicznych. Jest to konieczne, aby uniknąć praktyk mogących naruszać art. 9 konwencji z Aarhus i orzecznictwo TSUE (zob. sprawa C-261/18, Komisja przeciwko Irlandii ⁽¹²⁾), które prowadzą do arbitralności.

⁽¹¹⁾ Sprawa C-594/18 P, Austria przeciwko Komisji, ECLI:EU:C:2020:742, pkt 42–46.

⁽¹²⁾ Sprawa C-261/18 Komisja przeciwko Irlandii (Derrybrien Wind Farm), ECLI:EU:C:2019:955, pkt 80 i 95.

4.17. Co nie mniej ważne, partnerzy społeczni są kluczowymi podmiotami w dziedzinie ochrony środowiska, dlatego też EKES apeluje o wyraźne dostrzeżenie ich roli w kontekście do dostępu do wymiaru sprawiedliwości. EKES uważa, że art. 11 rozporządzenia z Aarhus jest obecnie niezgodny z art. 2 ust. 5 konwencji z Aarhus i że należy go zmienić, aby nie ograniczać dostępu organizacji społeczeństwa obywatelskiego do wymiaru sprawiedliwości, pod warunkiem że wystarczy, by organizacja pozarządowa miała między innymi na celu ochronę środowiska.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego system dokumentowania połowów tuńczyka błękitnopłetwego (*Thunnus thynnus*) i uchylającego rozporządzenie Rady (UE) nr 640/2010”

[COM(2020) 670 final – 2020/0302 (COD)]

(2021/C 123/11)

Samodzielny sprawozdawca: **Florian MARIN**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 11.11.2020 Rada, 11.11.2020
Podstawa prawna	Art. 3 ust. 1 lit. d) i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	11.1.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	250/0/9
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że przyjęcie zaleceń Międzynarodowej Komisji ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego (ICCAT) jest ważne i właściwe, ponieważ UE jest umawiającą się stroną ICCAT od 1986 r. i musi zapewnić zgodność w ramach prawa UE ze wszystkimi środkami zatwierdzonymi przez ICCAT.

1.2. EKES zaleca, by priorytetem Komisji Europejskiej i państw członkowskich pozostało ułatwienie i zapewnienie dostępu do zasobów informacyjnych i pomocy technicznej dla rybaków i podmiotów w łańcuchu dystrybucji w celu korzystania z systemu eBCD (elektrycznych dokumentów połowowych dotyczących tuńczyka błękitnopłetwego).

1.3. Terminy określone na poziomie zalecenia ICCAT 18-13 muszą uwzględniać skutki pandemii COVID-19 i sytuację z nią związaną, w tym ewentualne opóźnienia w realizacji wymogów w zakresie sprawozdawczości nałożonych przez ICCAT.

1.4. EKES uważa, że należy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić zgodność, dokładność i synergię między BCD i eBCD, a także skuteczny proces identyfikowalności, potwierdzenia i weryfikacji.

1.5. EKES uważa, że art. 4 jest częściowo oparty na zaleceniu 18-13, część II – Potwierdzenie BCD, pkt 11, zgodnie z którym proces potwierdzenia każdej tony tuńczyka błękitnopłetwego, którego złowiono, wyładowano, umieszczono w sadzu, odłowiono, przeładowano lub który był przedmiotem handlu wewnętrznego lub wywozu, musi być przeprowadzany za każdym razem, gdy następuje wyładunek, transfer, odłowienie, przeładowanie lub handel wewnętrzny czy wywóz.

1.6. EKES zaleca rozszerzenie zakresu wniosku w oparciu o zalecenie ICCAT 18-13, część II – Potwierdzenie BCD, pkt 12, które reguluje sytuację, gdy sekcja formularza BCD nie zapewnia wystarczająco dużo miejsca, aby zagwarantować pełne śledzenie tuńczyka błękitnopłetwego od połowu do obrotu. Do oryginalnego BCD można by dołączyć załącznik z wykorzystaniem oryginalnego formatu i numeru BCD.

1.7. EKES zaleca dodanie w art. 2 ust. 5 lit. b) słowa „tonar”, jak w art. 2 ust. 5 lit. a). Tekst ten miałby wówczas brzmienie: „handel – w jednym z państw członkowskich lub pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi – hodowlanym tuńczykiem błękitnopłetwym, którego złowił w obszarze objętym konwencją unijny statek łowczy lub tonar i który jest trzymany w sadzach w zakładzie akwakultury znajdującym się na terytorium Unii”.

1.8. EKES zaleca dodanie w art. 3 ust. 2 słowa „partia”. Ustęp ten miałby wówczas brzmienie: „BCD uzupełnia się dla każdej partii tuńczyka błękitnopłetwego złowionej przez statek rybacki lub przez tonar, przeniesionej, wyładowanej lub przeładowanej w portach przez statki rybackie lub tonary lub odłowionej, lub trzymanej w sadzach w zakładzie akwakultury”.

1.9. Komisja powinna rozważyć skutki wdrożenia art. 5 ust. 3 lit. b), ponieważ chociaż jest to zalecenie ICCAT, wymaga ono od przedsiębiorstw zmiany logistyki – demontażu palet i ponownej identyfikacji każdego pakietu.

1.10. EKES pragnie, by Komisja i państwa członkowskie rozważyły rejestrację i potwierdzenie części ryb, nawet bez potwierdzenia umieszczania w sadzach, aby zmaksymalizować wartość i unikać marnotrawstwa. Obecnie, gdy tuńczyk umiera po przybyciu do zakładu akwakultury, nie może zostać sprzedany, ponieważ umieszczenie w sadzach nie zostało jeszcze potwierdzone. Umieszczenie w sadzach zależy od oceny przeprowadzonej za pomocą kamer stereoskopowych, która trwa około dwóch miesięcy, w związku z czym okazałyby się one zamrożone lub zniszczone. Jest to sprzeczne z inicjatywami Komisji dotyczącymi strat i marnotrawienia żywności.

2. Streszczenie wniosku Komisji

2.1. Celem omawianego wniosku⁽¹⁾ jest dokonanie transpozycji do prawa Unii środków dokumentowania połowów tuńczyka błękitnopłetwego przyjętych przez Międzynarodową Komisję ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego (ICCAT), której umawiającą się stroną jest Unia Europejska (UE) od 1986 r.

2.2. Konwencja ICCAT zapewnia ramy współpracy regionalnej w zakresie ochrony tuńczyka i gatunków tuńczykopodobnych oraz zarządzania nimi w Oceanie Atlantyckim i przylegających morzach oraz przewiduje przyjmowanie zaleceń mających zastosowanie na obszarze objętym konwencją ICCAT, które stają się wiążące dla umawiających się stron.

2.3. Unia Europejska jest zatem zobowiązana do zapewnienia zgodności w ramach prawa UE ze wszystkimi środkami zatwierdzonymi przez ICCAT. Proponowane rozporządzenie uchyla rozporządzenie (UE) nr 640/2010 z dnia 7 lipca 2010 r. poprzez włączenie nowych środków ICCAT związanych z obowiązkowym stosowaniem elektronicznego systemu dokumentowania połowów tuńczyka błękitnopłetwego (eBCD) z myślą o identyfikowaniu pochodzenia każdego tuńczyka błękitnopłetwego. Papierowe BCD można stosować wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.

2.4. We wniosku przewidziano przekazanie Komisji uprawnień zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, co umożliwi jej szybkie włączenie do prawa unijnego przyszłych zmian do zaleceń ICCAT.

2.5. Przepisy unijne powinny dokonać wdrożenia zaleceń ICCAT, aby zrównać pozycję rybaków unijnych i rybaków z państw trzecich oraz zapewnić, by zasady zostały w pełni zaakceptowane i wdrożone przez wszystkich.

2.6. Środki przewidziane we wniosku odnoszą się do specyfikacji technicznych dokumentu połowowego dotyczącego tuńczyka błękitnopłetwego i świadectwa powrotnego wywozu tuńczyka błękitnopłetwego, jego potwierdzania przez państwa członkowskie, rejestracji i potwierdzania połowów oraz następujących po nich transakcji w systemie eBCD, znakowania, weryfikacji informacji przez państwa członkowskie oraz sprawozdań rocznych przekazywanych ICCAT.

2.7. Kapitanowie statków łowczych, operatorzy tonarów, operatorzy zakładów akwakultury, sprzedawcy i eksporterzy muszą wypełniać BCD w odniesieniu do każdego tuńczyka błękitnopłetwego, którego złowiono, wyładowano, umieszczono w sadzu, odłowiono, przeładowano lub który był przedmiotem handlu wewnętrznego lub wywozu. Wszystkie zdarzenia handlowe muszą być rejestrowane i potwierdzone w systemie eBCD.

2.8. Każdej partii tuńczyka błękitnopłetwego objętej powrotnym wywozem musi towarzyszyć świadectwo powrotnego wywozu potwierdzone przez państwo członkowskie. Podmiot odpowiedzialny za powrotny wywóz wystawia świadectwo powrotnego wywozu tuńczyka błękitnopłetwego i zwraca się o potwierdzenie.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES uważa za właściwe i ważne przetransponowanie do prawa UE środków przyjętych przez Międzynarodową Komisję ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego (ICCAT), które odgrywają ważną rolę w zarządzaniu zasobami tuńczyka błękitnopłetwego. EKES z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji Europejskiej i państw członkowskich na rzecz spełnienia wszystkich warunków i zaleceń ICCAT poprzez ich transpozycję do odrębnego prawodawstwa, ponieważ wysiłki te miały zarówno skutki gospodarcze, jak i społeczne na szczeblu państw członkowskich.

⁽¹⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego środki zarządzania, ochrony i kontroli obowiązujące na obszarze objętym Konwencją ustanawiającą Międzyamerykańską Komisję ds. Tuńczyka Tropikalnego oraz zmieniającego rozporządzenie Rady (UE) nr 520/2007 [COM(2020) 308 final]: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0308&qid=1603701098515>.

3.2. EKES docenia wysiłki i poświęcenie Komisji, państw członkowskich i sektora rybołówstwa na rzecz odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego poprzez zastosowanie rygorystycznych zasad ICCAT. Zarządzanie stadami tuńczyka błękitnopłetwego we wschodnim Atlantyku i w Morzu Śródziemnym okazało się sukcesem, ponieważ stada są obecnie na historycznie wysokim poziomie.

3.3. EKES zasadniczo zgadza się z proponowanym rozporządzeniem, ponieważ stanowi ono transpozycję zalecenia ICCAT. Jednocześnie uważa, że istnienie i stosowanie elektronicznego systemu dokumentowania umożliwiło znacznie szybsze gromadzenie i wykorzystywanie danych dotyczących identyfikowalności tuńczyka błękitnopłetwego. System ten jest w pełni operacyjny od stycznia 2017 r. Stosowanie rozwiązań cyfrowych w celu zapewnienia kontroli zrównoważonego charakteru zasobów tuńczyka błękitnopłetwego umożliwia łatwiejszą i skuteczniejszą interpretację danych.

3.4. EKES zaleca przestrzeganie zasad i zaleceń określanych przez ICCAT i transponowanych przez Unię Europejską do jej prawodawstwa, tak aby zapewnić wszystkim rybakom sprawiedliwe i równe warunki.

3.5. EKES sugeruje, by Komisja Europejska i państwa członkowskie ułatwiały i zapewniły dostęp do zasobów informacyjnych i pomocy technicznej dla rybaków i podmiotów w łańcuchu dystrybucji w celu prawidłowego korzystania z systemu eBCD w sposób zapewniający zgodność i skuteczność.

3.6. Terminy określone na poziomie zalecenia ICCAT 18-13 muszą uwzględniać skutki pandemii COVID-19, w tym ewentualne opóźnienia w realizacji wymogów w zakresie sprawozdawczości nałożonych przez ICCAT.

3.7. EKES zaleca podjęcie wszelkich niezbędnych wysiłków w celu zapewnienia zgodności, dokładności i synergii między BCD i eBCD z myślą o skutecznej i zgodnej z wymogami dokumentacji systemu identyfikowalności i raportowania w odniesieniu do tuńczyka błękitnopłetwego, zwłaszcza w przypadku wyjątków i odstępstw, o których mowa w zaleceniu 18-13.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES uważa, że art. 4 jest częściowo oparty na zaleceniu 18-13, część II – Potwierdzenie BCD, pkt 11, zgodnie z którym proces potwierdzenia każdej tony tuńczyka błękitnopłetwego, którego złowiono, wyładowano, umieszczono w sadzu, odłowiono, przeładowano lub który był przedmiotem handlu wewnętrznego lub wywozu, musi być przeprowadzany za każdym razem, gdy następuje wyładowanie, transfer, odłowienie, przeładowanie lub handel wewnętrzny czy wywóz.

4.2. EKES zaleca rozszerzenie zakresu wniosku w oparciu o zalecenie ICCAT 18-13, część II – Potwierdzenie BCD, pkt 12, które reguluje sytuację, gdy sekcja formularza BCD nie zapewnia wystarczająco dużo miejsca, aby zagwarantować pełne śledzenie tuńczyka błękitnopłetwego od połowu do obrotu. Do oryginalnego BCD można by dołączyć załącznik z wykorzystaniem oryginalnego formatu i numeru BCD w rzadkich przypadkach, w których może to być konieczne.

4.3. EKES zaleca dodanie w art. 2 ust. 5 lit. b) słowa „tonar”, jak w art. 2 ust. 5 lit. a). Fragment ten miałby wówczas brzmienie: „handel – w jednym z państw członkowskich lub pomiędzy co najmniej dwoma państwami członkowskimi – hodowlanym tuńczykiem błękitnopłetwym, którego złowił w obszarze objętym konwencją unijną statek łowczy lub tonar i który jest trzymany w sadzach w zakładzie akwakultury znajdującym się na terytorium Unii”.

4.4. EKES zaleca dodanie w art. 3 ust. 2 słowa „partia”. Ustęp miałby wówczas brzmienie: „BCD uzupełnia się dla każdej partii tuńczyka błękitnopłetwego złowionej przez statek rybacki lub przez tonar, przeniesionej, wyładowanej lub przeładowanej w portach przez statki rybackie lub tonary lub odłowionej, lub trzymanej w sadzach w zakładzie akwakultury”.

4.5. Komisja powinna rozważyć skutki wdrożenia art. 5 ust. 3 lit. b), ponieważ chociaż jest to zalecenie ICCAT, wymaga ono od przedsiębiorstw zmiany logistyki – demontażu palet i ponownej identyfikacji każdego pakietu.

4.6. EKES pragnie, by Komisja i państwa członkowskie rozważyły rejestrację i potwierdzenie części ryb, nawet bez potwierdzenia umieszczania w sadzach, aby zmaksymalizować wartość i unikać marnotrawstwa. Obecnie, gdy tuńczyk umiera po przybyciu do zakładu akwakultury, nie może zostać sprzedany, ponieważ umieszczenie w sadzach nie zostało jeszcze potwierdzone. Umieszczenie w sadzach zależy od oceny przeprowadzonej za pomocą kamer stereoskopowych, która trwa około dwóch miesięcy, w związku z czym okazy te muszą zostać zamrożone lub zniszczone. Jest to sprzeczne z inicjatywami Komisji dotyczącymi strat i marnotrawienia żywności.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r.”

[COM(2020) 652 final – 2020/0300 (COD)]

(2021/C 123/12)

Sprawozdawca generalny: **Lutz RIBBE**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 11.11.2020 Rada, 5.11.2020
Podstawa prawna	Art. 192 ust. 1 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data decyzji Prezydium	1.12.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	227/4/4
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) dostrzega jedynie niewielką wartość dodaną w przedłożonym wniosku dotyczącym ósmego unijnego programu działań w zakresie środowiska (8. EAP). Ta wartość dodana zawiera się w ulepszonym modelu monitorowania i sprawozdawczości. Co do reszty, wniosek skupia się na ogólnych opisach sytuacji i deklaracjach chęci, a nie na konkretnej treści i działaniach. Jednak dla samego lepszego zarządzania nie trzeba od razu programu działań.

1.2. EKES zastanawia się, czy rzeczywiście trzeba 8. EAP, aby nadać nowy impuls polityce UE w dziedzinie środowiska, skoro przynajmniej od ogłoszenia Europejskiego Zielonego Ładu jest ona już centralnym elementem polityki UE.

1.3. Nowy wniosek Komisji dobitnie potwierdza od lat już wielokrotnie wyrażane stanowisko Komitetu, że wiedzy na temat tego, co należy zrobić, nie brakuje. Brakuje natomiast wdrożenia dobrze znanych środków, często dawno już uzgodnionych, oraz woli politycznej.

1.4. EKES dostrzegłby korzyści, gdyby np. strategiczne inicjatywy Komisji służące wdrożeniu Europejskiego Zielonego Ładu, takie jak strategia na rzecz bioróżnorodności, strategia „od pola do stołu” czy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, zostały wraz z odpowiednimi szczegółowymi wymogami włączone do 8. EAP. Co więcej: Rada i Parlament Europejski mogłyby za pomocą 8. EAP zobowiązać też Komisję do kontynuowania i pogłębienia Europejskiego Zielonego Ładu poprzez zawarcie w nim wyraźnego mandatu do przedstawienia, najpóźniej podczas nowej kadencji, wniosku ustawodawczego dotyczącego „Agendy UE 2050” (czyli zmienionego i rozszerzonego Europejskiego Zielonego Ładu 2.0), która w postaci załącznika do 8. EAP prezentowałaby konkretny i wyczerpujący katalog działań. Nic takiego jednak nie nastąpiło.

1.5. Dlatego EKES wzywa do zasadniczej debaty na temat znaczenia i użyteczności programów działań na rzecz środowiska i ponawia swój apel o opracowanie odrębnej agendy UE na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2050. Uważa, że Europejski Zielony Ład stanowi dobrą i solidną podstawę do osiągnięcia tego celu.

2. Kontekst opinii

Unijne programy działań w zakresie środowiska

2.1. Od początku lat 70. XX w. na szczeblu Wspólnoty realizowane były programy działań w zakresie środowiska (EAP). Okres obowiązywania 7. EAP upłynął 31 grudnia 2020 r.

2.2. Komisja opisuje w swoim wniosku dotyczącym 8. EAP, że unijne programy działań w zakresie środowiska wyznaczają kierunek rozwoju unijnej polityki w zakresie środowiska. Jednocześnie pośrednio przyznaje, że ostatecznie programy te nie przyniosły efektu, którego się po nich spodziewano. Komisja stwierdza, że postępy odnotowane w zakresie ochrony przyrody, zdrowia i integracji polityki były niewystarczające. Odnosi się zarazem do opublikowanego 4 grudnia 2019 r. przez Europejską Agencję Środowiska (EEA) sprawozdania o stanie środowiska Europy i prognozach jego zmian w 2020 r., w którym stwierdzono, że Europa stoi obecnie w obliczu wyzwań środowiskowych, klimatycznych i wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem o bezprecedensowej skali i stopniu pilności; wyzwania te wymagają podjęcia niezwłocznych i wspólnych działań oraz przyjęcia pilnych rozwiązań systemowych. Oczekuje się, że przy obecnym modelu wzrostu nastąpi dalszy wzrost obciążeń dla środowiska, co będzie miało bezpośrednie i pośrednie szkodliwe skutki dla zdrowia i dobrostanu człowieka. Dotyczy to w szczególności sektorów o największym wpływie na środowisko, tj. przemysłu spożywczego, mobilności, sektora energetycznego, a także infrastruktury i budownictwa.

2.3. Stwierdzenie to jest spójne ze sprawozdaniem na temat zrównoważonego rozwoju Europy 2020 (Europe Sustainable Development Report), przedstawionym w grudniu ubiegłego roku przez Sieć Rozwiązań na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Solutions Network, SDSN) i Instytut Europejskiej Polityki Ochrony Środowiska. Jeden z głównych wniosków zawartych w tym sprawozdaniu brzmi: jeśli chodzi o zrównoważone rolnictwo i żywność, klimat oraz różnorodność biologiczną, Europa stoi przed największymi wyzwaniami związanymi z wdrożeniem celów zrównoważonego rozwoju (SDG).

2.4. Komisja stwierdza, że ogłoszony 11 grudnia 2019 r. Europejski Zielony Ład stanowi ambitny program, dzięki któremu: a) do 2050 r. Europa stanie się pierwszym neutralnym dla klimatu kontynentem, b) zapewni się ochronę, zachowanie i poprawę kapitału naturalnego UE oraz c) zapewni się ochronę zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem.

2.5. Niemniej Rada, Parlament Europejski i Komitet Regionów zwróciły się do Komisji o przedstawienie wniosku dotyczącego 8. EAP, który następnie zostanie zatwierdzony przez Radę i Parlament Europejski. I tak Komisja 14 października 2020 r., czyli niecały rok po ogłoszeniu Europejskiego Zielonego Ładu oraz na dwa i pół miesiąca przed zakończeniem 7. EAP, przedłożyła analizowany tu wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. (8. EAP).

Treść ósmego unijnego programu działań w zakresie środowiska

2.6. Omawiany 8. EAP składa się z sześciu artykułów.

2.7. W art. 2 wymieniono już znane i uznane przez Radę i PE cele środowiskowe UE, takie jak np. ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, neutralność klimatyczna do 2050 r., przystosowanie się do zmiany klimatu, cel dotyczący zerowego poziomu zanieczyszczeń dla nietoksycznego środowiska, ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej, oraz uznano je za tematyczne cele priorytetowe w 8. EAP. Inaczej jednak niż w 7. EAP, nie opisano żadnych konkretnych instrumentów czy działań mających prowadzić do realizacji tych celów. Jest to zaskakujące tym bardziej, że poziom ambicji niekiedy plasuje się naprawdę wysoko. Zadeklarowano m.in. dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu, który *daje planecie więcej niż sam bierze* ⁽¹⁾.

2.8. Artykuł 3 dotyczy również jedynie powszechnie znanych warunków podstawowych koniecznych do osiągnięcia tych tematycznych celów priorytetowych. Oznacza to m.in.:

- skuteczne i efektywne wdrażanie unijnych przepisów w dziedzinie środowiska i klimatu,
- konsekwentne włączanie określonych celów priorytetowych do wszystkich odpowiednich strategii, inicjatyw ustawodawczych i nieustawodawczych, programów, inwestycji i projektów na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym,
- stopniowe wycofywanie dotacji o skutkach szkodliwych dla środowiska na szczeblu unijnym i krajowym.

2.9. W art. 4 opisano rzeczywisty cel 8. EAP. Jest to zamiar utworzenia lepszych ram monitorowania i sprawozdawczości, które umożliwią decydom politycznym, ale i opinii publicznej lepsze zorientowanie się w tym, jakie postępy poczyniono oraz gdzie występują jeszcze braki. Wspomniano też, że na przykład Rada i EKES wezwały do mierzenia wyników gospodarczych i postępu społecznego nie tylko „w oparciu o PKB”. Mają być również opracowane główne wskaźniki dla lepszego monitorowania m.in. różnorodności biologicznej oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Główną rolę mają tu odegrać Europejska Agencja Środowiska (EEA) i Europejska Agencja Chemikaliów (ECHA) i w związku z tym należy zwiększyć ich zasoby ludzkie.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0652:FIN:PL:PDF>, art. 2 ust. 2 lit. c).

2.10. Ponadto art. 5 stanowi, że do 31 marca 2029 r. Komisja ma przeprowadzić ocenę 8. EAP; nie przewidziano natomiast oceny śródkresowej.

2.11. Artykuł 6 reguluje wejście w życie tych przepisów.

3. Uwagi

3.1. EKES zgadza się z Komisją, że programy działań w zakresie środowiska od dawna wyznaczają kierunek rozwoju unijnej polityki w zakresie środowiska. Jednak polityki ochrony środowiska z lat 70., 80. i 90. ubiegłego wieku nie sposób już porównywać z obecną polityką, pojawia się więc pytanie o rolę i funkcję obecnych programów działań w zakresie środowiska.

3.2. Dlatego i EKES zastanawia się, czy rzeczywiście trzeba 8. EAP, aby nadać nowy impuls polityce UE w dziedzinie środowiska, skoro przynajmniej od ogłoszenia Europejskiego Zielonego Ładu jest ona już centralnym elementem polityki UE. Taka konkluzja nasuwa się tym bardziej, że wniosek dotyczący 8. EAP zawiera głównie ogólne opisy sytuacji i deklaracje chęci, a nie konkretną treść i działania. Jest to zasadniczo program działań bez działań!

3.3. EKES nie ma oczywiście wątpliwości, że priorytety określone w art. 2 są słuszne, a wspomniane w art. 3 warunki podstawowe konieczne do osiągnięcia tych tematycznych celów priorytetowych – jak najbardziej prawidłowe. Ale co to wnosi w politykę w zakresie środowiska, skoro 8. EAP w zasadzie tylko powiela cele wytyczone już w Europejskim Zielonym Ładzie, a nie oferuje choćby minimalnych instrumentów wdrażania czy działań, które na mocy decyzji Radu i Parlamentu Europejskiego byłyby wiążące? Co daje wypunktowanie dobrze znanych warunków, jeżeli nie towarzyszy temu opracowanie i przyjęcie wiążącego planu ich realizacji?

3.4. Nowy wniosek Komisji dobitnie potwierdza od lat już wielokrotnie wyrażane stanowisko Komitetu, że wiedzy na temat tego, co należy zrobić, nie brakuje. Brakuje natomiast wdrożenia dobrze znanych środków, często dawno już uzgodnionych, oraz woli politycznej. Komisja i niekiedy także Europejski Trybunał Sprawiedliwości od lat skarżą się na często niedostateczne wdrażanie przez państwa członkowskie wielu obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska. A żaden program działań w zakresie środowiska nie zrekompensuje braku wdrożenia tych przepisów lub słabej woli politycznej.

3.5. Nawet bez nowego programu działań w zakresie ochrony środowiska instytucje europejskie i państwa członkowskie mają dość opcji, by wywiązać się z własnych obietnic. Przykładem jest choćby polityka różnorodności biologicznej.

3.6. Ochrona przyrody, jej zachowanie i przywrócenie były wyraźnie wymieniane jako „cel priorytetowy” w każdym (!) programie działań w zakresie środowiska, poczynając od 2. EAP (okres obowiązywania: lata 1977–1981). I teraz jeszcze raz w 8. EAP. Skoro różnorodność biologiczna już od ponad 40 lat (!) jest głównym tematem tych programów, a mimo to w maju 2020 r. Komisja w swej strategii na ten temat stwierdza, że stan przyrody jest krytyczny, to nie świadczy to dobrze o dotychczasowych programach działań w zakresie ochrony środowiska.

3.7. Zresztą niezależnie od wszystkich programów działań w zakresie ochrony środowiska nie brak dobrych pomysłów i propozycji, jak zaradzić tej sytuacji. Na przykład przedstawiona przez Komisję strategia na rzecz bioróżnorodności⁽²⁾ zawiera wyczerpujący spis działań. Poza tym i Rada i Parlament Europejski z powodzeniem mogły, np. w ramach reformy wspólnej polityki rolnej (WPR), wdrożyć konkretne postulaty w tym zakresie. Tymczasem nie zrobiono nic. EKES nie bardzo widzi, co zatwierdzany teraz przez Radę i Parlament Europejski 8. EAP miałby w tej sytuacji poprawić.

3.8. Ale przynajmniej w ten sposób wiadomo, jaka mogłaby być wartość dodana 8. EAP: gdyby formalnie włączono do programu strategię na rzecz bioróżnorodności, strategię „od pola do stołu” oraz inne podobne dokumenty strategiczne przedłożone przez Komisję z myślą o wdrażaniu Europejskiego Zielonego Ładu, wraz z ich szczegółowymi postulatami, Rada oraz Parlament mogłyby się opowiedzieć za realizacją tych konkretnych propozycji.

3.9. Co więcej: Rada i Parlament Europejski mogłyby za pomocą 8. EAP zobowiązać też Komisję do kontynuowania i pogłębienia Europejskiego Zielonego Ładu poprzez zawarcie w nim wyraźnego mandatu do przedstawienia, najpóźniej podczas nowej kadencji, wniosku ustawodawczego dotyczącego „Agendy UE 2050” (czyli zmienionego i rozszerzonego Europejskiego Zielonego Ładu 2.0), która w postaci załącznika do 8. EAP prezentowałaby konkretny i wyczerpujący katalog działań.

⁽²⁾ Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030, COM(2020) 380 final.

3.10. Na razie jednak niczego takiego nie przewidziano, więc wkład 8. EAP w jego obecnej formie ogranicza się do lepszego monitorowania i sprawozdawczości. Przy czym dla lepszego monitorowania i lepszego zarządzania, choć oba te elementy są niewątpliwie ważne, nie trzeba zaraz programu działań.

4. Uwagi końcowe

4.1. Najwyraźniej Komisja znacznie wyżej niż Komitet ocenia znaczenie oraz oddziaływanie zarówno dotychczasowych programów działań, jak i tego nadchodzącego 8. EAP. Zupełnie nie zgadzamy się np. ze stwierdzeniem Komisji, że 7. EAP wyprzedził oengetowską agendę 2030. Agenda ONZ 2030 jest zbyt złożona, by mogła znaleźć odzwierciedlenie nawet w bardzo innowacyjnej europejskiej polityce ochrony środowiska. Każda polityka ochrony środowiska powinna oczywiście uwzględniać także problemy ubóstwa, głodu, edukacji lub kwestie związane z płcią, ale nie można ich dostatecznie rozwiązać tylko w tym obszarze.

4.2. Właśnie dlatego EKES wezwał UE do opracowania odrębnej „Agendy UE 2050”, w której powinna się oczywiście znaleźć silna oś polityki na rzecz środowiska. Nawet obecny Europejski Zielony Ład nie wystarczy, by zrealizować Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 r., ponieważ nie ujęto w nim wystarczająco kwestii społecznych – i to zarówno w kontekście europejskim, jak i globalnym. EKES pragnie jednak zaakcentować, że uważa Europejski Zielony Ład za dobrą i solidną podstawę dla kompleksowej strategii zrównoważonego rozwoju – Agendy UE 2050.

4.3. EKES zaleca również takie formułowanie w dokumentach Komisji ambitnych celów politycznych, żeby obywatelki i obywatele europejscy mieli jakieś wyobrażenie, co oznaczałaby ich realizacja. W 8. EAP jest mowa o wspieraniu modelu regeneracyjnego wzrostu, przynoszącym więcej korzyści niż strat. Można przypuszczać, że dla wielu obywateli, a także polityków nie jest jasne, co oznacza model regeneracyjnego wzrostu i co na co dzień oznaczałoby dla nich przynoszenie naszej planecie większych korzyści niż strat.

4.4. I dlatego na koniec EKES zdecydowanie zaleca rozpoczęcie ogólnej debaty na temat roli ewentualnych przyszłych programów działań w zakresie środowiska. Tylko w tym celu dobrze byłoby przeprowadzić ocenę 8. EAP wcześniej niż dopiero na dziewięć miesięcy przed jego zakończeniem.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnego poziomu wykształcenia marynarzy (tekst jednolity)”

[COM(2020) 739 *final* – 2020/0329 (COD)]

(2021/C 123/13)

Wnioski o konsultację	Parlament Europejski, 23.11.2020 Rada Unii Europejskiej, 27.11.2020
Podstawa prawna	Art. 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	Jednomyślność
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad zapewniających podstawowe połączenia w zakresie transportu drogowego towarów i przewozu osób po zakończeniu okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej”

[COM(2020) 826 final – 2020/0362 (COD)]

(2021/C 123/14)

Wnioski o konsultację	Rada Unii Europejskiej 11.12.2020 Parlament Europejski, 14.12.2020
Podstawa prawna	Art. 91 ust. 1 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	Jednomyślność
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych zasad zapewniających podstawowe połączenia lotnicze po zakończeniu okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej”

[COM(2020) 827 *final* – 2020/0363 (COD)]

(2021/C 123/15)

Wnioski o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 11.12.2020 Parlament Europejski, 14.12.2020
Podstawa prawna	Art. 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	Jednomyślność
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach, 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów bezpieczeństwa lotniczego w związku z zakończeniem okresu przejściowego, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej”

[COM(2020) 828 *final* – 2020/0364 (COD)]

(2021/C 123/16)

Wnioski o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 11.12.2020 Parlament Europejski, 14.12.2020
Podstawa prawna	Art. 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	Jednomyślność
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego szczególne środki tymczasowe w związku z epidemią COVID-19 dotyczące odnawiania lub przedłużania ważności niektórych certyfikatów i świadectw, licencji i zezwoleń oraz przesunięcia niektórych okresowych kontroli i okresowych szkoleń w niektórych obszarach prawodawstwa dotyczącego transportu, odnośnie do okresów referencyjnych późniejszych od określonych w rozporządzeniu (UE) 2020/698”

[COM(2021) 25 final – 2021/0012 (COD)]

(2021/C 123/17)

Wnioski o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 28.1.2021 Parlament Europejski, 8.2.2021
Podstawa prawna	Art. 91, 100 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	Jednomyślność

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/2403 w odniesieniu do upoważnień dla unijnych statków rybackich do połowów na wodach Zjednoczonego Królestwa oraz w odniesieniu do operacji połowowych prowadzonych przez statki rybackie Zjednoczonego Królestwa na wodach Unii”

[COM(2020) 830 final – 2020/0366 COD]

(2021/C 123/18)

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 14.12.2020 Rada 11.12.2020
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	jednogłośnie za przyjęciem
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzję Rady 2008/971/WE w odniesieniu do równoważności leśnego materiału rozmnożeniowego produkowanego w Zjednoczonym Królestwie z takim materiałem produkowanym w Unii”

[COM(2020) 852 final – 2020/0378 (COD)]

(2021/C 123/19)

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 18.1.2021 Rada 8.1.2021
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania	jednomyślnie za przyjęciem
(za/przeciw/wstrzymało się)	

Uznawszy, że treść wniosku jest zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej decyzje Rady 2003/17/WE i 2005/834/WE w odniesieniu do równoważności inspekcji polowych i równoważności kontroli praktyk dotyczących zachowania odmian gatunków roślin rolniczych przeprowadzanych w Zjednoczonym Królestwie”

[COM(2020) 853 final – 2020/0379 (COD)]

(2021/C 123/20)

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 18.1.2021 Rada 8.1.2021
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2 i art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.1.2021
Sesja plenarna nr	557
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	jednogłośnie za przyjęciem

Uznawszy, że treść wniosku jest zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 557. sesji plenarnej w dniach 27 i 28 stycznia 2021 r. (posiedzenie z 27 stycznia) Komitet jednogłośnie postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, dnia 27 stycznia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL